

A Református Theologiai Fakultás

ÉRTESSITŐJE

az 1937–38. tanévről.

Szerkesztette:

DR. GÖNCZY LAJOS

a Theol. Fakultás e. i. igazgatója

A REF. THEOL. FAKULTÁS KIADVÁNYA

Dr. Kecskeméthy Csapó István.

1864—1938.

Május 12-én, amikor dr. Kecskeméthy Istvánt, Fakultásunk nyugalomba vonult professzorát, utolsó útjára kikísértük, intézetünk történetének első korszaka, az alapvetés kora záródott le. Az az első tanárnemzedék, amelyet Isten kegyelme rendelt Intézetünk élére, 1918-ig, amikor Nagy Károly püspökké lett, apránként mind kilépett Fakultásunk szolgálatából és helyét átadta a második nemzedéknek, úgy, hogy egyedül csak Kecskeméthy István maradt meg az első nemzedékből. Ez a második nemzedék szintén nagy értékekkel gyarapította teológiánkat, hiszen olyan személyiségek léptek az alapvetők nyomdokaiba, mint Ravasz László, Révész Imre, Makkai Sándor — hogy csak azokat említsük, akikkel ma már más egyházkerületek büszkélkednek — mégis úgy érezzük, hogy mindaddig az első kor, az alapvetés kora tartott, amíg itt volt közöttünk Kecskeméthy István hatalmas személye. Ahogy egyik nemzedék a másik után ment tova, az alapvetéstől kezdve mindig itt levő és állandóan itt maradó Kecskeméthy István lassanként mindnyájunk szemében úgy egybeforrnt az intézettel, hogy maga volt az élő tradíció, a megszemélyesített Fakultás. Bár halála előtt több mint három esztendeje nem vehetett részt az intézet munkájában, jómagával tehetetlen lévén, mégis csak akkor éreztük mély megdöbbenéssel, hogy az első korszak határkövéhez érkeztünk, amikor földi szemeinkkel már nem láthattuk alakját.

Abban, hogy a Dunántúl, Pakson született, Budapesten tanult, majd Pakson lelkeskedő Kecskeméthy István Erdélybe került és itt világváltozások között halálig kitartott, lehetetlen meg nem látnunk Isten csodálatos rendelését. Lehetetlen meg nem látnunk álmélkodással és mély hálával. Mert Benne, az ő színes, nagyvonalú egyéniségében — minél nagyobb lesz a távlat köztünk és közte, annál világosabban látjuk ezt — Isten éppen azt adta nekünk, Fakultásunknak és egyházkerületünknek, amire nélkülözhetetlen szükségünk volt. Közülünk való eltávozása mindnyájunkat mélyen megrendített, sokkal mélyebben, mint magunk is vártuk volna. Ugyanezt a mély megrendülést tapasztaltuk mindazoknál, akik Kecskeméthy Istvánnal 42 esztendői szolgálatát alatt kapcsolatba kerültek.

A Fakultás dísztermében felravatalozott koporsójánál az Igét dr. Gönczy Lajos igazgató hirdette, az alább egész terjedelmében közölt beszédben. Majd a régi tanítványok nevében dr. Musnai László theol. m. tanár, a Bethlen kollégium vallásánára, a jelenlegi tanítványok nevében Juhász István theol. szénior, az Evang. Munkások Szövetsége nevében dr. K. Tompa Artur, kendilónai lelkész és a Gazdák Takarékpénztára nevében dr. Szentkirályi Sámuel vett búcsút. A temetőben Bíró Mózes, hidelvei lekipásztor végezte a szertartást. Porrészét a házsongárdi temetőben — évekkkel előbb elköltözött felesége mellé — helyeztük nyugalomra a boldog feltámadásig.

Legyen áldott emlékezetek!

A hit embere.

dr. Kecskeméthy István koporsójánál, 1938. V. 12-én, elmondotta
dr. Gönczy Lajos theol. igazgató.

Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhívatott, hogy menjen ki arra a helyre, amelyet öröklendő vala és kíméne, nem tudván, hová megy.

Hit által lakott az ígélet földén, mint idegenben, sátorokban lakván Izsákkal és Jákobbal, ugyanazon ígéletnek örökös társaival.

Mert várja vala az alapokkal bíró várost, melynek építője és alkotója az Isten.

Hitben haltak meg mindezek, nyem nyerve meg az ígéletet, hanem csak távolról látva és üdvözölve azokat, és vallást tévén arról, hogy idegenek és vándorok a földön.

Mert akik így szólnak, nyilván jelentik, hogy hazát keresnek.

Es hogyha eszökbe jutott volna az, amelyből kijöttek, volt volna idejük a visszatérésre.

Igy azonban jobb után vágyódnak, tudniillik mennyei után; azért nem szégyenli őket az Isten, hogy Istenöknek nevezessék, mert készített nekik várost.

Zsidókhöz írt levél 11 : 8—10, 13—16. v.

1895. szeptemberének az a napja, amelyen dr. Kecskeméthy István először lépett be ennek az intézetnek a kapuján és a mai nap, amikor utoljára megy ki innét, szinte felmérhetetlen távolságra van egymástól. Nagyon távol van időben: 43 esztendő távolságában. Olyan távolságban, melynek megjárta alatt az ifjú professzorból aggastyán lett és egy egész emberöltő cserélődött ki. Hol vannak már azok, akikkel együtt indult az új ugarak? Szász Domokos, Kenessey Béla, Molnár Albert, Nagy Károly, Pokoly József? Mind-mind elmentek a mindenélők útján!

Még távolabb van a két dátum külső eseményekben. Azóta világtörténelmi drámák robajlottak le, amelyeknek eseményei és változásai, mint óriási bércek a völgyeket, választják el, szinte megközelíthetetlenül azt a tegnapot ettől a mától. Hová tűnt el a milleniumnak az a fénye, amelyben a Dunántúl szülötte először lépett Transzilvánia földjére, hová tűnt el most, amikor testét is odaadja ennek a földnek, amellyel lélekben annyira egybeforrt?

De legtávolabb van ez a két nap egymástól lelkiekben. Az a lelki átalakulás, amelyen azóta keresztlül ment anyaszentegyházunk és amely átalakulásban Kecskeméthy István idejöttékor éppen úgy, mint élete utolsó munkás esztendeiben az erjesztő kovász, a lendítő

erő szerepét töltötte be — az a lelki átformálódás szinte felbecsülhetetlen. Élete vége felé ő maga jellemezte legtalálébban ezt a változást, amikor fiatalabb tanártársainak egyszer azt mondta: ma én kell féltsem a ti orthodoxyátoktól azt a szabadelvűséget, amit régebben ti akartatok velem szemben védelmezni. Hová tűntek azok a theologiai irányok, egyházi felfogások, amelyek egykor Kecskeméthy István bibliásságától, kegyességétől féltették az egészséges gondolkozást és az egyházi életet?

Ha arra nézünk, ami ez alatt a 43 esztendő alatt kint a világban, bent az egyházban, itt a Fakultáson történt, a változásokra, amelyek emberekben, eseményekben, kint és a lelkekben elviharzottak, 1895. szeptember és 1938. májusa hihetetlenül távol van egymástól. De ha Kecskeméthy István személyiségére, lelkére, gondolkozására, magatartására nézünk, arra, ami benne igazán jellegzetes volt, akkor ez a két dátum megdöbbentő közelségbe jut egymáshoz, mert Kecskeméthy István az utolsó napokig annak maradt, aki volt régen. Mintha a külsejében sem változott volna semmit az alatt a harminc esztendő alatt, ami alatt lábainál ülhettem.

Nincs senki ebben a terebben, aki akarva akaratlanul tőle valamit át ne vett, el ne tanult volna és így ne kötné valami lelki szál Kecskeméthy Istvánhoz. Mégis ő ma is éppen olyan idegenként lép ki ebből az intézetből és minden földi kötetlekből, mint amilyen idegenként 43 esztendő előtt ide belépett. Azóta nemzedék-nemzedék után ült lábainál, nemzedék-nemzedék után tett erőfeszítéseket, hogy vele összekapcsolódják, hogy őt teljesen megismerje, hogy magáévá tegye lelkét, de ő megmaradt annak a magános embernek, akinek az egyéniségében mindig és mindenkinek számára volt és maradt valami megismerhetetlen, megközelíthetetlen titok. Valami, ami emlékeztet arra, hogy Kecskeméthy István, bár az egész idő alatt lakást csak a nyugalombavonulásakor cserélt, mindig egy ősnomád volt, aki theologiai felfogások, baráti- és munkaközösségek berkeiben, tanítványok seregei között soha állandóan meg nem telepedett, hanem vándorként, idegentül csak áthaladt egy ezeken túl levő cél felé. Nomád, akinek megtelepedése mindig a sátorverés benyomását tette, akinél nem volt meglepő, ha holnap-holnapután üresen, elhagyatottan találtatott tegnapi táborozásának a helye, ahol pedig állandóan megtelepedni látszott.

Ebből kifolyólag Kecskeméthy István a meglepetések embere volt, maga a megtestesült kiszámíthatatlanság, aki soha nem fért bele semmiféle sablonba. Őt megismerni annyit jelentett: mindig készen lenni arra, hogy egész más lehet a véleménye, az elhatározása, magatartása, mint az átlag emberé, mint a többségé. Ez azonban soha sem volt következetlenség. Mert ebben a kiszámíthatatlanságban mindig rá lehetett ismerni az ő egyéniségére, az ő gondolkozására. Utólag mindig meg lehetett állapítani: igen, Kecskeméthy István csak is így gondolkozhatott, csak is így cselekedhetett. Ezért változott a világ reánézve prokrusztesz-ágygá, amely hol rövidebb, hol hosszabb volt, mint kellett volna, de soha-

sem volt jó ügy, amint éppen volt. Ezért változott az élet egy szakadatlan konfliktus-sorozattá, amelynek sebeit sokszor még az a fölényes, békés derű sem tudta elfödni és feledtetni, amely még a legforróbb harcok napjaiban sem hagyta cserben őt.

Ez a fentállóval, a meglevővel, az uralkodó iránnyal szemben való állandó elégedetlenség, ez a mindig többre, mindig másra-vágyás tette Kecskeméthy Istvánt, a szelid, békés, légyszívű embert harcoss forradalmárrá, aki dolgozószobája csöndjéből, imakamrája áhítatából meglepő, sokszor megdöbbenő tűzzel, elszántsággal és harci készséggel robbant ki nemcsak az egyházi élet, hanem a napi politika porondjára is, sebeket osztva és sebeket kapva. Aki mindig készen volt egyéniségének teljes súlyával, Istentől nyert ragyogó képességeinek egész fegyvertárával élére állani az elégedetleneknek, a veszteseknek, a gyöngéknél, az ellenzéken levőknek, a gyöngébséget, az alullételt nem egyszer azonosítva az igazsággal. Talán azért is vezette Isten kifürkészhetetlen akarata ide, erre a földre, ahol magyar reformátusnak lenni mindig gyöngébséget, alullételt jelentett és annyi vihar köztört azért tartott ki itt halálos hűséggel, mert Kecskeméthy István lelke szerint kisebbségi ember volt, aki, ha véletlenül, ha akarata és reménye ellenére többségi sorba került, nemcsak rosszul, kényelmetlenül érezte magát, de rövidesen tovább ment onnan.

Nem, nem ilyen volt Kecskeméthy István! Látom a méltatlankodó tiltakozást sok érte könnyes szemből, sok érte fájó szívből felém szállani. Nem, nem ilyen volt Kecskeméthy István, a Biblia, az imádság, a vigasztalás, a magához ölelő könnyes jószág, a békesség és a szelid derű embere! Nem, nem ilyen volt, nem ilyen idegen, kiszámíthatatlan, harcoss ember! Hiszen olyan sokan találunk otthont, békességet, biztonságot házában és mellette, olyan sokan vannak, akik egy életen keresztül állandó, egyre mélyülő lelki közösségben lehetnek övele.

Igazuk van a tiltakozóknak: Kecskeméthy István nemcsak ilyen volt és nemcsak ennyi volt. Mindez hozzátartozik a lelki-arcához, de nem ez volt a lényege. Legbensőbb lényé szerint a hit embere volt, azé a hité, amelyről szól a felolvasott ige és amely hitnek tűzében lelkének eme jellegzetességei átnemesedtek és élete munkájában roppant értékek hordozóivá lettek.

Ennek a hitnek volt egyik tünetkezése az a magánosság, az az idegenség, az az ősnomádság, mert ez a hit, a hitben való engedelmisség készítette arra, hogy soha sehol véglegesen meg ne telepedjen, hogy mindig útban legyen. Mert a hit alapjelentése az, hogy az ember ragaszkodik Istenhez való tartozásához, hogy az ember ama mennyei haza polgáraként, ama mennyei haza felé törekedve él ebben a világban. Sátornak, ideiglenes lakásnak tekint mindent itt e földön: akár lakóházat, akár munkahelyet, akár barátságot, akár tudományos felfogást — ahonnan mindig tovább-tovább kell vándorolnia ama alapokkal bíró város felé, melynek építője és alkotója Isten. Egy szent nomádság, egy mennyei ide-

genség ez, amely annál jobban elhatalmasodik a lelken, minél tovább tart ez a földi vándorlás. Kecskeméthy Istvánnak egész élete egy hatalmas vallástétel volt arról, hogy idegen és vándor volt a földön. Idegen és vándor, aki egy hosszú élet végén is olyan naiv gyakorlatatlansággal botorkált az élet úton, mintha csak éppen most tanult volna járni. Ez a szent nomádság, hitből fakadó idegenség tette a Biblia hasonlíthatatlan értőjévé, megmagyarázójává és szíveket rabul ejtő igehirdetővé. Mert lelki rokonává tette a Biblia embereinek: a pátriárkáknak, prófétáknak, pásztor-királyoknak éppen úgy, mint a galileai halászoknak, vagy a félvilágot bejáró Pálnak. Együtt járt, együtt élt, együtt tusakodott velük, mert velük vágyakozott ama mennyei Jeruzsálem után.

A hitnek volt a megmutatkozása az is, amit kiszámíthatatlanságnak mondtunk az ő gondolkozásában, magatartásában. A Szentírás szerint a hit átlépés a kiszámíthatóságok világából az isteni meglepetések világába. Hit által engedelmeskedett Ábrahám és kiment az otthonból, a szülőföldről, a biztos megélhetés földéről, az előre kiszámítható nyugodt élet köréből az ismeretlen idegenbe, a meglepetések, az emberi megítélés szerinti bizonytalanság világába. Igen, mert hinni annyit jelent, mint lemondani minden önbiztosításról és rátenni mindent az isteni akaratra, amely emberileg nézve örökre meglepő és kiszámíthatatlan, mert soha sem fér bele a mi gondolkozásunk, a mi logikánk, az általunk felállított törvények sablonjába. Ez a sablonnélküliség volt Kecskeméthy István egyéniségének mindenben jelentkező sajátja. Gondolkozásában és tudományos muokálkodásában egy csodálatos, sokszor megdöbbentő függetlenséggé, egy minden iskolás kötöttségtől ment önállósággá, belső szabadsággá lett. Ez volt a második nagy adománya, amely által a Bibliának igazi megértőjévé lett, mert reá nézve nem volt semmi más kötöttség, mint a hitnek a mértéke. A hit pedig az a kulcs, amely egyedül nyitja Isten igéjének hétköznapi kapuit.

Ez a hit tette szent elégedetlenkedővé, harcos forradalmárrá, aki mindig más, mindig jobb után vágyódott. Aki a meglevő, az uralmonlevő helyett mindig más takart, aki mint egy lelkiszabadsághős mindig ott termett, ahol harcra volt kilátás. Ott termett, hogy a levertek, az alullevők oldalára álljon. Mindegy volt az, hogy lelkészegyesület, politikai párt, tudományos vita vagy egy tanáriszék elé került diák ügye volt is a harcsintere: Kecskeméthy István ott termett és azoknak a fegyvereknek az élén, amelyeket forgatott, mindig ott ragyogott valami, ami azokat nemcsak élesekké, hanem tiszteltekké is tette. Ez a valami a hitnek fénye volt. Ez a kicsinyek, az alullevők iránti szenvedélyes vonzalom, amelyben volt valami a Lukács evangélista lelkéből, ez tette őt igazi professzorrá, aki le tudott hajolni a diákhöz és fel tudta emelni magához.

Magának való, kiszámíthatatlan, felforgató ember volt Kecskeméthy István? Nem, mert minezekben a legnagyobb konstruktív erő, a hit jelenkezett a maga vakmerőségében és kizárólagosságá-

ban. A hitnek ez a vakmerősége és kizárólagossága tette a pátriárkákat örök időkre szóló példányképekké és ez tette Kecskeméthy Istvánt minden idegensége, egyéniségének meglepetésekkel és forradalmisággal való teljessége dacára is az erdélyi reformátusságnak és a magyarságnak nagyon súlyos, sokszor vezető szerepet vivő tényezőjévé. Pedig hivatalosan, rangban soha sem vitte annál többre, mint ami idejőttekor volt: élte végéig megmaradt a Fakultás tanárául, míg mellőle tanártársait, kik sem képességre, sem tudásra nem voltak nagyobbak nála, egymás után hívták el kitüntetett méltóságokba: kettőt püspökségre, egyet egyetemi katedrára. Nagyon súlyos, vezető emberré lett, pedig meggondolatlanak látszó vakmerőséggel, vagy gyermekes naivsággal sokszor járt olyan meredélyek szélén, ahonnan mindenki más leszédült volna. De őt halálos mélységek és szennyes tajtékot vető örvények fölött mindig átvitte az, hogy ő mindig felfelé néző tekintettel járt.

Kecskeméthy Istvánt rendkívüli képességekkel áldotta meg Isten. Ragyogó elme, széles tudás, kiváló írói készség, gyűjtő szónoki erő voltak azok az adományok, amelyekért ilt a koporsójánál is hálát kell adnunk a teremtő Istennek. De ami őt igazán nagygyá tette, az, hogy a hit embere volt. Ahogy nézem az ő immár lezárt földi életét, annak foglalatát abban látom, amit az ige így mond el Ábrahámról: hit által engedelmeskedett, hit által lakott és hitben halt meg. És ebben, hogy a hitnek embere volt, ebben látom azt a legnagyobb ajándékot, amelyet Isten benne adott egyházunknak, Fakultásunknak és nekünk, tanítványainak. Egész élete erőt a hitről való professzió volt.

A hitnek ez az uralma tette őt olyanná, hogy most, amikor hálás szívvel, könnyes szemmel arra visszanezünk: az őtestamentomi pátriárkák jutnak eszünkbe. Az ismeretlen messziségből jövő és az ismeretlen messziségbe menő örök nomádok, akikben minden, ami őket nagygyá tette, hitből való volt.

És a hitnek ez az uralma tette olyanná az ő személyét, hogy most, amikor a koporsójára nézünk, az újtestamentomi pátriárkák jutnak eszünkbe, a hit örök céljához és beteljesedéséhez, a Bárány királyi székéhez megérkezett mennyei vének, akiről a Jelenések könyve beszél. Amíg élt, Ábrahám, Izsák, Jákob küzdelmeit, zarándoklását, magánosságát juttatta eszünkbe. Most e koporsónál a mennyei vének felé fordul tekintetünk, kiknek Isten elkészítette az alapokkal bíró várost, akiket Isten nem szégyel, hogy Istenöknek neveztesse és akik a Bárány királyi széke előtt szolgálnak kibeszélhetetlen boldog örömmel. Kecskeméthy István koporsójától a Bárány királyi székéhez látunk, mert mint a hitnek embere a Bárány Krisztusé volt. Mert minden igaz hit a Jézusban való hit. Csak Jézusban oldódik fel az idegenség, szűnnek meg a meglepetések és csendesül el a harc. Jézus báránya volt, nemcsak most öregén, de az volt férficreje teljében és ifjúságában is. Jézus báránya, aki — hisszük — most ott van ama mennyei vének között, ott, ahová mentek, vándoroltak hosszú sorban a pátriárkák, a pró-

féták és apostolok, hol vége van az idegenségnek, a harcnak, hol végre otthon van örökre ő is.

Kecskeméthy István, az ősz mester porsátorát most fájó szívvel elbocsátjuk. A búcsúzás fájdalmas pillanatában is hálás szívvel mondjuk: nagyon kegyelmes volt hozzánk Istenünk, hogy ilyen hosszú időn keresztül nekünk megtartotta őt.

A porsátort elbocsátjuk, de azt a lelket, amely az övé volt, és amelynek bizonyágtételével telve van a szívünk, át van itatva ez az intézet, az erdélyi anyaszentegyház: a lelket Istenhez könyörögve tartoztatjuk. Az a lélek, amely könyveiben, bibliafordításában tovább él, és amely az intézet első munkanapjától mostanig köztünk munkálkodott, maradjon ható erő továbbra is az egymást követő nemzedékek életében!

Aki dicsekedik, az Úrban dicsekedjék!

Bibliamagyarázat, melyet a Fakultás évmelegnyitó ünnepélyén 1937 október 3-án
dr. Tavaszy Sándor püspök-helyettes tartott.

Jeremiás 9 : 23–24.

Első tekintetre úgy tűnik fel, mintha ez a bibliai hely nem nekünk szólana. Hiszen a mi helyzetünkben ki merne közülünk dicsekedni, akár a bölcsességével, akár az erejével, vagy akár a gazdagságával? Hol van a bölcsesség, amely ebben a szövevényes világban el tudna igazodni; hol van az erő, amely a szörnyű veszedelmekkel szemben fel tudná venni a harcot; és hol van a gazdagság, amelyre ma építeni lehetne?

Ez mind igaz. És mégis szól hozzánk az Isten Igéje és talál reánk, mert ott lenn a lélek titokzatos mélyében ott fészkel a dicsekvésre való hajlam. Akinek a látóköre csak egy milliméterrel is több, már nem bír a bölcsességével. Hiszen mi, mai emberek arról vagyunk nevezetesek, hogy mindenki jobban tudja másnak a dolgát és bölcsőbb, csak éppen a saját dolgát nem tudja. Mindenki bátrabb és erősebb, amikor a harcokon kívül van. És ha valaki valamivel tehetősebb a másikinál, már olyan nagy úr, hogy hogy nem bír a méltóságával.

A dicsekvésre való hajlam általános emberi bűn. A saját nagyságunk, kiválóságunk, erőnk, szépségünk és képességünk fel-ékesítésében utolérhetetlen művészek vagyunk. Ebben a tekintetben nincs különbség ember és ember között, mert az önzés, a gőg tekintetében nincs különbség a tudós és a tudatlan, az erős és a beteg, a gazdag és a koldus között.

Az Isten Igéje azonban ennél sokkal mélyebbre ás. Azt tanítja, hogy aki dicsekedik, az Úrban dicsekedjék.

1.

Nem azt tanítja, hogy egyáltalában ne dicsekedjék. De ne dicsekedjék az ő bölcsességével, az ő erejével és az ő gazdagságával.

A dicsekvés mindig annak a jele, hogy az ember önfentartása sikeres. Ennek vagy kifejezést ad, vagy nem. De ha nem ad is kifejezést, mégis dicsekvő állapotban van, valahányszor helyesebb a gondolkozása, több az ereje és jobb az anyagi helyzete.

És egészen természetes, hogy az ember bölcsességét is, az erejét is és a gazdagságát is önmagának tulajdonítja. És abban a

hiedelemben él, hogy elég, ha az életét arra építi fel, amit a sajátjának tulajdonít.

Ebből a súlyos tévedésből származik ennek az életnek, — úgy az egyéni, mint a közösségi életnek — minden baja és tragikumja.

Az embernek ez az elszánt magabizása, vagy általában emberekbe vetett bizalma, ma óriási méreteken megnőtt.

Nem beszélek arról, hogy mennyi jobb és baloldali világnézet kapott ma lábra, de mennyi bölcsesség tenyészik ma közöttünk, amely az Isten titkaiba akar bepillantani. Spiritizmus, theozófia, antropozófia, az ezerféle más szekta, amelyek mind az ember bölcsességére támaszkodnak és olyan kérdésekre igyekeznek feleletet adni, amelyekre egyedül Isten illetékes megfelelni. Hogy mi az élet értelme, mi a világ lényege, mi a lélek, milyen a halál utáni élet stb. mind olyan kérdések, amelyekre egyedül Isten tud és egyedül Isten illetékes megfelelni s mégis az emberek ezrei tévelyegnek a saját bölcseségüknek útjain s szándékosan kerülnek el azt az utat, amelyet Isten Ígéje mutat, az Isten örökkévaló kijelentése alapján. Nemcsak, de vakságukban kicsufolják, ósdiának és elavultnak mondják az az utat, amely egyedül vezet a világosságra és amely egyedül oldja meg a végső kérdéseket úgy, hogy békességgel teljék be a háborgó emberi elme. Csupa dicsekvés a mai ember az ő bölcsességével.

És dicsekszik az ember az ő erejével. Az államok, országok ma a katonai erejükkel dicsekednek. Ma még a szellem, a bölcsesség erejét is csak arra használják, hogy olyan találmányokhoz jussanak, melyeknek segítségével a természetes erejüket nevelik. Torpédók, repülőgépek, óriási méretű ágyúk, borzalmas mérgező gázok, erdőtűések erejével dicsekednek egymáselőtt és fenyegetik egymást. Felhőkarcolók néznek fel kacagva és csufolkodva az égre. S nem veszi észre a mai ember, hogyan ássa meg a saját sirját ezzel a dicsekvéssel. Az lesz a borzalmas katasztrófája ennek a világnak, amikor ez a titáni hatalmú civilizáció repülőgépeivel, felhőkarcolóival reázdul és agyon nyomja annak rettenetes súlya.

És hogyan dicsekszik gazdagságával. Micsoda leleményességet fejt ki a mai ember, hogy új és új energia-forrásokat nyisson s azok segítségével a világgazdagságot növelje. Akármelyik világ városban fordulunk meg, meglep az az óriási haladás, amelyet ipari és kereskedelmi élet terén tapasztalunk. Az a dicsekvés, amellyel még kisállamok is mutogatják új alkotásaikat. Csak a vakság a fájdalmas, hogy ebben a dicsekvésükben nem látják meg, hogy a világgazdaság mellett hogy nő a szegénység, a fényűzés mellett a nélkülözés, a munkanélküliség és az éhezés.

Az emberi dicsekvésnek az a főbaja, hogy mind bizonytalan és ingatag alapon nyugszik. A bölcsesség alatt ott ásnak a sötét tudatlanság, az erő mögött az erőtlenség, a halálos belegség, a gazdagság nyomában a romlás és katasztrófa.

De mindezekkel szemben nem elég csak látni a bajt és távol

tartanunk magunktól azoknak veszedelmét, hanem látnunk kell a szabadulás egyedüli útját.

2.

Ha a dicsekvés hozzátartozik az emberhez és az önfenntartás bizonyos jele, úgy legyen a dicsekvésnek biztos alapja. Aki dicsekszik, azzal dicsekedjék, hogy értelmes és ismeri az Urat. Hogy fel van ruházva olyan képességgel, amely a hit szolgálatában képes megismerni az Urat. Annak a dicsekvésnek van értelme, amely ismeri az Urat, mint minden bölcsességnek, erőnek és gazdagságnak a forrását. Minden emberi bölcsesség egyszer kimerül, minden emberi erő egyszer ellankad és minden emberi gazdagság egyszer elfogy, de az Istentől való bölcsesség soha ki nem merül, az általa ajándékozott erő soha el nem lankad és az ő gazdagsága kifogyhatatlan.

Aki el tud jutni ide, annak megvan minden oka a dicsekvésre. Aki ismeri az Urat, ismeri az élet célját, az ismeri ennek a világnak értelmét, az tudja, hogy életben-halálban velünk van, hogy az ő hatalma nem ér véget ebben a világban, hanem messze túl halad minden világokon.

Az a dicsekvés, amelyet az Úrban vallunk, rajtunk kívül van, azt rajtunk kívül kell keresnünk: a Jézus Krisztusban. Benne élve az ő bölcsessége lesz a mi bölcsességünk, az ő ereje lesz a mi erőnk és az ő gazdagsága lesz a mi gazdagságunk. Dicsekszem hát a Krisztus bölcsességével, a Krisztus erejével és a Krisztus gazdagságával!

Micsoda felszabadulás az emberre nézve, ha tudja, hogy nem csak a holnapi napig tartó saját bölcsességéből kell élnie, nemcsak a betegségek és a halál megjelenéséig érő erőből kell magát fenntartania és nemcsak az emberi cselszövésekkel fenntartott gazdagságból kell életét tengetnie!

3.

Az Úr ismerete elvezet arra az alapigazságra: az Isten az Úr. Nem a sors, nem a végzet, nem a véletlen, nem a természet, nem az ember és nem az emberi hatalom, hanem az Isten az Úr, aki kijelentette magát az Úr Jézus Krisztusban. Ő parancsol, nekem az ő parancsait kell kutatnom, Ő vezet, utána kell mennem, Ő uralkodik, neki kell engedelmeskednem.

Ő az, aki kegyelmet gyakorol felettünk. Kegyelmes, aki hatalmánál fogva legyőzi az útjában álló emberi bünt is, csak elérjen hozzánk. Kegyelmevel lehajolt hozzánk s kimentett ismeretlen veszedelmekből és nyomorúságok mocsarából.

Ítéletet mond a bűn felett, nem engedi, hogy elhatalmasodjék felettünk. Széttartja az ítéletével a bünt és az igazságot, az ő Törvényét és az ember akaratát. Naponként ítéletet mond a mi

lelkiismeretünkben, hogy folytonos folyásban tartsa az ő akaratának tisztító tűzét.

És igazságot gyakorol. Folytonosan megmutatja az ő akaratát, mint az ő igazságának fundamentumát. Nem hagy a tévelygések útján, hanem megmutatja az igazságnak útját.

És miért teszi ezt? Mert ezekben telik kedve. Kedve telik a kegyelem, az ítélet és az igazság gyakorlásában. Ezt az ő csodálatos kedvét mutatta meg a Jézus Krisztusban.

Az ötödik theologiai évfolyam.

Évmegnyitó beszéd, melyet tartott a Fakultás 1937 okt. 3-án tartott évnitó ünnepélyén *dr. Gönczy Lajos* e. i. igazgató.

*Főtiszteletű Püspök-helyettes Úr! Méltóságos Elöljáróság!
Nagyfőtiszteletű Tandri Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyen tisztelt
Közönség!*

A nagy kegyelmű Isten ismét felderítette reánk egy új iskolai év reggelét. Holnap újra megkezdődik az a munka, amely 42 esztendő óta megszakítás nélkül folyik e megszentelt falak között. Ez az esztendő fordulópontot jelent lelkésznevelésünk történetében, mert az idén kezdődik a theologia ötödik évfolyama, és fog dönteni az egyházkerületi közgyűlés arról, hogy ez az évfolyam, itt Clujon lesz-e elhelyezve, vagy pedig elszakítva az anyaintézet-től, Aiudon.

Az V. évfolyammal lelkészképzésünknek egy új korszaka kezdődik, amelyet különösképpen az jellemez, hogy a theologiai tantervbe eddig soha nem tapasztalt súllyal és számban foglalnak helyet nem theologiai tárgyak: gazdasági, szociológiai, jogi, egészségügyi, szövetkezeti ismeretek, azzal a céllal, hogy a mai idők feladataira készüljenek fel a leendő lelkipásztorok. Ez a tanterv reform a különböző tényezők meglepő egyezésével állapított meg. A felületes szemlélő ebből könnyen azt a következtetést vonhatná le, hogy a munkának a nehezén túl vagyunk, be van tetőzve lelkészképzésünk s most nincs egyéb hátra, mint az új tető alatt kiérlelni a várva várt gyümölcsöt: a romániai református lelkipásztornak a mai időhöz és helyzetéhez illő új típusát.

De mi, akik egészen közről és belülről nézzük ezt a kérdést, szorongó lélekkel állunk az új feladat előtt, mert tudjuk, hogy mindez csak a keret, amelyet ezután kell megtölteni tartalommal és meg lehet tölteni olyan tartalommal is, amely lelkésznevelésünk veszedelmére lesz. Szorongó lélekkel várjuk az V. évfolyam elhelyezésére vonatkozó egyházkerületi döntést is, mert meggyőződésünk szerint az elhelyezkedés kérdése szerves kapcsolatban van a tartalom kérdésével.

Lelkészképzésünk reformjának kérdéséhez két, homlokegyenest ellentétes irányból lehet hozzányulni és eljutni látszólag, külsőlegesen ugyanazon eredményre: az V. évfolyam szükségére és az előbb említett nem theologiai tantárgyak beállításának köve-

telésére. A veszedelem éppen abban van, hogy külsőképpen nem látszik az az óriási ellentét, amely a két álláspont között fennáll. Pedig nem kisebb különbségről van szó, mint arról, hogy *a lelkipásztor a változó, emberi érdekek vagy a változatlan isteni megbízatás szolgája legyen-e?* Amiként más a célja, úgy más a kiindulási pontja is mind a két felfogásnak. Hogy mit jelent ez a különbség a lelkipásztorképzésre nézve, azonnal világossá lesz, ha röviden körvonalazzuk mind a kettőt.

Az egyiknek a kiindulási pontja népünknek egyre fokozódó nyomorúsága, célja ezt orvosolni. Népünk nyomorúságainak a forrását tudatlanságában, szervezatlenségében, magárahagyatottságában látja. Ha több ismerete lenne a földművelés, állattenyésztés, gyümölcsstermelés, általában a birtokában levő javak okszerű kihasználására, ha megvolnának a kellő szervezetei terményei értékesítésére, egymás szociális segítésére: a nyomorúsága megszűnne és megszabadulna a pusztulásból, amely mai helyzetében napról-napra veszedelmesebben fenyegeti.

A segítés módja az, megtanítani a népet ezekre az ismeretekre és a szükséges szervezetekbe tömöríteni.

Ennek a munkának az elvégzésére legalkalmasabb a pap, mert 1. minden faluban ott van, 2. hivatásánál fogva a nép ismerője és természetes vezetője, 3. rendelkezik a szükséges intelligenciával és 4. bőségesen rendelkezik idővel.

Ennek a munkának jó végzéséhez bizonyos elméleti és gyakorlati ismeretekre van szükség: ezt a theológián kell megszerezni. Népünk 90 százaléka őstermelő lévén, legfontosabb a gazdasági ismeretek megszerzése és a termények értékesítési módjába való szakszerű bevezetés. Annyival is inkább, mert a papi jövedelmek törzse a kanonika, a jógazda pap nemcsak a népének tud Mózesé lenni, hanem önmagát és családját is megmenti a nyomorúságtól.

Amilyen logikusnak és emelkedettnak tetszik ez a felfogás, éppen olyan veszedelmes úgy népünkre, mint a lelkipásztori munkára nézve. Mert egészen téves, Isten Igéjével ellenkező a kiindulási pontja.

Kiindulási pontja a materiálista felfogás, amely mindent a gazdasági helyzettől tesz függővé. Minden bajnak a forrása a szegénység, szervezatlenség. Az orvosság tehát az ettől való megszabadulás.

Tagadhatatlan, hogy a szegénység, szervezatlenség sok bajnak a forrása. De hitünk szerint, Isten Igéjének a megállapítása szerint, csak másodrendű jelentőségű. „Mít használ, ha valaki az egész világot megnyeri is, de a lelkében kárt vall? Nyomorúságunk éppen úgy, mint jövendők a lelkieken fordul meg. Ha igaz lenne, hogy a szegénység halál: mi erdélyi reformátusok régen nem lennénk. Nekünk nemcsak a Szentírás, hanem a történelmünk is azt tanítja: „Keressétek először Istennek országát és annak igazságát és ezek mind (i. i. az anyagiak) megadatnak néktek“. (Máté 6 : 33.)

Nemcsak keresztyén, hanem kisebbségi szempontból is végzetesen veszedelmes ez a felfogás. Éppen most támaszkodjunk mi anyagi, földi erőkre, amikor olyan alaposan elvétellett mindez mitőlünk? Amikor Isten a mai helyzetünkkel éppen arra kényszerít, hogy valami jobban, maradandóbban bízzunk: Benne és a lelki kincsekben? Ha a vagyonban bizó gazdagnak is azt mondja Isten: te, bolond! — mit mond a vagyonban bizó koldusnak? Ha szánandó a hatalomban bizó erős, mennyivel szánandóbb az ugyanezt tevő erőtelen? Eszeveszett gyorsasággal rohan veszébe az a kisebbségi sorsban levő nép, amely a földiekbe veti bizodalját. Mert előbb-utóbb teljes testi és lelki csődbe jut.

És téves a lelkipásztor helyzetének és hivatásának a megítélése.

Azok a nagy szükségek és feladatok, amelyek néptünk kisebbségi helyzetéből fakadtak fel s amelyek mind félelmesebben és sürgetőbben állanak elénk, embereket kívánnak, akik képesek és hajlandók vállalni a terheket és a munkát. Ki végezhetné el ezt a munkát? kérdezték és szemük megakadt a lelkipásztorokon, akiket véleményük szerint a speciális lelkipásztori munkájuk nem foglalhat le olyan mértékben, hogy ne jusson idejükből és erejükből egyéb népboldogító munkára is. Tehát a szigoruan vett lelkipásztori munkának bizonyos lekicsinylése, lenézése adja az indítást ahhoz, hogy éppen a lelkipásztorhoz forduljanak. Nem a prédikálás, nem a belmissziói munka, nem a lelkigondozás tartja meg a népet — mondják — hanem a gazdasági, társadalmi szervezése. Ne csak vasárnap dolgozzék a pap, hanem hétköznapokon is és az ekként nyerendő időt használja a gondozására bizott nép gazdasági, szociális, egészségügyi, jogi szolgálatára és irányítására. Természetesen e felfogás mellett a papi munka súlypontja az utóbbin van, a lelki munka a másodlagos, a kevésbé fontos. A pap hivatása: legyen népvezér, kulturharcos, társadalom szervező. Legyen tanítója, orvosa, ügyvédje népének. Legyen az a mindenes, aki mindig éppen azt a szolgálatot teljesíti, amelyekre pillanatnyilag szükség van.

Ahhoz pedig, hogy a lelkipásztor képes legyen ezt a sokoldalú munkát vállalni, szükséges a lelkészképzés reformja. A sok haszontalan elmélet helyett, amelynek az élethez semmi köze, az életre vonatkozó, az életben hasznosítható praktikumot kell a lelkészképzés tantervébe bevinni. Természetesen a theologiai studiumok mind az elmélethez számítanak. Praktikusnak, igazán hasznosnak és szükségesnek csak a nem theologiai studiumok tekintetnek e felfogás szerint.

Könnyen észrevehető e felfogás érvényesítésének végzetes következménye. Megbontja a lelkipásztorokképzés egységét: ellenséggé válik szembeállítva a theologiai és nem theologiai, az elméleti és gyakorlati studiumokat, az utóbbiakat az előbbieket fölé helyezve. A lelkipásztor pedig megfosztja létalapjától, speciális hivatásától és póteberré teszi, aki a változó szükségek és igények szerint

ma ebben, holnap abban a munkában foglaltos, mindig ott és addig, ahol és ameddig alkalmasabb ember nem akad.

Mi egészen más oldalról érkezünk a lelkészképzés reformjának követeléséhez.

A lelkipásztor hivatása Isten szolgálata. Ez a legfontosabb, semmiért el nem hanyagolható, semmivel nem pótolható munkája. Ennek a munkának lényege az, hogy Istennek való engedelmes-ségre hívja fel a világot, hirdetve, hogy senki és semmi meg nem tarthat, egyedül Isten. Ennélfogva az egész világra nézve a legfontosabb kérdés: milyen viszonyban van Istennel? Istenhez való viszonyunk pedig nem a külső körülményeken fordul meg, hanem a lelkünk milyenségén. Aki más, jobb világot akar, az ne a külső körülményeket, hanem a lelkeket akarja mássá, jobbá formálni. Istennek és a léleknek ez a szolgálata a lelkipásztor feladata.

Ez a szolgálat egy beláthatatlan, soha tökéletesen el nem végezhető munka elé állítja a lelkipásztort. A lelkipásztor nem munkanélküli, henye ember, hanem a világ legelfoglaltabb embere, akinek nincs, nem lehet felesleges ideje. A lelkészképzés reformjának a vezetőszerpontja tehát csak az lehet: minél felkészültebb sereget küldeni erre az isteni és lelkiszolgálatra.

Mivel népünk megmaradása, jövődjé szempontjából a legfontosabb a lelki minősége; hiszen gazdasági, társadalmi tervek sem valósíthatók meg megfelelő lelkialapvetés nélkül — a lehető legrosszabb szolgálatot teszi az a népnek, aki a lelkipásztorokat bármi címen el akarja vonni a lelkiszolgálatától. Minden erővel arra kell törekedni, hogy minden lelkipásztor minden erejét és minden idejét a nép lelkiszolgálatára szentelhesse. Ha a gazdasági, társadalmi, szövetkezeti ismeretek csak egy kevéssé is elvonják a lelkipásztor figyelmét az ő igazi hivatásától, nem szabad beengedni a theológiára, mert tönkre teszik az egész lelkészképzést. Inkább ne tudjon semmit a lelkipásztor ezekből az életrevaló tudományokból, de tudja azt, amit a lelkek gondviselőjének tudni kell. A lelkipásztornak is a lehető legrosszabb szolgálatot teszi az, aki a leendő lelkipásztorokkal olyan ismereteket akar közölni, amelyek nem a lelki szolgálatra néznek. Ilyen rossz szolgálatot tesznek azok, akik a gazdasági ismereteket azért akarják felvételni a theologia tantervébe, hogy a papok a kanonikát jobban ki tudják használni és megszabaduljanak az anyagi gondoktól. A helyzet az, hogy kint az életben, de mindig csak átmenetileg lehet, sőt szükséges tanácsolni a papnak: fogdd meg az ekeszarvát, segíts magadon. És hűtlen szolgál az, aki nem akarja követni ezt a tanácsot. De intézményesen, általánosan, a gazdálkodásra, mint állandó papi mellékfoglalkozásra szorítani a papságot: káros és megalázó. Ki tartja helyesnek a földmivest iparra, az iparost földmívelésre, az orvost, ügyvédet kereskedelemre tanácsolni, ha a speciális foglalkozása nem biztosítja a kenyeret? Inkább nem azt tanácsoljuk-e: végezd intenzívebben, szorgalmasabban a saját hivatásodat? Tanulj, műveld magadat, mert a mai időben csak azok tudnak boldogulni,

akik a legkiválóbbak a szakmájukban? Egyedül a lelkipásztor az, akit mindenáron mellékfoglalkozásra utasítunk? Emögött nem a lelkipásztori munka lebecsülése rejtőzködik-e, az a meggyőződés, hogy a papi munka nem is éri meg a kenyeret?

A lelkipásztorképzés vezető szempontja nem lehet sem a nép, sem a lelkipásztor anyagi érdeke. Ilyen szempont uralkodhatik egy gazdasági, vagy ipari, vagy kereskedelmi iskolában, de nem a theologiai fakultáson. És nem lehet az uralkodó szempont a kor változó igénye sem, mert az talán már holnap ipar- és kereskedelmi iskolává, vagy tanítóképzővé alakítaná át a teológiát. Nem ilyen szempontok teszik szükségessé az V. évfolyam felállítását és a nem-theologiai tárgyaknak a lelkészképzés tantervébe való felvételét.

A lelkipásztor szolgálata nemcsak az Isten szolgálata, hanem az ember szolgálata is. Mert Isten akarata az, hogy minden ember idvezüljön és az igazság ismeretére eljusson. (I. Tím. 2 : 4.) Isten szolgálata és az ember szolgálata egymástól éppen úgy nem választható el, mint Isten szeretete és az ember szeretete. Nem szolgálhatom úgy Isten dicsőségét, hogy ugyanakkor ne szolgáljam az ember üdvösségét és fordítva. A lelkipásztori szolgálat krízise mindig abból származott, hogy ezt az örök papi feladatot megcsonkították, a szolgálat egyik vagy másik oldalának az előtérbeállításával eltörzítették.

Ezzel függ össze az az éppen oly gyakran megismétlődő hiba is, hogy az embert nem a maga totálításában nézték, hanem csak a lelket vették tekintetbe. Igaz, hogy a test nem használ önmagában semmit, lélek az, mely megelevenít, de az ember, mint ember egyszerre és szétválaszthatatlanul test és lélek, és csak mint ilyen érhető meg és szolgálható. Ennek kétségtelen isteni igazolása az Ige testté létele és a test feltámadása.

Mi következik ebből? Az, hogy nincs az emberi életnek egyetlen vonatkozása, egyetlen terrénuma, amely a lelkipásztori szolgálat szempontjából közömbös lenne. A lélek üdve, az Isten országa szempontjából nem mellékes, milyen a gazdasági, szociális, kulturális, egészségügyi helyzet. A lélek üdve ugyan nem ezektől függ, de ezek mind segítségére lehetnek az Isten országáért folyó munkának. Sőt az sem mellékes, milyenek a közlekedési lehetőségek, milyenek az ipari és kereskedelmi viszonyok, milyen a kül- és belpolitikai helyzet. Nem mellékesek, mert Isten országa szolgálatára kell hogy álljanak, olyanok kell hogy legyenek, hogy az embert Isten gyermekéhez illő és méltó élethez segítsék.

Az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a lelkipásztor szolgálata olyan sokoldalú, olyan átfogó, az emberi élet egészére kiterjedő, hogy egyetlen más szolgálat sem hasonlítható hozzá. Kicsiben a családifő, nagyban a király szolgálata mutat rokon vonásokat. Erre a szolgálatra kell felkészíteni a leendő lelkipásztort.

Bármily kívánatos lenne, hogy a lelkipásztor egy személyben gazda, orvos, ügyvéd stb. legyen, arról, mint lehetetlen kíván-

ságról, le kell mondanunk. Minél többirányú szakképzettséget akarnánk ráerőszakolni, annál bizonyosabban az lenne az eredmény, hogy az elméletekben tudakos, a gyakorlatban pedig kontár lenne, a tudakosság és a kontárság minden veszedelmével. Mi teszi lehetővé, hogy a tudakosság és a kontárság veszedelme nélkül tudja elsajátítani a leendő lelkipásztor azokat az ismereteket, amely népének testi, e világban való segítésére, vezetésére vonatkoznak? Az, ha ezek az ismeretek a lelkipásztor speciális képzettségének a szolgálatába állíthatnak.

A lelkipásztor speciális képzettsége a theologiai képzettség. A lelkipásztornak ebben kell szakembernek lennie. Az ő kötelessége Isten uralmának hirdetése és az élet minden területének Isten szolgálatába állítása. Erre őt csak a theologiai studium tudja képessé tenni. Amelyik lelkipásztornak hiányos a theologiai képzettsége, az képtelen hivatásának eleget tenni, legyen bármily kiváló gazda, szövetkezeti ember, vagy népegészségügy ismerő. Mert a feladata nem az, hogy ő maga a gazdasági, szövetkezeti, kulturális élet szolgálatába álljon, hanem, hogy azokat állítsa Isten szolgálatába. Nem az a feladata, hogy a világ eszközeinek használatára és alkalmazására tanítsa meg híveit, hanem arra a módra és útra, ahogyan Isten akarata szerint használható a világ. Azt kell megtanítania, azt kell hirdetnie, hogy nem az ember, hanem Isten, nem a test, hanem a lélek, nem az idői, hanem az örökkévaló oldaláról és szempontjai szerint kell nézni és használni a világot, művelni a földet, szervezni szövetkezetet, védeni az egészséget.

Eme állandó, időfőlötti papi kötelessége mellett a változó korok különböző, konkrét feladatok elé állítják a lelkipásztort, amelyek elől éppen papi szolgálata teljes betöltése érdekében nem lehet kitérnie. Például kétségtelen, hogy az erdélyi református lelkipásztor kötelezettségét sajátosan meghatározza az a tény, hogy kisebbségi nép között szolgál. Ennek következtében vállalnia kell olyan feladatokat, amelyek tulajdonképpen nem lelkipásztori, hanem orvosi, ügyvédi stb. kötelességek. De nem szabad soha felednie, hogy mindez járulékos, mellékes, idői, esetleges és mindezt az örök, sajátos feladatának a szolgálatában és csak addig a határig, csak olyan módon lehet vállalni, ameddig annak vállalását a sajátos lelkipásztori szolgálat, azaz Istennek a szolgálata megköveteli.

Ennélfogva a lelkipásztor képzés mindig a theologiai szempont alatt kell hogy szemlélje és beiktassa azokat a nem-theologiai ismereteket, amelyeknek megszerzése a lelkipásztori szolgálat minél teljesebb betöltése érdekében szükségesnek mutatkozik, de ezeket is csak addig a mértékig fogadja be, amíg ancillái, szolgálói a theologiai tudománynak. És ezeknek a studiumoknak a tanítása csak átmeneti, mint ahogyan átmeneti jellegű lehet csupán a lelkipásztor minden a nem szigorúan pásztori munkához tartozó szolgálata is. Arra kell készülni, arra kell számítani, hogy ha minden református gazda, orvos, jogász stb. megteszi a maga kötelességét, nem lesz szükség a lelkipásztor ily irányú munkájára.

A leendő lelkipásztoroknak ilyen képzését, a nem theologiai tantárgyaknak ilyen kezelését csak az anyaintézet kebelén lehet biztosítani, az V. évfolyamnak intézetünkötől való elválasztása kiszakítaná növendékeinket abból a szellemi légkörből, amelyben eddig nevelkedtek. Hiszen egy rendeltetésénél fogva más szellemű iskola nevelőhatásai alá állítaná, amely a legjobb akarat és a legnagyobb erőfeszítés mellett sem lenne képes biztosítani a theologiai szempontoknak azt a feltétlen uralmát, amely nélkül pedig az V. évfolyam nem lehet szerves része a lelkészképzésnek, hanem egy állandó konfliktust okozó toldaléka. Az V. évfolyam elszakításával az a pedagógiailag védelmezhetetlen intézkedés történne, hogy a jobb, eredményesebb oktatás és nevelés érdekében a theologiai nevelés és képzés egységét megbontanák. És ezzel útat nyitnának annak a felfogásnak, amely az égető, de változó földi érdekek szolgálatába akarná állítani a lelkipásztorokat. Aláhuzottan hangsúlyozom, hogy nem Nagyenyedtől féltém az V. évfolyamot. Ha már másként nem lehet, akkor inkább Enyed, mint bármely más iskolánk. Nem Enyedtől, hanem az elszakítástól féltém. Tapasztalatunk szerint a leghiresebb külföldi akadémián töltött esztendő is hátrányára van theologus nevelésünknek, ha az ifjak tanulmányaik befejezése előtt bocsátatnak oda. Mert ezáltal törést szenvedett képzésük és nevelésük sajátos vonalvezetése. És ki lehet-e számitani, hogy a lelkészképzés e megosztása a felelősség-áthárításnak, a kölcsönös szemrehányásnak, a surlódásoknak milyen sokaságát idézné fel. Inkább az egész Fakultást költöztessék le Enyedre, semhogy egy évfolyamot leszakítsanak a törzsről és ezáltal megfosszák életét elemétől.

Isten titka még, miként fog eldőlni lelkészképzésünk eme döntő kérdése. Mi csak egyet ígértünk és egyet kérünk az iskolai év kezdetén. Ünnepelesen ígérjük, hogy a nekünk adott képességek és eszközök legjobb felhasználásával mindent megteszünk, hogy az új lelkipásztor nemzedék képes és kész legyen vállalni azokat a súlyos és szent feladatokat, amelyeket az élő Isten erdélyi református szolgálóira a mai időben ró. És alázatosan könyörgünk: adja ehhez Isten az ő Szentlelkét, mert a lelkipásztor nevelés különösképpen a Szentlélek-Isten mive. Isten Lelke az, aki a maga titkos munkálkodása által alkalmassá teszi a bűnös embert a világ legszen-
tebb és legfelelősségteljesebb szolgálatára: a lelkipásztori szolgálatra.

Végül mély tisztelettel köszöntöm intézetünk Elöljáróit. Kérem, irányítsák munkánkat az eddig tapasztalt bölcsességgel és jóindulattal ebben az esztendőben is. A megtartó, a halálvölgyéből is kiszabadító irgalmas Istent áldva köszöntöm Professzor testvéreimet és kérem, tartsák meg ez esztendőben is a régi buzgóságot és szeretetet. És köszöntöm a Tiszteletes Ifjúságot boldog „Istenhozott”-tal és áldáskívánással.

S ezek után az áldást adó Atya-Fiú-Szentlélek-Isten nevének magasztalásával és segítségül hívásával az 1937/38. iskolai esztendő, Fakultásunk 42. évét megnyitottnak nyilvánítom.

Évzáró beszéd.

Elmondotta az évzáró ünnepélyen, 1938 június 19-én *dr. Gönczy Lajos*
e. i. igazgató.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Főgondnok Úr! Méltóságos Elöljáróság! Nagytiszteletű Tanári Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyen tisztelt Közönség!

Öröm vagy szomorúság tölti-e el szivünket, hálaadás vagy panaszkodás tör-e fel ajkunkról e pillanatban, amikor visszatekintünk a tovaszálló esztendőre: attól függ, mire irányítjuk figyelmünket. Ha arra nézünk, amit mi, emberek tettünk: akkor szomorúság lesz szivünkben és panasz az ajkunkon. Visszahozhatatlanul eltékozolt drága alkalmak, el nem végzett feladatok, be nem váltott ígéretek, naponként megismétlődő bűnök ijesztő halmaza lesz az esztendő. Nem lehet szomorúság, panasz nélkül emlékezni reá. Ha azonban arra nézünk, amit Isten tett, arra, ahogyan nem engedte, hogy egészen tönkre menjen kezünk között a ránk bízott munka, nem engedte, hogy mulasztásaink, bűneink megkapják méltó büntetésüket és minden alkalmatlanságunk és méltatlanságunk ellenére is méltóztatott minket felhasználni országa építésében: örvendezve tör fel ajkunkról a hálaadás: „Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme!” (118. zsolt. 1.)

Ennek az örökkévaló kegyelemnek aranyfényében megbékült szívvel tekintünk intézetünk ez esztendei halottainak szokatlanul hosszú sorára. Pár héttel a mult iskolai év lezárása után, 1937 július 12-én *dr. Filep Gyula*, a diakonissza-intézet kórházának igazgató-főorvosa nyitotta meg a sort, hosszú, kínos szenvedés után költözve el. Élete utolsó íz esztendeje, amikor már nem állott Fakultásunk szolgálatában, nem feledte el azt a 25 esztendőt, amely alatt mint intézeti orvos, egészségtan tanár, majd előljárósági tag nagy hűséggel és szeretettel állította intézetünk szolgálatába rendkívüli tudását. Koporsója mellett az erdélyi református egyházkerület lelkészi karának derékhada velünk együtt mondott imát, megemlékezvén azokról az áldásokról, melyeket rajta keresztül közölt intézetünkkel és egyházunkkal a felséges Isten.

Az iskolai esztendő vége felé gyors egymásutánban négyszer jött fel ajtónkra a halál. 1938 április 8 án *dr. Grandpierre Emilt*, április 12-én *Kiss Albertet*, május 10-én *dr. Kecskeméthy Istvánt*

és május 21-én Szilágyi Józsefet ragadta el közülünk. *Dr. Grand-pierre Emil* mindössze 5 esztendeig állott ténylegesen Fakultásunk szolgálatában. 1920—1925-ig, mint előljárósági tag, majd gondnok. Akkor a körülmények kényszerítő nyomása alatt repatriálván, megvált intézetünkben viselt tisztségétől, Budapestre költözött, hol mint közigazgatási bíró szolgálta tovább eszményeit. Bár nem lehettünk a temetésén és halálhíréről is csak elkésve értesültünk, mély megilletődéssel idéztük magunk elé továtűnő nemes alakját, mert nemcsak azt nem feledhetjük el, hogy a legnehezebb időkben szolgálta Fakultásunkat, hanem arra is mindig mély hálával emlékezünk, hogy csak tesiben szakadt el tőlünk, lélekben mindvégig miénk maradt.

Még rövidebb ideig, mindössze 4 esztendeig állott Fakultásunk szolgálatában, mint előljárósági tag *Kliss Albert* bikfalvi lelkes, sepsi-i esperes. Valahányszor előljárósági gyűléseinken vagy ünnepegeinken üdvözölhettük, mindig meghalottsággal vegyes öröm ömlött el szivünkön, nemcsak azért, mert több mint tizenkét órai megszakítatlan utazás fáradoalmait vállalta azért, hogy két-három órán keresztül velünk tusakodhassék a Fakultás ügyei intézésében, hanem különösen azért, mert köztünk való szolgálata első pillanatától kezdve a közelgő éjszaka árnyait láttuk egyre fakóbbá váló arcán felrémleni. Értékes, hű munkás elvesztét fájlatuk korporsójánál.

Talán évtizedek fognak eltelni addig, amig *dr. Kecskeméthy István* emlékezetét annyira befedi a feledés pora, hogy minden évnnyitón és minden évszárón ne kényszerüljünk reá gondolni, arra, amit életével nyertünk és arra, amit halálával veszítettünk. Bár e pillanatban mindnyájunk szeme előtt ott van még az alig egy hónap előtt e helyen emelkedő ravatala, bár fülünkbe cseng még az ének, az ima, az Ige, amellyel tőle bucsuztunk, nem lehet ezt az esztendőt úgy bezárni, hogy egy pár pillanattig ne idézzük emlékezetét lelkünk elé és ne áldjuk Istent azokért a rendkívüli ajándékokért, amelyeket Kecskeméthy István személyén és munkáján keresztül ajándékozott nekünk.

Mint legutolsó és legfiatalabb halad halottaink sorában *Szilágyi József* kedves tanítványunk, ki most örökre adós maradt azokkal a kollokviumokkal és vizsgákkal, melyeket esztendők óta nem tudott letenni egyre gyöngülő egészségi állapota miatt. A szülői háznál hunyta le szemeit. Temetésén nem vehettünk részt. Hadd vegyünk tőle bucsut neve említésével most ebben a közösségben.

Bármilyen súlyosak és bármily gyakran ismétlődők is voltak azok a csapások, melyeket a halál mért intézetünkre, hisszük, hogy az 1937—38. iskolai esztendő nem az elmulás, hanem a növekvő, a kibontakozó élet jegyében folyt le. Ezt igazolja első sorban az az állandóan növekvő tendencia, amelyet a hallgatóság létszáma mutat. Bár a numerus clausust az idén is fenntartottuk, évelejen 148, évvégén 146, vagyis az első félévben 19-el, a másodikban 15-el volt nagyobb a létszám, mint az előző esztendő-

ben. Növendékeink létszáma már a múlt esztendőben elérte, sőt meghaladta azt a maximumot, amely intézetünkben elhelyezhető. Az ideai létszámnövekedést az V. évfolyam beállítása miatt voltunk kénytelenek vállalni, az V. évfolyam 15 hallgatója részére az egyik tanári lakást engedve át.

Az esztendőnek legnevezetesebb eseménye kétségtelenül az volt, hogy az *V. theologiai évfolyam az idén nyitott meg*, ha egyelőre csak az erdélyi hallgatók számára is. Október 15-ére Nagyenyedre, a Bethlen-kollégiumba rendeltettek be az V. évfolyamot elvégzett erdélyi férfi hallgatók, hol gazdasági tanulmányokat folytattak, gyülekezeli, főként ifjúsági munkában gyakorolták magukat december 1-ig, amikor a 33/937. számú egyházkerületi közgyűlési határozat értelmében visszatértek a Fakultásra, hogy itt részesüljenek az V. évfolyam számára előírt theologiai oktatásban. Itt a Fakultáson a nőhallgatók is kötelezve voltak az évfolyamon való részvételre.

Az egyházkerületi rendelkezés értelmében május hó 1-éig tanulmányozott az V. évfolyam Kolozsváron, akkor ismét a Bethlen-kollégiumba, illetőleg a csombordi gazdasági iskolába rendeltettek az ősszel megkezdett tanulmányok folytatására. A terv szerint június 16-án kellett volna visszatérniük a Fakultásra, hogy a lelkészképesítő vizsgálatok alkalmával letegyék az évfolyam végén megkívánt vizsgálatot. Sajnos a terv nem volt végrehajtható. Május 28-án, miután a földmivelésügyi minisztérium megtiltotta az V. évfolyamnak a csombordi gazdasági iskolában való tanulmányozását, a Mélt. Igazgatótanács az évfolyam hallgatóit haza bocsátotta, honnan csak az évváró ünnepélyre jöttek vissza a Fakultásra.

Az V. évfolyam kérdéseit tárgyaló egyházkerületi határozat azt is elrendelte, hogy a *theologia I—IV. évfolyamainak hallgatói* abban az időben, amikor az V. évfolyam Kolozsváron tartózkodik, csoportokba osztva menjenek le Enyedre egy bizonyos időre, hogy gazdasági előadásokat hallgassanak és lelki kapcsolatba jussanak a tanítóképző és a gazdasági iskola hallgatóival. A karácsonyi vakáció és a kollokviumok miatt február—márciusban tehattünk eleget e rendelkezésnek, amikor négy 25-ös csoportban 14—14 napi időtartamra küldöttük le az I—IV. évfolyambeli romániai hallgatóinkat Enyedre. Tekintettel azokra a nagyon illusztris személyiségekre és tiszteletre méltó érvekre, akik és amelyek az I—IV. évek enyedi tanulmányi látogatását óhajtották, nem tartom opportunusnak egyszeri próbálkozás alapján végérvényes ítéletet mondani e vállalkozás fölött. Csak annyit állapíthatok meg, hogy Fakultásunk életrendjét és a nyugodt tanulmányozást nem csekély próbára tették ezek a látogatások.

Az V. évfolyam és az I—IV. évfolyamok tanulmányi látogatásai, az ezekkel kapcsolatosan felvetődő tanulmányi, nevelési, gazdasági problémák intézetünket a szokottnál is hajszoltabb és lázasabb munka elé állították, ami különösképpen abban nyilatkozott

meg, hogy a professzorok óraszám, a tanári és előjárósági gyűlések elé kerülő ügyek száma nagyon megnövekedett.

Az újból és újból felvetődő tanulmányi és nevelési kérdések mellett az V. évfolyam beállításával különösen sürgetővé vált az *intézeti épület kibővítésének és felszerelésének a kérdése*. E kérdéseknek elutasíthatatlan felvetődése és gondoknak a vállalása késztette arra Püspök urat, hogy március 10—11. napjain *hivatalos püspöki látogatást* tartson intézetünkben azzal a céllal, hogy összefogóan áttekintse helyzetünket. Ez a látogatás, amely fokozott mértékben állapította meg a kielégítésre váró szükségeket, juttatta döntő stádiumba intézetünk kibővítésének évek óta vajudó kérdését. Isten segítségével talán már a jövő iskolai esztendőre sikerül ezt a kérdést olyan módon megoldani, hogy három tanári lakásnak az intézeti épületből való kihelyezése által a tanulmányi és internátusi célokra szolgáló helyiségek számát annyira emeljük, hogy képesek legyünk az V. évfolyam beállításával felvetődött szükségleteket szerényen kielégíteni. Hangsúlyozom, hogy nagyon szerény kielégítésről van szó. De, ha sikerülni fog, ezért is mély hálával áldjuk Istent és köszöntjük intézetünk főfelügyelőjét, a főtisztelelt Püspök urat és összes előjáróinkat, akik e megoldás véghezvitelében segítségünkre voltak és lesznek.

Ha összefoglaló ítéletet kellene mondani erről az esztendőről, a *készülődések és próbálkozások esztendejének* nevezhetnők. Sok kísérlet, sok újra kezdés, kevés kézzel fogható eredmény jellemzik az esztendőt. Sok vonatkozásban úgy éreztük: ujonnan kell kezdeni, másként kell megfogni a dolgokat. De nem panaszkodunk emiatt. A lelki munka, az anyaszentegyház munkája mindig ilyen volt és ilyen lesz. Mi címen kívánnánk a mi Fakultásunk munkájának, amely maradék nélkül az anyaszentegyház szolgálatában áll, más sorsot! Legyen áldott a felséges Isten, hogy nem engedte, hogy kísérleteink, vállalkozásaink olyan kudarcokba fulladjanak, amilyeneket a mi erőtlenségünk és alkalmatlanságunk érdemelt volna! Hisszük, hogy terveink, tusakodásaink, próbálkozásaink hiába valók nem voltak. Ha majd megoldásra kerülnek azok a kérdések, amelyek fölött mi látszólag hiába tusakodunk, a megoldásban valami módon benne foglaltatnak a mi jó szándékaink is.

Más intézet ilyenkor munkája végére ért. Jön a szünet, a pihenés és az erőgyűjtés ideje. Pihenésre, erőgyűjtésre a mi ifjúságunknak is szüksége van. De a mi ifjúságunkra nézve a nyári szünet nem lehet a tétlen nyugalom ideje. Mi nem közömbös és felelőtlen tanulmányozók vagyunk, kik tétlenül, legfentebb jóakarató érdeklődéssel szemlélődünk a mi biztos fellegvárunkból. Mi benne élünk az Isten országáért folyó harc sodrában. Ennek a harcnak nincsen nyári szünete. Bárhol lesztek is a nyáron, ezt a harcot tovább kell vívnotok. Első sorban abban a szűk családi körben, amellyel legközvetlenebb érintkezésben lesztek. Ez az a missziói terület, amelyet különösképpen reátok bizott Isten és ez az a terület, amelyet reátok nézve döntő módon kell megvívnotok a har-

cot. Mert itt, ezen a nagyon nehéz területen dől el, lángot vetett-é lelketekben az a missziói tűz, mely egyedül tesz képessé Isten országának szolgálatára, itt dől el: vajjon a hivatásérzet vagy a kenyérkereset hozott a teológiára. Ha az iskolai és az otthoni magatartások, ha az itteni tanulmány és az otthoni élet meghasonlik egymással, ha szakadás áll be ezek között, oh akkor később is, papi szolgálatotok idején is ebben a kettősségben, ebben a nyomorult, titeket személy szerint is és a munkátokat is megrontó kettősségben fogtok élni. Abban a kettősségben, amely elválasztja egymástól a lekipásztort magánéletét és szolgálatát, nem törődve azzal, hogy ez által a szolgálat *alapját*, a lekipásztort pedig *a hitelt* veszíti el. A mi Fakultásunk alapvető követelménye minden hallgatójával szemben: legyetek ugyanazok a családi asztalnál, a társaságban, a baráti körben, mint a tanulószobában, mint a lekipásztori szolgálatban. Ezért küzdöttünk eddig is és fogunk küzdeni is minden olyan törekvés ellen, amely Fakultásunkat *az élettől, a szolgálatától idegen* csak theoriát tanító iskolává akarja degradálni, és ez alapon az életre, a gyakorlatra, a lekipásztori szolgálatra vonatkozó dolgokat nem a mi intézetünkben, hanem más, erre alkalmasabbnak vélt helyen akarja közölni az ifjúsággal. Az elméletnek és a gyakorlatnak ez a kétfelé választása és ezáltal szembe állítása sehol sem jár olyan következményekkel, mint a lelkesnevelés terén. Sürgetőleg hivlak azért titeket, fiatal barátaim, a nyáron is, otthon is legyetek theologusok, akikre nézve nincs külön elmélet és külön gyakorlat, mert csak szolgálat van, amelyben a kettő elválaszthatatlanul összeforr, mint ugyanazon aktusnak két oldala. A nagykegyelmű Isten használja fel a ti nyári pihenéseiteket is országa építésére és ebben az önfelédtt szolgálatban adjon nektek testi és lelki felüdülést. És ha elrepül a nyár, hozzon ide vissza mindnyájatokat megnövekedett erővel, elmélyült hittel.

A végzett növendékeknek más esztendőben szokásos formális kibocsátása az idén elmarad, mert a mostani V. éveseket a tavaly elbúcsúztattuk, az idén végzett IV. évesek nagy részét pedig a jövő esztendőben az V. évfolyamra visszavárjuk. Ezért csak ez úton veszünk búcsút az V. évesektől és más egyházkerületek kötelekébe tartozó IV. éves hallgatóinktól. Isten vezéreljen és erősítsen meg, hogy legyetek képesek ingadozás nélkül hordozni a lekipásztori szolgálat gyönyörűséges igáját. Imánk és áldásunk kíséri útatokon. Boldogok és büszkék leszünk, valahányszor arról fogunk hallani, hogy ti Jézus Krisztus jó vitézei lettetek.

Nem zárhatom be az esztendőt addig, amíg Tanárkarunk és Ifjúságunk nevében halás köszönetet nem mondtam azoknak, akik szóval és tettel mindannyiszor mellettünk állottak, valahányszor szükségünk volt erre és akiknek segítsége nélkül terheink elhordozására erőfienek lettünk volna: a Főüszteletű Püspök úrnak, a Méltóságos Főgondnok úrnak és a Méltóságos Előljáróságnak! Legyenek a nyári hónapok mindnyájok számára a zavartalan pihenés és felrisszülés idejévé.

Végezetül melegen köszönöm a Nt. Tanárkarnak, nektek, az én testvéreimnek és barátaimnak azt a megértő jóságot és segítő készséget, amellyel egész esztendő folyamán gyengeségeimet elnéztétek és minden munkában segítségemre voltatok. Isten áldjon meg mindnyájatokat és tegye a pihenés napjait az erőgyűjtés boldog idejévé.

Mindezek után az Atya, Fiú, Szentlélek egy örök igaz Isten nevében és nevét magasztalva az 1937/38. iskolai esztendőt bezártam nyilvánítom!

Az intézet állapota.

A) Szellemi állapot.

a) Hatóságok.

1. Az intézet tanulmányi felügyelője: *Vásárhelyi János*, az erdélyi református egyházkerület püspöke.

2. Az intézet főgondnoka: *Báró Kemény János*. Gondnok: *Dr. Kovács András* ügyvéd. Az előjáróság lelkészi tagjai: *Vásárhelyi Boldizsár* tb. esperes, lelkész, *Kovács László* esperes, lelkész, *Kiss Albert* esperes, lelkész, (meghalt 1938. április 12), *Dr. Musnai László* koll. vallástanár, theologiai magántanár. Világi tagok: *Dr. Bene Ferenc* ügyvéd, egyh. ker. főgondnok, *Dr. Vékás Lajos* vezérigazgató, *Gönczl László* koll. igazgató, *Kós Károly* író, egyh. m. főgondnok. Az előjáróság 1937. nov. egyh. ker. közgyűlésen újlatott meg 1942. december 31-ig terjedő ciklusra.

3. Az intézet tisztviselői 1936 július 1—1940 június 30-ig terjedő ciklusra: igazgató: *Dr. Gönczy Lajos*, gazdasági felügyelő-professzor: *Dr. Nagy Géza*, internátus-konviktusi felügyelő-professzor: *Maksay Albert*, könyvtáros-professzor: *Dr. Tavaszy Sándor*, előjárósági jegyző: *Maksay Albert*. Választásukat a mélt. igazgatótanács 6576/1936. szám alatt hagyta jóvá. Háznagy: *Bekess Károly*.

4. Az intézet egyházkerületi közgyűlési képviselője: *Dr. Imre Lajos*, akít *Dr. Kecskeméthy István* helyére 8596/1936. III. szám alatt igazolt a mélt. Igazgatótanács.

b) Tanári kar.

Dr. J. A. Cramer, az utrechi egyetem professzora, tiszteletbeli tanár. Megválasztatott az 1921 július 2-iki egyházkerületi közgyűlés által.

Dr. K. Barth, a baseli egyetem professzora, tiszteletbeli tanár. Megválasztatott az 1937 január 30-iki egyházkerületi közgyűlés által.

Dr. Kecskeméthy Csapó István, nyugalmazott tanár. Nyugalomba vonult 1936. szeptember 1-én, 42 évi szolgálat után. Meghalt 1938. május 10-én.

Dr. Tavaszy Sándor, a systematika theologia rendes tanára, a Theol. Fakultás könyvtárának felügyelője, egyházker. főjegyző-

püspökhelyettes, a romániai ref. egyház zsinatjának rendes tagja, egyházkerületi képviselő, igazgató-tanácsos, a kolozsvári kollégium előjáróságának tagja, presbiter. Az Erdélyi Múzeum Egyesület bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztályának elnöke, az Erdélyi Kárpát Egyesület elnöke, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság hittudományi szakosztályának választott tagja. Szerkeszti a Református Szemlé-t, a Kiáltó Szó-t, társszerkesztője Az Út-nak, munkatársa az Erdélyi Múzeum-nak, az Erdélyi Helikon-nak és a Pásztorújságnak. Szolgálati éveinek száma 19. Intézetünknel működik 1920 július 1. óta.

Dr. Imre Lajos, a gyakorlati theologia nyilván. rendes tanára, zsinati rendes képviselő, egyházkerületi képviselő, az erdélyi egyházkerület belmisszió előadója, az egyházkerületi tanulmányi bizottság, a kolozsvári ref. kollégium előjáróságának tagja, a kolozsvári egyházköztség presbitere, a Presb. Rendszerű Ref. Egyházak Világszövetsége kontinentális bizottságának tagja, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság hittudományi szakosztályának választott tagja, az Erdélyi Irodalmi Társaság, a Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság rendes tagja, az Ifj. Ker. Egyesületek Szövetségének elnöke, Az Út felelős-, az Ifjú Erdély főszerkesztője. Szolgálati éveinek száma 17. Intézetünknel működik 1921 július 1. óta.

Dr. Gönczy Lajos, e. i. igazgató, a filozófiai pedagógiai tanszék nyilván. rendes tanára, aki megbízás folytán a gyakorlati theologiai tanszék tárgyainak egy részét látja el, egyházkerületi képviselő, a kolozsvári református leánygimnázium előjáróságának, a Ref. Kórház keblitanácsának, a kolozsvári ref. egyházköztség presbiteriumának és iskolaszékének tagja. Az „En Kicsinyeim“ szerkesztője. Szolgálati éveinek száma 15. Intézetünknel működik 1923 február 1. óta.

Dr. Nagy Géza, a keresztyén egyház történetének nyilvános rendes tanára, a kolozsvári egyházköztség presbitere és iskolaszékének rendes tagja. A Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság Egyháztörténeti adattárának szerkesztője. Szolgálati éveinek száma 12. Intézetünknel működik 1926 szeptember 1. óta.

Maksay Albert, az új-szövetségi tudományok tanszékének nyilvános rendes tanára, egyházkerületi tanácsbíró, a Református Szeretetház előjárósági tagja, a Presbiteri Rendszerű Ref. Egyházak Világszövetsége kontinens-i bizottságának, a „Hit és Egyházszervezet“ ökuménikus világmozgalom folytonossági bizottságának tagja, a „Református Család“ felelős szerkesztője, a Károlyi Gáspár Ref. Irodalmi Társaság főtájkára, az E. Irodalmi Társaságnak és a Helikon írói közösségnek tagja. Szolgálati éveinek száma 13. Intézetünknel működik 1925 október 1. óta.

Nagy András, az ó-szövetségi theol. tudományok nyilvános rendes tanára, a főiskolás IKE felügyelője, egyházkerületi tanácsbíró. Szolgálati éve 2. Intézetünknel működik 1936 szept. 1. óta.

Dr. Musnal László, kollégiumi vallástanár, az új-szövetségi tudományok m. tanára. Ez évben nem tartott előadást.

Járosi Andor, ev. lelkész, a gyak. theol. tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Borbáth Dániel, a Diakonisszaintézet igazgató-lelkésze, a systematika-theologiai tudományok m. tanára. Előadta a második félévben a Hitvallásismertetést heti 2 órán, az I. évfolyamon.

Nagy József, lelkész, okl. vallástanár, a gyakorlati theol. tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Tunyogi Csapó András, lelkész, az ó-szövetségi theol. tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Dávid Gyula, lelkész, a systematikai-theologiai tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

László Dezső, ref. koll. vallástanár, a gyakorlati theologia m. tanára. Vezette az V. évfolyamon a katechetikai gyakorlatokat heti 1 órán.

Biró Sándor, ref. koll. tanár, az egyháztörténelem m. tanára. Tanította a francia nyelvet az önként vállalkozóknak és alkalmi előadást tartott az V. évfolyamon: A román egyházak helyzete címen.

Nagy Gerő, az egyházi ének és zene rendes tanára. Intézetünkönél működik 1922 óta. Szolgálati éveinek száma 16.

Dr. Koronka István, egyetemes orvostudor, az egészségtan képezett tanára, intézeti orvos és intézetünkben a közegészségtan és orvosi ismeretek tanára. Intézetünkönél működik 1932 július 1. óta. Szolgálati évei száma 6.

Dr. Pop Sever, egyetemi m. tanár, a román nyelv és irodalom tanára.

* * *

Dr. Tusa Gábor, ügyvéd, a ref. kollégium gondnoka, az V. évfolyamon előadta „A jogi ismereteket“ heti 1 órán.

Dr. Császár Károly, ref. leánygimnáziumi tanár, a német nyelvet tanította az előjáróság megbízásából.

Dr. Szabó T. Attila, okl. középiskolai tanár, „A gyülekezet megismerés elmélete és gyakorlata“ címen szemináriumot tartott az erre önként vállalkozóknak és alkalmi előadásokat tartott az V. évfolyamon a néptudomány köréből.

Dr. Nagy Endre, a Bethlen kollégiumi gazdasági iskola igazgatótanára, a „Növénytermesztést“ heti 5, a Növényterm.-gyakorlatokat havi 2 órán az V. éveseknek előadta a Bethlen-kollégiumban.

Iff. Veress István, a gazdasági iskola tanára a „Kertészetet“ heti 4, a Kertészeti gyakorlatokat heti 2 órán adta elő az V. éveseknek a Bethlen-kollégiumban.

Dr. Szeghő Dénes, a Bethlen-kollégiumi gazdasági iskola tanára az „Állattenyésztést“ heti 3, az „Állategészségtant“ heti 2 órán, az állattenyésztési és gyógyászati gyakorlatokat heti 2 órán adta elő az V. éveseknek a Bethlen-kollégiumban.

Coulter Tamás, a Skót Egyház missziói lelkésze, angol nyelvi órákat adott.

Benedek Kálmán, zenetanár az ének és zenét tanította Nagy Gerő betegszabadsága idején.

Az intézet háznagya: *Bekess Károly*, aki az intézet gazdasági ügyei adminisztrációját végzi, továbbá mint pénztáros és házgondnok működött. Intézetünkönél működik 19 éve.

Szénior: *Juhász István*, okl. lelkész, aki az ifjúság baráti pásztorációját végezte. Az „Ifjú Erdély” c. lap felelős szerkesztője.

c) Hallgatók.

Theol. Fakultásunk hallgatóiról a beiratkozás, évközi változások, illetőség tekintetében a következő táblázat ad kimutatást:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		V.		I—V.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	34	33	35	35	32	34	32	30	15	15	148	147
Kerületünkben { férfi	16	15	19	19	15	15	15	14	13	13	78	76
{ nő	—	—	—	—	2	2	1	1	2	2	5	5
Más kerületből	10	10	11	11	7	7	7	7	—	—	35	35
Magyarországi	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2	2
Csehszlovákiai	3	3	—	—	4	4	4	3	—	—	11	10
Jugoszláviai	—	—	3	3	—	—	1	1	—	—	4	4
Ág. hitv. ev. {	1	1	1	1	2	2	2	1	—	—	6	5
	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2
	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Szabadságon rendes hallgató	—	—	—	—	2	1	2	3	—	—	4	4
Kilépett	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Meghalt	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Összesen	34	33	35	35	32	34	32	30	15	15	148	147

Külföldön tanulmányoztak: kerületünkben: Morvay Pál, Tóth Bálint Berlinben, Kozma Tibor, Gudor Lajos (II. félév) Baselben; másik kerületből: Papp László Baselben; jugoszláviai hallgatók közül: Balla Sándor IV. éves Baselben; evang. hallgatók közül: Mezei István, Kovács László (II. félév) Sopronban.

B) Anyagi állapot.

a) Jelentés az intézet anyagi helyzetéről.

1. Theologiai Fakultásunk ingatlan vagyona a Calea Marechal Foch 38. és 42. szám alatti két épületből, valamint a gazdasági oktatás céljaira a takarékpénztárakból még idejekorán kivett alapítványaink összegeinek egyrészéből megszerzett „Békás” dűlőbeli 2 hold 850 négyzetöl területű gyümölcsösokertből és az Apáca-uccában megvásárolt házastelekből áll. A 38. sz. alatti épületben intézetünk van elhelyezve, míg a 42. szám alatti a rendőrség, a bejelentő hivatal és a 3-as számú postahivatal bérlik. Az Apáca-

uccai két szoba és konyhából álló házastelket a Korcsolya-Egylet bérelte ki.

Az intézet ingatlanai tehermentesek.

2. Az intézet pénzvagyona: a) Az egyházkerület pénztáránál betétként elhelyezett 69 364 Leu. b) Járadékok: Tizenhat darab Beihlen-kollégiumi ösztöndíj a) 100 Leu, egyházmegyei ösztöndíjak a gyulafehérvári, külküllői, széki, az enyedi, görgényi és udvarhelyi egyházmegyéktől különböző időkben és összegekben. c) Értékpapirokban 105.282 Leu fekszik.

3. Fenti vagyomból gyümölcsözőek az ingatlanok, melyeknek befolyt jövedelme az 1937—38. tanévben 638.197 Leu volt. Tőkéink után kamatjövödelmünk alig volt. Értékeinket az előljáróság a theologiai háznagy által, a gazdasági felügyelő tanár ellenőrzése mellett kezelletti. Intézetünknek tandíjak címén nincs jövedelme, mert tandíjat a protestáns hallgatók nem fizetnek. Az iskolai év tartama alatt leckepezéből, a tavalyi hátralékokkal együtt befolyt 278.629 Leu. Leckepezé-kedvezmény címén a tanárikar elengedett 64 500 Leut. Hátralék 151.910 Lei.

4. Az 1937/38. tanévi költségvetés a múlt esztendeihez viszonyítva, lényeges különbséget nem mutatott.

Szükséglet főösszege 3.085.109. Fedezet főösszege 3.090.351 Lei volt.

5. Az egész iskolai év folyamán begyűlt perselypénzt, mely 18 650 Leut tett ki és az egyéb adományokat a szegénysorsú theologusok segélyezésére fordítottuk.

6. Tanáraink az egyházkerületi nyugdíjintézetnek kötelezett tagjai. Járulékaikat, valamint az intézet részéről levonandó járulékokat az egyházkerület pénztárához rendszeresen fizetjük.

b) Internátus konviktusi jelentés.

Az 1937/38. iskolai év folyamán a bennlakó hallgatók létszáma ingadozást mutatott. Az első félévben az I—IV. évesek közül 102 hallgató lakott benn, a második félévben ez a szám lecsökkent 100-ra, mivel két hallgató félévkor elvégezte a IV. évet, I. lelkészképesítő vizsgálatot tett és kilépett a bennlakásból. Az alatt az idő alatt, amíg az V. éves hallgatók itt voltak, a bennlakási létszám 114-re emelkedett. Az V. éves hallgatók elhelyezhetése végett ámenetileg a volt dr. Kecskeméthy-féle lakás szobáit kellett bennlakási helyiségekül berendezni.

A magas létszám a bennlakást zsúfoltá tette. Ennek ellenére az internátusban együtt élő hallgatók közösségi élete súlyosabb kifogásokra nem adott okot, az ifjúság a saját körében gyakorolt önfegyelem által egész éven át dícséretesen igyekezett a jó rendet fenntartani. A rendtartási szabályzat követelményeinek komolyabb megszegése alig néhány esetben fordult elő. Az ifjúság vezetősége és a tanári kar megtorló fegyelmi intézkedések alkalmazása helyett

az ilyen eseteket is inkább a pásztori és baráti ráhatás eszközeivel törekedett orvosolni.

A konviktusban étkezők átlagos létszáma 95 volt, ebből a létszámból azonban csak átlag 80 hallgató vett részt a konviktus naponkénti három étkezésén, 15 hallgató csupán reggelit, illetőleg reggelit és vacsorát fogyasztott a konviktusban, mert ebédet, vagy ebéd-vacsorát ingyen, vagy kedvezményesen kapott a Református Menzán, vagy az Ellenzék Menzáján. Az V. éves hallgatók ittlétekor a konviktusi létszám is emelkedett 12-vel.

A konviktus üzeme rendben folyt egész éven át. Az ételmezés egyszerű, de tápláló volt, s noha az ételkészítések az iskolai év kezdete óta folyton emelkedtek, a konviktusi-díj emelését a tanév folyamán elkerülhettük. Ez a konviktus vezetőségének észszerű és előrelátó, a készletekről jólőre gondoskodó gazdálkodása folytán volt lehetséges.

A konviktus üzemét Bekess Károly háznagy és felesége vezette elismerésre méltó hozzáértéssel és lelkiismeretességgel.

Fakultásunk a kerületi hallgatóknak az idei iskolai évben is nyújtott pénzsegélyeket, míg a többi egyházkerület kötelékébe tartozó hallgatók egyházkerületüktől kaptak rendszeres segélyt. Más egyházakban illetékes hallgatóinkat, illetékes főhatóságaik szintén megfelelő támogatásban részesítették.

Konviktusi díj az előző évi hátralékkal együtt . . . 696 940 Lei.
Ebből befolyt az 1937/38. iskolai év folyamán . . . 521 620 Lei.

Hátralék 175.320 Lei.

Internátusi díj az előző évi hátralékkal együtt . . . 540.639 Lei.
Ebből befolyt az 1937/38. iskolai év folyamán . . . 343.609 Lei.

Hátralék 197.030 Lei.

A feltüntetett adatok szerint az 1937/38. iskolai év végén összesen 372.350 Lei hátralék áll fenn, 39.559 Leijel kevesebb, mint az előző év végén.

c) Tan- és nevelőeszközök.

Évről-évre panasz tárgyát képezte intézetünknek a tanterekben, szemináriumi helyiségekben, általában a felszerelésben való szegénysége és sokszori tanácskozás, megbeszélés tárgyát a segítség módja. Az 1937/38. esztendő e kérdések megoldásában jelentős lépéssel vitte előbb intézetünket, amennyiben a Főtisztelendő Püspök úr jóvoltából lehetségessé vált az intézet belső berendezésének a régivel szemben jelentős kiegészítése és az épületnek olyan módon való átalakítása, hogy az V. évfolyam számára egy tantermet, a könyvtár számára több helyiséget, az internátus számára 4—5 lakószobát, új betegszobát, egy szemináriumi állandó helyiséget nyerjünk. Ebből a lehetőségből az év folyamán csak a két tanter-

münk felszerelésének a megújítása valósult meg, a többi, mivel jelentős átalakítási munkával jár, a nyár folyamán fog Isten segítségével végbemenni. Ha sikerül a tervet egészen megvalósítani, akkor sem lesz intézetünk úgy felszerelve, a berendezés úgy kiegészítve, hogy minden szükségletünk kielégítést nyerjen. De hálálanság lenne tőlünk, akik a múltesztendei értesítőben azt mondtuk, hogy a megoldás lehetőségét nem látjuk, ha ezt a megoldást is nem tekintendők egy drága ajándéknak, amelyért szívünk mélyéből adunk hálát Istennek és mondunk köszönetet mindazoknak, akik ebben hathatós segítségünkre voltak: a Főtiszteletű Püspök úrnak, Méltóságos Igazgatótanácsnak és Előjáróságnak.

d) Könyvtári jelentés.

Az 1937—38. iskolai év végén könyvtárunk állománya 21.448 mű 33.327 kötetben. Ez évi gyarapodás 197 mű 253 kötetben. Ebből vásárlás 98 mű 119 kötetben. Adományozások: Barth Károly dr. 1 mű 1 kötetben, Benedekffi Samu 1 mű 1 kötetben, Főnyad Dezső 2 mű 2 kötetben, Geréb Pál 1 mű 1 kötetben, Horváth Jenő dr. 1 mű 1 kötetben, Kelemen Lajos 1 mű 1 kötetben, Kelly James dr. 1 mű 1 kötetben, László Dezső 1 mű 3 kötetben, Makkai Sándor dr. 1 mű 1 kötetben, Nagy András 1 mű 3 kötetben, Nagy Ödön 7 mű 8 kötetben és az Ethnographia Népelet c. folyóirat 1923—1935 között megjelent füzetei, Óór Ida 1 mű 1 kötetben, Schlegel Edward 40 mű 40 kötetben, Schuller Ödön 1 mű 1 kötetben, Sólyom Jenő 2 mű 2 kötetben, Stadtrucker Gyula 1 mű 1 kötetben, Szabó Dezső 1 mű 29 kötetben (Füzet sorozat), Szent-Iványi Sándor 1 mű 1 kötetben, Tavasz Sándor dr. 4 mű 4 kötetben, K. Tompa Arthur dr. 1 mű 3 kötetben, Ürmössy-Maurer Béla 1 mű 1 kötetben, Vargha László 1 mű 1 kötetben, Vlad Sofron dr. 1 mű 1 kötetben.

Adományozás útján kaptunk összesen 74 művet, 109 kötetben. A különböző ingyen küldött hivatalos kiadványok, jegyzőkönyvek, jelentések száma 25 mű 25 kötetben.

Könyvtárunkba a következő folyóiratok jártak: Református Szemle, Az Út, Kiáltó Szó, Református Család, Protestáns Szemle, Erdélyi Múzeum, Pásztorláz, Hajnal, Magvető, Az én kicsinyeim, Ifjú Erdély, Lelkipásztor, Harangszó, Református Lelkipásztor, Egyház és Misszió, Református Jövő, Magyar Népegészségügyi Szemle, Református Élet, Egyházi Ujság, Magyar Nép, Keleti Ujság, Reformátusok Lapja, Unitárius Közlöny, Keresztény Magvető, Lelkészei egyesület, Igazság és Élet, Magyar Út, Evangélikus Élet, Egyetértés, Református Ifjúság, Hitel, Magyarosán, Carpatpost, Reformierte Kirchenzeitung, Freitagszeitung für das reformierte Schweizervolk, Reformed Church Messenger, Kirchenblatt für die reformierte Schweiz, Kirchliche Blätter, Der Säemann, Revue d'Historie et de Philosophie religieuse, Le christianisme social, Foi et vie, The Outlook of Missions, Evangelisches Missions-Magazine, Evange-

lische Theologie, Zeitschrift für systematische Theologie, Zeitschrift für die neutestamentliche Theologie, Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft, Zeitschrift für Theologie und Kirche, Zeitschrift für Kirchengeschichte, Te New-Chroniche. Összesen tehát 51 folyóirat, amelyből magyar nyelvű 33, idegen nyelvű 18.

Az olvasóterembe kitett művek ez évi szaporulata 7 mű 14 kötetben. Így az olvasóterem könyvállománya 220 mű 516 kötetben. A szemináriumi teremben szintén több régi folyóirat, történelmi munka, latin nyelvtan és szótár állott a hallgatók rendelkezésére.

Az év folyamán könyvtárunkból otthoni használatra kikölcsönöztek összesen 1.200 művet; theologiai hallgató 902 művet, más foglalkozású 298 művet. Szépirodalmi műveket nemadtunk ki, mert ezek az Ifjúsági Egyesület könyvtárában állottak a hallgatók rendelkezésére. Naponként átlag 12 művetadtunk ki, illetve vettünk be.

A tanulmányozást jelentősen előmozdította, hogy hallgatóink az Erdélyi Múzeum levéltárában a református egyházi vonatkozású anyagból dr. Nagy Géza professzor úr útmutatása, Kelemen Lajos tanár úr vezetése mellett másolásokat végeztek. Mindkét professzornak a vezetésért, a Múzeumnak az engedélyért e helyen is köszönetet mondunk.

II.

Az intézet működése.

A) Adatok az 1937/38. iskolai év történetéhez.

1. **A tanév dátumai.** Intézetünkben az iskolai évet 1937. október 3-án, vasárnap nyitottuk meg. Imádkozott és igét hirdetett a távollevő Püspök felkérésére dr. Tavaszy Sándor püspök-helyettes, évmegnyitó beszédet mondott dr. Gönczy Lajos igazgató, végül fogadalmat tettek az újonnan felvett hallgatók. Gyülekezeti ének nyitotta meg és zárta be az ünnepséget, amelyen az ifjúságon, Előljáráson kívül résztvettek a testvér intézetek képviselői és az intézet barátai. Az évnyitó bibliamagyarázat és az igazgatói megnyitó beszéd ez Értesítő elején olvasható.

Az éveleji dátumok a következők voltak: javító és pótkollokviumok szeptember 27—28., minősítővizsga szeptember 30., javító és pótalapvizsga szeptember 29., előadások kezdete október 4.

Az egész esztendőben Isten kegyelméből zavartalanul, az előre megállapított terv szerint folyt a munka a Fakultáson. Az első félévi kollokviumokat január 17—29. napjain tartottuk meg. A második félévi előadások február 4-én kezdődtek. A karácsonyi szünet december 18—január 3-ig, a húsvéti április 9—április 25. estig, a pünkösd június 4. reggeltől június 8. estig tartott. Február 24-én az alkotmányrevízió napján szünnapot tartottunk, valamint az összes hivatalos ünnepeken. A második félévi előadásokat május 31-én zártuk, a kollokviumokat június 1—15. napjain vettük be. Az ötödik évfolyam munkája október 15-én kezdődött és a többi évfolyamokéhoz hasonló szünetek és tanulmányi idők után június 15. én zárult volna. Sajnos, a földművelésügyi miniszterium május 25-én kelt 138 144 számú rendeletével nem engedélyezte az évfolyamnak a Bethlen-kollégium gazdasági iskolájában való tanulmányozását, s ennek következtében május 29-től június 15-ig az évfolyamot a Mélt. Igazgatótanács kényszer vakációra bocsátotta.

Az évet június 19-én zártuk be a szokásos ünnepéssel, mely alkalommal az Igét Vásárhelyi János püspök is hirdette. A záróünnepély programjában jutalmak, pályadíjak kiosztása, az ifjúsági egyesületek évi jelentéseinek felolvasása és az évzáró igazgatói beszéd foglalt helyet. A IV. évesek eddig szokásos kibocsátása az V. év beállítása folytán az idén elmaradt és elmaradt az V.

évesek kibocsátása is, mert őket a múlt esztendő végén már elbocsátottuk a szokásos formások között. Az igazgatói évről-évről beszéd az Értesítő elején olvasható.

2. Nyári munkaprogramm. Szabályzatunk értelmében minden hallgató a kiszabott nyári munkaprogrammot köteles volt elkészíteni, mely feladatnak hallgatóink általában jól, sokan közülök pedig örvendetes lelkiismeretességgel és alapossággal feleltek meg. A tanári kar a legjobb munkákat az idén is pénz-, illetve könyvjutalommal és dicsérettel tüntette ki (lásd „Jelentés a pályatételekről és jutalmakról”). A nyári program a következő volt:

A theologiai Szabályzat 244. §-a a következőket tartalmazza: „Minden theologus ifjú a nyári szünidők alatt abban az egyházközségben, amelyben a nyár folyamán tartózkodik, köteles valami munkát végezni a lelkész kívánságára és felügyelete alatt. Ilyen munka gyanánt számít: hétköznapi, vasárnapi istentiszteletek végzése, segédkezés a lelkészi irodában, vasárnapi iskola, bibliakör vezetése, vallásos estélyek rendezésében segédkezés, énektanítás stb., ami legalább heti 4 órai munkaidőt jelent. Az erről szóló bizonyítvány a beiratkozáskor bemutatandó.”

Ez alapon köteles minden theologus *gyülekezeti munkát* végezni a fent említett, vagy más, a lelkész által kijelölt munkakörökben. Ajánlatos, ahol nincsen, az iratterjesztés megindítása, vagy fellendítésében, hívek összehívásában, családkönyvek elkészítésében, vasárnapi iskolai munka beindításában és vezetésében való segédkezés.

Az 1927—28. évi theologus konferencia kimondotta:

a) Mindenki köteles a nyár folyamán a szomszédságában lévő *szórványok* gondozásában segédkezni. Nemcsak azok, akik erre a munkára jelentkeztek.

b) Ajánlatos a *szomszédos gyülekezetet* is támogatni, ha ott nem lenne vakációzó theologus. Így különösen lehet ajánlkozni istentiszteletek tartására, ha valamelyik lelkészi állás nincs betöltve és beszolgálással nem lehet minden vasárnap istentiszteletet ellátni.

c) Szükséges segédkezet nyújtani az *iratterjesztés* propagálásában és megindításában vidéken is.

d) *Nagyobb gyülekezetek szélein* alakult új települések hívei összehívandók és gondozandók. Különös gond és tanulmány fordítandó a munkástelepekre. Ezeknek az embereknek lelkivilágát és egyházzól való felfogását érdemes külön tanulmány tárgyává tenni.

Mindenki kimutatást készíts arról, hogy községéből kik mentek ki az Ókirdlyságba, annak melyik részébe. A kimutatást beadja a theol. igazgatósághoz.

Természetesen mindezek a munkák az illetékes lelkészek beleegyezése alapján történnek.

Minden gyakorlati munkáról alapos *munkanapló* vezetendő. A lelkész által láttamozott munkanaplót tanév elején mindenki köteles bemutatni. Mindenki köteles a lelkésznek írásban számolni be végzett munkájáról, tapasztalatairól és közben felmerült terveiről.

A munkanapló mellett az összes munkákról szóló *szolgálati bizonyítvány* bemutatása is kötelező.

II. Tudományos munka:

A II. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Dr. Nagy Géza: *Akik kősziklára építettek* c. könyvét, vagy A mi egyházunk c. könyvet (az egyiket) és Barth Károly: *A reformáció mint döntés* c. füzetet.

Tanulmányt készítenek: Az igaz hitről a Szentírás, Kálvin Institúciója (3. Könyv, II. Fejezet) és Hitvallásaink (Heid. Káté és II. Helv. Hitv.) alapján.

A III. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Dr. Imre Lajos: *Az Ige és a fegyelem* c. könyvét, vagy Popovici E.: *Istoria bisericii*; *Metes St.: Istoria bisericeasca a românilor ardeleni* c. könyveket (három közül egyet) és Barth K.—Révész I.: *Az egyház jelene és jövője* c. füzetet.

Tanulmányt készítenek: *Az egyház-ról* az Institúció (4. Könyv I., II., III., IV. Fej.) és Hitvallásaink alapján.

A IV. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Barth Károly: *Hiszek* c. könyvét, vagy Andrutsos: *Dogmatica* (kettő közül egyet) és Barth Károly: *Isten igéjének szolgálata* c. füzetet.

Tanulmányt készítenek: *A Sdkrámentumok és az Ige* az Institúció (4. Könyv XIV., XV., XVI., XVII. Fej.) és Hitvallásaink alapján.

III. Szentírásí tételek:

A II. éves hallgatóknak:

1. Népért való imádságok az Ótestamentumban.
2. Elhívás és küldetés a Szentírásban.
3. A zsidókhöz írt levél Ótestamentumi vonatkozásai.
4. Dániel.

A III. éves hallgatóknak:

1. Jahve szenvedő szolgája Ézsaiásnál.
2. Mit mond Jézus az Istenországáról az evangéliumokban.
3. Törvény és evangélium Pálnál.
4. Mózes.

A IV. éves hallgatóknak:

1. Eschatologia az Ótestamentumban.
2. Pál tanítása a feltámadásról és az örökéletéről.
3. Az „Egyház“ a páli levelekben.
4. Ezékiel.

A bibliai tételekből két-két tétel dolgozandó ki, legalább 20 ¹/₄ íves lapnyi terjedelemben.

3. Akadémiai istentiszteleteinket Fakultásunk dísztermében ebben az évben is minden vasárnap délelőtt 11 óras kezdettel megtartottuk október 31-től Szentháromság vasárnapjáig, azaz június 12-ig. Hallgatóink mindnyájan, valamint az egyetemi refor-

mátus ifjúság és a helybeli gyülekezet sok tagja látogatta ezeket az istentiszteleteket olyan számban, hogy a terem gyakran alig volt képes befogadni az össze gyűlteket. Az egész év folyamán 18.650 lej perselypénz folyt be, amelyből a szegénysorsu hallgatók segélyezésére 17.267 L., a szászvárosi árvaház javára 1029 L., a diakonissza intézet javára 354 Lejt fordítottunk.

I.

A reformáció emléknapijától ó-év utolsó vasárnapjáig.

(1937 október 31-től december 26-ig.)

1. Október 31. (Reformáció emléknapija.) Héber levél 13:7. Kövessétek hitőket. *Maksay Albert.*
2. November 7. Ezékiel 34: 11—16. Megkeresem nyájamat. *Nagy András.*
3. November 14. Ezékiel 34: 17—22. Itéletet teszek. *Dr. Imre Lajos.*
4. November 21. Egyházker. közgyűlés alkalmából lelkész-szentelési istentisztelet a Farkas-utcai templomban.
5. November 28. (Advent, úrvacsoraosztással.) 100. zsolt. Menjetelek eléje. *Vásárhelyi János.*
Agendázik *Dr. Nagy Géza.*
6. December 5. Ézsaiás 40: 1—5. Vigasztaljátok népemet. *Járosi Andor.*
7. December 12. Ézsaiás 42: 1—4. Ime, az én szolgám. *Dr. Nagy Géza.*
8. December 19. I. Krónika 16: 8—11. Keressétek az ő orcáját szüntelen. *Borbáth Dániel.*
9. December 25. (Karácsony, úrvacsoraosztással.) Mikeás 5: 2—5/a. Ó a mi békességünk. *Dr. Tavaszy Sándor*
Agendázik *Dr. Gönczy Lajos.*
10. December 26. (Karácsony.) 103. zsoltár 8—14. Megemlékezik róla, hogy por vagyunk. *Dr. Gönczy Lajos.*

II.

Újesztendőtől húsvét vasárnapjáig.

(1938 január 1-től 1938 április 17-ig.)

1. Január 1. (Újesztendő.) 121. zsoltár alapján prédikál: *Maksay Albert.*
2. Január 2. Ésaías 45: 5—7. alapján prédikál *Nagy András.*
3. Január 9. Ésaías 42: 5—8. alapján prédikál *Dr. Nagy Géza.*
4. Január 16. I. Mózes 28: 10—17. alapján prédikál *László Dezső.*
5. Január 23. II. Mózes 34: 4—10. alapján prédikál *Dr. Imre Lajos.*
6. Január 30. 12. zsoltár. 2—6. alapján prédikál *Borbáth Dániel.*
7. Február 6. Ésaías 6: 1—7. alapján prédikál *Dr. Gönczy Lajos.*
8. Február 13. Jeremiás 9: 23—24. alapján prédikál *Dr. Tavaszy Sándor*
9. Február 20. Ezékiel 33: 10—16 alapján prédikál *Bíró Sándor.*
10. Február 27. 93. zsoltár alapján prédikál *Járosi Andor.*
11. Március 6. (Böjtfő-vasárnap úrvacsoraosztással.) I. Mózes 3: 1—6. alapján prédikál *Vásárhelyi János*
Agendázik *Dr. Gönczy Lajos.*
12. Március 13. Jelenések 21: 3. alapján prédikál *Dr. Imre Lajos.*
13. Március 20. 77. zsoltár 8—14. alapján prédikál *Maksay Albert.*
14. Március 27. 23. zsoltár alapján prédikál *Nagy András.*
15. Április 3. 43. zsolt. alapján prédikál *Dr. Gönczy Lajos.*
16. Április 10. (Virágvasárnap.) Zakariás 9: 9. alapján prédikál *Járosi Andor.*
17. Április 15. (Nagypéntek.) Ézsaiás 53: 1—6. alapján prédikál *Dr. Gönczy Lajos.*
18. Április 17. (Húsvét vasárnap, úrvacsoraosztással.) 118. zsoltár 16—24. alapján prédikál *Dr. Nagy Géza.*
Agendázik *Maksay Albert.*

III.

Húsvét utáni vasárnapról Szentháromság vasárnapig.

(1938 április 24-től 1938 június 12-ig.)

1. Április 24. János ev. 20:19—23. alapján prédikál . . . *Maksay Albert.*
2. Május 1. 127. zsoltár alapján prédikál *László Dezső.*
3. Május 8. 73. zsoltár, 23—26. vers alapján prédikál . . . *Dr. Tavaszy Sándor*
4. Május 15. 98. zsoltár alapján prédikál *Dr. Nagy Géza.*
5. Május 22. 104. zsoltár, 27—35. vers alapján prédikál . *Biró Sándor.*
6. Május 26. (Áldozócsüförtők.) 110. zsoltár, 1—3. vers alapján prédikál *Vásárhelyi János.*
7. Május 29. János ev. 7. r. 37—39. vers alapján prédikál *Nagy András.*
8. Június 5. (Pünkösöd, úrvacsoraosztással.) 51-ik zsoltár, 12—14. v. alapján prédikál *Dr. Gönczy Lajos.*
Ágendázik *Nagy András.*
9. Június 12. (Szentháromság vasárnap.) IV. Mózes 6:22-27. alapján prédikál *Járosi Andor.*

Az úrasztalát adventben és húsvétkor Sallak Dezső látta el borral.

4. Akadémiai estélyek helyett esti istentiszteleteket tartotunk, melyek a következő sorrend szerint folytak le, mindig este $1\frac{1}{2}$ 9 órai kezdettel:

1. 1937. október 31-én, a reformáció emléknapján. Liturgus *Maksay Albert.* Előadás: *dr. Gönczy Lajos:* Betemetett forrás. Énekelt a Fakultás énekkara. A 90. zsoltárt elmondotta *Sarkady Pál* III. hallgató.

2. Március 8-án. Előadás: *dr. Tavaszy Sándor:* Hit és tudás. A genfi zsoltárt énekelte a Fakultás énekkara.

3. Március 15. Előadás: *Nagy András:* A halál utáni élet.

4. Március 22. Előadás: *dr. Imre Lajos:* A világ vége.

5. Március 29. Előadás: *dr. Nagy Géza:* A keresztyén embernek imádkozni kell. (Szikszay György 200 éves szül. fordulójának emlékezete.)

6. Április 4. Előadás: *Maksay Albert:* Hiszek egy közönséges keresztyén anyaszentegyházat. Énekelt: A Fakultás énekkara.

5. Konferenciák. a) Az elsőséves hallgatókkal ez évben is megtartottuk a szokásos éveleji konferenciákat, hogy megismeressük velük azokat a követelményeket, amelyet eléjük az intézet éllete, munkája és a hivatásra való készüllet állít. Ezek során a következő megbeszéléssel kapcsolatos előadások szerepeltek:

1937. október 5-én. *Dr. Gönczy Lajos:* Mit vár tőlem a theologia és mit várok én a theológiától?

Október 5-én. *Dr. Tavaszy Sándor:* Hogyan tanulmányozzak?

Október 8-án. *Maksay Albert:* Internátusi rend.

Október 11-én. *Dr. Koronka István:* A tiszta élet.

b) Évfolyamán többször, rendszerint a szombat esti preces után tartottunk *igazgatói konferenciákat*, melyeken aktuális intézeti kérdések és a legációra vonatkozó utasítások és a legáció tapasztalatai kerültek megbeszélésre. Tekintettel az áldásaira, elhatároz-

tuk, hogy a legációt megelőző és követő konferenciái megbeszéléseket rendszeresítjük.

c) *Rendes theologus konferenciánkat* január 31—február 2. napjain tartottuk meg az alábbi programmal:

Január 31.

D. e. 1/2 10—10-ig. Áhitat. Tartja: *Nagy Ödön*. 10—12-ig. *M. Nagy Ottó*: Egyházunk élete az Ige mértéke alatt. (Előadás megbeszéléssel.) — 12—1-ig: *Vásárhelyi János* püspök: Egyházunk szerepe az erdélyi közéletben. (Előadás.) D. u. 1/2 4 -5-ig. Tanulmány és szolgálat a theologus életben. Konf. megbeszélés csoportokban. 5—1/2 6-ig. A csoportonkénti megbeszélés eredményének közös konferencián való összegezése. 6—7-ig. *Dr. Tusa Gábor*: A lelkipásztor mai feladatai. (Előadás.)

Február 1.

D. e. 1/2 10—10-ig. Áhitat. Tartja: *Bereczky Sándor*. 10—12-ig. *Kádár Géza*: Egyházunk életét veszélyeztető szekták és az ellenük való védekezés. (Előadás megbeszéléssel.) D. u. 1/2 4—5-ig. A legáció, mint pénzszerzési, mint tanulmányi és mint szolgálati alkalom. (Konferenciái megbeszélés csoportokban) 5—1/2 6-ig. A csoportonkénti megbeszélés eredményének közös konferencián való összegezése. 6—7-ig. *Dr. Nagy Géza*: Szász Domokos. (Múzeum Egyleti előadás.)

Február 2.

D. e. 1/2 10—10-ig. Áhitat. Tartja: *Dobry János*. 10—12-ig. *Dr. Imre Lajos*: A kegyesség gyakorlása a theol. életben. (Előadás megbeszéléssel.) D. u. 1/2 4—5-ig. Fegyelem az ifjúság életében. (Csoportos megbeszélés.) 5—1/2 6-ig. Összegezése a csoportok megbeszélésének. 6—7-ig. *Debreczeni István*: A királyhágómelléki kerület problémái. (Előadás.) 7—8-ig. Záró áhitat. Tartja: *Dr. Gőnczy Lajos* igazgató, Máté 5: 13—16. alapján.

6. Précések és bibliaórák. Ifjúságunk lelkinevelésére szolgáló eddig is meglevő alkalmakat az idén is fenntartottuk, hogy a theologiai tudományok tanulmányozása mellett minél több és áldottabb alkalmuk legyen a lelki elmélyülésre és főként Isten Igéjében való elmerülésre.

A mindennapi précések szolgálták erre első sorban, amelyeket minden reggel 8—1/2 9 óráig a díszteremben tartottunk, s amelyeken az ifjúság tagjai végezték a szolgálatot, beosztás szerint.

Bibliaórát tartottunk minden héten szerdán este, amikor az ifjúság hét csoportban, a rendes professzorok és a szenior vezélése mellett gyűlt össze az Ige tanulmányozására, s amelyeken minden alkalommal az ifjúság köréből önként vállalkozók vezették be a bibliaórát a minden csoport által külön-külön megállapított terv szerint. A baráti találkozásnak, az újabb munkák és feladatok meglátásának, lelki nehézségek megbeszélésének, az imádságban való közösségnek rendkívül áldott alkalmak voltak ezek. A biblia-körökben 1.285 Lei perselypénz gyűlt be, melyeket az ifjúság különböző missziói célokra fordított.

A szombat esti précéseken az intézet professzorai és szeniora szolgálták beosztás szerint, melyeken, mint az intézet házi istentiszteletein, a professzorokon és ifjúságon kívül a professzorok családjai is résztvettek. Október 9-étől június 18-áig, az év első szombatjától az utolsóig — a vakációkat kivéve — szólott hoz-

zánk ezeken az alkalmakon az Ige, első félévben Dániel könyve, második félévben Deutero—Ésaiás írása által. E szombat esték úgy belenőttek életünkbe és annyi áldás forrásaik voltak, hogy nem tudunk érettnk eléggé hálás lenni Istennek.

Az Úr szent vacsoráját is kiszolgáltattuk két alkalommal akadémiai istentiszteleteink során az ifjúságnak, advent első vasárnapján és böjt fővasárnapján, mely alkalmakkor a bűnbánati hetet is megtartottuk, minden este 7 órakor, mikor a professzorok és a szenior végezték a szolgálatot. A három nagy ünnep első napján is kiszolgáltattuk a szentvacsorát akadémiai istentiszteletünk gyülekezetének.

7. A református nők bibliaköre, mint évek óta, úgy ez évben is, minden hétfőn délután 6 órakor tanácsstermünkben bibliórát megtartotta. A professzorokon kívül Székely János, László Dezső vallástanárok és a szenior vezették a bibliórát, amelyeken Jakab és I. Péter levele képezte a megbeszélés anyagát.

8. Hivatalos képviseltek és üdvözlések. 1. A theologiai tanárok szokásos évi konferenciáján, Debrecenben, 1938 február 2—3. napján, *dr. Tavasz Sándor* és *Nagy András* képviselték intézetünket.

2. *Dr. Filiep Gyula* ref. kórházi igazgató-főorvos, intézetünk volt orvosa és egészségintanára temetésén, 1937 július 12-én testületileg vett részt a tanárikar és előljáróság.

3. *Özv. Kovács Dezsőné* ny. tanítóképző int. tanárnő, intézetünknek két esztendőn keresztül volt előadója temetésén, 1937 december 14-én testületileg vett részt tanárcarunk.

4. *Kiss Albert* sepsi esperes, előljárósági tag, 1938 április 15-én Bikfalauon lefolyó temetésén *dr. Tavasz Sándor* professzor képviselte intézetünket.

5. Jókivánságainkat kifejeztük: *Kelemen Lajos* ny. könyvtárőr úr előtt 60. életévén és a Magyar Tud. Akadémia külltagjává való választása, *Kós Károly* előljárósági tag úr előtt a Baumgarten-irodalmi díj megnyerése, *dr. Varga Béla* unitárius theol. professzor úr előtt püspökké választatása alkalmával.

6. Az *állami ünnepek* alkalmával az egyházkerülettel együtt vettünk részt az ünnepegeken és fogadtatásokon.

7. Részvétünket fejeztük ki: *Agoston Sándor* püspök aa feleségének, *Simon Ferenc* Kuun koll. ny. tanár aának, *Vajda Ferenc* esperes, volt előljárósági tag aának, *Orbán Lajos* Kuun koll. tanár aának, *Beyer Fülöp* târgu-muresi ev. lelkész aának, *dr. Petru Jonescu* intézetünk volt román tanára, *dr. Grandpierre Emil* volt gondnokunk, *Balogh Elemér* szlovenszkói püspök, *dr. Boros Györgyné*, *dr. Páter Béla* elhunyla alkalmából.

9. Az intézet életében előfordult vezetesebb események. 1. 1938 március 10—11. napjain ment végbe intézetünk fennállása óta az első *püspöki vizltáció*. Főtiszteletű Püspök úr, mint az intézet főfeltgyelője, *dr. Teleki Arctur* egyházkerületi főgondnok úr társaságában hivatalosan meglátogatta Fakultásunkat,

mely alkalommal kíséretében voltak dr. Tavaszy Sándor püspök-helyettes, dr. Illés Gyula és Mester Mihály előadótanácsos aai. Az első napon Püspök úr az előadásokat látogatta, míg az előadótanácsosok az intézet adminisztrációját és vagyionkezelését vizsgálták meg. Délután megtekintették az intézet épületét és felszerelését. Második napon délelőtt dr. Kovács András theol. gondnok és dr. Imre Lajos professzor aai előadása ismertette ifjúsággal az új alkotmányt. Este a konviktusban együtt vacsorált a bizottság és a Fakultás képviselői az ifjúsággal. Őszintén sajnáltuk, hogy Püspök urat váratlan és halaszthatatlan elfoglaltsága első nap este elszórlította a városból és így sem a másnapi konferenciái megbeszélésén, sem a záró vacsorán nem vehetett részt, sőt a vizsgálatot lezáró, annak eredményeit összefoglaló tervbevett megbeszélés is, a tanárkarral és Előljárósággal, elmaradt. A vizsgálat egész tartama alatt az Előljáróság képviselőjében jelen volt theologiai Főgondnok és Gondnok aa is.

2. Még két látogatónk volt az esztendő folyamán. Április 4-én *Agoston Sándor* jugoszláviai püspök úr jött meglátogatni a Fakultásunkon tanuló jugoszláviai theologusokat. Hálaság vagyunk Agoston püspök úrnak, hogy tudott szakítani időt arra is, hogy intézetünk többi látogatóival is találkozott.

A másik látogatónk *Rud. Kiviranna* tallini ev. lelkész, püspöki titkár úr volt. Reméljük, hogy ugyanolyan szívesen gondol vissza a nálunk nyert benyomásokra, mint amilyen szívesen mi gondolunk a köztünk töltött fuló percekre.

3. Elkészült évfolyamán intézetünk *Emlékkönyve*, mely 1895-től a mai napig magába foglalja mindazoknak a rövid életrajzát és fényképét, akik mint főfelügyelők, főgondnokok, gondnokok, előljárósági tagok, professzorok, előadó tanárok intézetünk szolgálatában állottak. Alig egy pár fénykép és életrajz hiányzik még és bizton reméljük, hogy rövid idő alatt teljessé lesz ez a nagy értéket képviselő emlékkönyv.

4. Március 5-én intézetünk összes tanárai és előadói letették az új alkotmányra az esküt.

5. *Dr. Kecskeméthy István* halála volt az esztendőnek legemlékezetesebb eseménye. 1935 januárjától kezdve, amikor a betegség tétlenségre kényszerítette Kecskeméthy István professzorunkat, nem vett részt intézetünk munkájában. 1937 júliusától kezdve, amikor az intézetből kiköltözött, csak akkor láttuk, amikor lakásán felkerestük. Mégis, amíg élt, ha betegen, ha tehetetlenül, ha távol is, itt éreztük magunk között és jól esett, valahányszor feltekinthettünk Reá. Mikor május 10-én pár napos betegség után elhunyt, olyan megrendüléssel vettük tudomásul, mintha munkaerejének teljességében és nem három esztendei tehetetlen pihenés után ragadta volna el a halál. Akkor érezték, Kecskeméthy István és a mi Fakultásunk mennyire egybe voltak forrva egymással. Az a páratlan részvét, amely a temetésen és mindenfelől tömegesen érkező részvétiratokban megnyilatkozott, bizonyosá-

got tett arról, hogy milyen széles körökben és milyen mélyen érezték át a barátok, tanítványok, tisztelők, sőt idegenek is azt a veszteséget, amelyet elköltözése jelentett. Emlékezetének fenntartása végett egy Kecskeméthy-emlékalap létesítést határozta el a Fakultásunk. Bizonyosok vagyunk azonban, hogy amíg él az a nemzedék, amely ott ülhetett lábainál, minden alapítványnál maradandóbban őrzi Kecskeméthy István emlékezetét a tőle elveszülhetetlen aján-dékokat nyert szívek hálája.

10. Az ötödik theologiai évfolyam. 1937 október 15-én megkezdődött az V. évfolyam munkája, amikor az 1935. évi november 23—24. egyh. ker. közgyűlés 35. számú határozata alapján az 1936/37. évben a IV. évfolyamot elvégzett erdélyi férfi hallgatók, számszerint 13-an berendeltettek a Bethlen-kollégiumba az V. évfolyamra. Az 1937 november 21—22. egyh. ker. közgyűlés 33. sz. határozata alapján, amely további rendelkezésig a gazdasági tárgyak hallgatását a Bethlen-kollégiumba, a theologiaiakat pedig a Fakultásra utalta, december 1-ére a Fakultásra hívtak fel a V. évfolyam hallgatói, ahol számuk, minthogy a theologiai tanulmányokra az erdélyi női hallgatók is köteleztettek, 15-re emelkedett. A hivatkozott kerületi rendelkezés értelmében május 2-án (elseje vasárnapra esvén) a férfi hallgatók ismét a Bethlen-kollégiumba mentek gazdasági és egyéb gyakorlatinak nevezett tanulmányokra, honnan az év lezárása és a vizsgálat lelétele végett június 16-án kellett volna visszatérniök intézetünkbe. A Bethlen-kollégium a gazdasági iskolában helyezte el az V-ik évfolyamot, mivel így a gazdasági tanulmányok és gyakorlatok könnyebben és eredményesebben lettek volna végezhetőek, mintha a kollégiumból jártak volna ki a hallgatók. Május 28-án azonban a földművelésügyi minisztérium megtiltotta, hogy a theologusok a gazdasági iskolában lakjanak és tanulmányozzanak, s ennek következtében a Méltóságos Igazgatótanács hazabocsátotta az évfolyamot azzal, hogy csak az évzáró ünnepre és a vizsgálatra térjenek vissza a Fakultásra.

Az V. évfolyam hallgatói, bár a Rendtartási szabályzat átdolgozása még nem történt meg, a Fakultás teljes jogú és kötelezett-ségű polgárainak tekintettek. Óralátogatásai és kollokviumi kötele-zettségük, internátusi rendtartásuk és legációválasztásuk ugyanazon törvények által volt szabályozva, mint a többi hallgatóké, azzal a különbséggel, hogy koll.-i tartózkodásuk idején a közvetlen vezetést és felügyeletet a kollégium által megbízott tanárok gyakorolták.

Az évfolyam heti óra száma 20-ban állapítottat meg, mely-hez még heti hat óra lelkipásztori munka (bibliaóra, istentisztelet, irodai munka, vallásóra) járult. Az első félévben a Bethlen kolle-giumban a következő előadásokat hallgatták: Növénytermesztés heti 5 óra, Növénytermesztési gyakorlatok heti 2 óra, előadó dr. Nagy Endre gazd. isk. igazgató, Kertészet heti 4 óra. Kertészeti gyakorlatok heti 2 óra, előadó ifj. Veress István gazd. isk. tanár. Allattenyésztés heti 3 óra. Állategészségian heti 2 óra. Állategész-

ségtani gyakorlatok heti 2 óra, előadó Szeghő Dénes gazd. isk. tanár. Ezenkívül Juhász Albert tanítóképző intézeti vallásstanár vezetése és felügyelete mellett bibliaórákat, préceseket, istentiszteleteket, konferenciákat tartottak a Bethlen-kollegium ifjúsága és a gazdasági iskola növendékei számára és ellátták a gazdasági iskolában az egyik betöltetlen internátusi felügyelő munkakörét. A gazdasági iskola növendékei közötti munkát a Fakultáson tartózkodásuk idején is végezték akként, hogy hétről-hétre az előre megállapított terv szerint szombat déltől vasárnap estig más-más V. éves utazott le préces, istentisztelet, konferencia tartására.

Fakultáson úgy az első, mint a második félévben a következő előadásokat hallgatták: Ószövetségi exegetika. Újszövetségi exegetika, heti 3 óra: előadó Nagy András és Maksay Albert. Összehasonlító dogmatika heti 2 óra, előadó dr. Tavaszy Sándor, Ekklesiastika heti 2 óra, előadó dr. Imre Lajos. Poimenikai gyakorlatok, heti 1 óra, előadó dr. Imre Lajos. Egyházi törvények és ügykezelés heti 2 óra, előadó dr. Gönczy Lajos. Homiletikai szeminárium, heti 1 óra, vezette dr. Gönczy Lajos. Vallásantitási gyakorlatok 1 óra, vezette László Dezső. Erdélyi művelődés történet, heti 2 óra, előadó dr. Nagy Géza. Jogi ismeretek, heti 1 óra, előadó dr. Tusa Gábor. Közegészségtan, heti 1 óra, előadó dr. Koronka István. Román nyelv, heti 2 óra, előadó dr. Pop Sever. Néptudomány (népnyelvi gyűjtés, nyelvjáráskutatás, helynév és települési kérdések) heti 2 óra, I. félév előadó dr. Szabó T. Attila. Ezen kívül minden hallgató az itteni gyűlekezetben heti 2 órai belmissziói munkát végzett és egy egész hétre be volt osztva segédlelkészi szolgálatra. Tekintettel arra, hogy csak december 1-én jöhettek fel a hallgatók a Fakultásra és így az első félévből, melynek előadásai a karácsonyi szünettel lezárulnak, csak két és fél hét állott rendelkezésre, Tanárkar javaslatára a Méltóságos Igazgatótanács úgy rendelkezett, hogy az első félév végi kollokviumok maradjanak a második félév végére és a kollokviumi idő alatt tartassanak előadások az idővesztéses részleges pótlására.

A második félév a többi évfolyamokkal együtt kezdődött az V. évfolyamon is. Ugyanazon előadások tartattak ugyanazon előadókkal azzal a különbséggel, hogy a néptudomány heti 2 óráján és az egyházjog és ügykezelés óráinak egy részén alkalmi előadások tartattak felkért előadókkal. Ezek az előadások a következők voltak: A templomstílusok, műemlékeink védelme, 6 órában előadta Kós Károly. Tudnivalók a református iskolatúgyról, 2 órában előadta dr. Illés Gyula. Egyházközségek vagyoni- és pénzkezelése, 2 órában előadta Mester Mihály. Az egyházat legközvetlenebbül érintő adótörvények, adóügyi eljárások, 2 órában előadta dr. Kovács András. Klenodiumok ismertetése, őrzése, kezelése, 2 órában előadta dr. Darkó Ákos. Az erdélyi múzeum, különösen annak levéltára, Teleky téka, a Székely Nemzeti Múzeum, 4 órában előadta Kelemen Lajos. A román egyházak helyzete, 3 órában előadta Biró Sándor. A II. félévben is végezték a gyűlekezeti munkát azzal a különbséggel,

hogy minden hallgató egy egész hétre úgy osztotta be a s. lelkeszi szolgálatra, hogy az alatt a hét alatt az előadások látogatása alól felmentett (csak az alkalmi előadások hallgatása volt ez idő alatt is kötelező), hogy teljes erejét a szolgálatra szentelhesse. Fakultáson hallgatott tárgyakból az április 27—29. napjain tartott kollokviumokon adtak számot a hallgatók. Minden tárgyból kellett kollokválni, kivéve a néptudományt és az alkalmi előadást.

Május 2-án a hallgatók ismét a Bethlen-kollegiumba mentek, ahol a következő előadásokat hallgatták: Méhészet 20 órában, előadta Káli Dénes református lelkész, mezőgazdaságtan 20 órában, előadta dr. Nagy Endre, állattenyésztés 19 órában, Szeghő Dénes, kertészet 23 órában, előadta ifj. Veress István, szövetkezeti ismeretek 1 órában, előadta Fekete György, elemi iskolák vezetése, felügyelete 6 órában, előadta Csefő Sándor, szemináriumi gyakorlatok 6 órában, vezette Juhász Albert.

A II. félévi gazdasági tanulmány kényszerű, időelötti bezárása következtében a gazdasági tárgyakból a második félévben sem volt rendes, az indexekbe jegyekkel kálcult kollokvium. Az első félévben volt ugyan egy általános kikérdezés, de mivel akkor még nem történt rendelkezés a kollokviumok tárgyában, ez a kikérdezés inkább annak megállapítására szorítkozott, hogy az anyag előadás módja alkalmas volt-e arra, hogy a theologus ifjak magukévá tehessék.

Minthogy az idei V. évfolyam hallgatói a mult esztendő végén — a megfelelő egyházkerületi határozatok hiányában — abszolutoriumot nyertek és I. lelkészsképesítő vizsgálatra bocsáttattak, amelyről a régebbi gyakorlat szerinti bizonyítványt megnyerték, az idén kivételesen új indexet nyitottunk számukra és külön bizonyítványt nyertek az év végén, a lelkészsképesítő bizottság előtt az V. év anyagából tett vizsgálatokról. Erre a vizsgálatokra csak azokat bocsáttottuk, akik az I. lelkészsképesítő vizsgálatot sikerrel kiállították és az V. évről szóló indexük szabályszerűen le volt zárva.

A jövődre vonatkozólag, addig, amíg az egyházkerület ez ügyben végleges intézkedést tesz, a Méltóságos Igazgatótanács 3846/1938. III. szám alatt a következő rendelkezéseket hozta:

a) Minden romániai református theol. hallgató az 1937/38 iskolai évtől kezdődőleg csak az V. évfolyam elvégzése után nyerhet abszolutoriumot.

b) Tekintettel arra, hogy fakultásunkon sok külföldi hallgató kénytelen a képesítést megszerezni és Fakultásunk Istentől rendelt missziójának kell tekintenünk azt, hogy intézetünk szelleme minél messzebbre kihatson, átmenetileg az illető külföldi egyház kívánása szerint a külföldi hallgatóknak az abszolutorium az eddigi feltételek mellett, azaz a 8. félév sikeres elvégzése után kiadható és az I. lelkészsképesítő bizonyítvány az eddigi feltételek mellett kiállítható.

c) Azok a hallgatók, akikre nézve az V. év elvégzése kötelező, a IV. év végén egy theol. szakvizsgálatot tesznek az eddigi

I. lelkészképesítő vizsgálat anyagából és rendtartása szerint és e vizsgálatnak eredménye az alagvizsgálóhoz hasonló módon az indexbe jegyeztetik be.

d) Az V. év hallgatói a Fakultás teljes jogú és kötelezettségű tagjai.

e) Az V. év hallgatói úgy a theologiai, mint a gazdasági tárgyakból a tanárkar által megállapított módozatok szerint kollokvium és szemináriumi dolgozat útján adnak számot készülségükről és nyernek a többi évfolyamokon szokásos érdemfokokkal minősítést.

f) A szabályszerűen lezárt 10. félév után nyernek a hallgatók abszolutoriumot, amennyiben a 8. félév végén teendő szakvizsgálatuk megvan.

g) Az abszolutoriumot nyert hallgató az eddigi szabályok szerint I. lelkészképesítőt tesz, melynek anyaga az V. évfolyamon hallgatott 1. Ó és Újszövetségi exegétika, 2. Összehasonlító dogmatika és 3. Ekkleziasztika. Az I. lelkészképesítő bizonyítványba bevezetendő, hogy mikor, milyen eredménnyel tette le az illető a theol. szakvizsgálatot és a vizsgálat és az V. évfolyam végén tett vizsgálata összesített eredménye alapján állapítatik meg képesítésének fokozata.

h) Az V. évfolyam sem egészében, sem részben külföldön nem végezhető, tekintettel egészen speciális voltára. Kényszerítő okok nélkül az V. év végzése előtt külföldre senki sem bocsátható.

i) Aki a IV. évfolyam végén theologiai szakvizsgálatot nem tett, az is beiratkozhatik az V. évfolyamra. Vizsgálatait a kínálkozó alkalom szerint rendezzi.

j) Aki az V. évfolyamot úgy végezte el, hogy az I. lelkészképesítő vizsgálatnak sem az első, sem a második felét nem tette le, az V. évfolyam után legfeljebb egy évet nyer vizsgáinak a rendezésére, különben köteles a IV. és V. évfolyamot újra hallgatni. Nagyon indokolt esetben az Igazgatótanács ad felmentést, a haladék azonban legfeljebb egy évre terjedhet.

k) Az olyan V. évfolyamot végzett hallgató, akinek hiányzik a teljes első lelkészképesítő vizsgálata, segédlelkészi kinevezést nem nyerhet.

Az V. évfolyam hallgatói minden intézeti díj fizetése alól fel voltak mentve, tekintet nélkül előmenetelükre és anyagi helyzetükre.

11. Az I—IV. évfolyamok aludli tanulmányi látogatása.
A 33/937. egyházkerületi közgyűlési határozat értelmében az I—IV. évfolyam hallgatói az alatt, amíg az V. évfolyam a Fakultáson tanul, tehát november 1. és május 1. közötti időben, csoportokra osztva bizonyos előre megállapított időtartamra tanulmányi látogatást tesz a Bethlen-kollégiumban. Ennek a tanulmányi látogatásnak kettős célja van: 1. a jövőendő lelkipásztorok számára szükséges gazdasági ismeretek megszerzése; 2. lelkikapcsolatot teremteni a leendő lelkipásztorok és a leendő tanítók és presbiterek között.

Minthogy az egyházkerületi közgyűlés fenti határozatának

végrehajtására vonatkozó intézkedések olyan időben történéthettek csak meg, hogy karácsony előtt egy csoportot sem lehetett Aiudra küldeni, a vakáció és a kollokviumok miatt csak februártól kezdődőleg kezdhettük meg a tanulmányi látogatásokat. A rendelkezésre álló idő szerint február 7. és április 6. között négy csoportban két-két hétig tartó tanulmányi látogatást tettek hallgatóink. A látogatásban csak a romániai férfi hallgatók vettek részt, nemcsak a reformátusok, hanem az evangélikusok is. A csoportokba a négy évfolyam hallgatóit vegyesen és lehetőleg arányosan osztottuk be, hogy a látogatás ideje alatt se legyen a Fakultáson a tanításban fennakadás. A részvétel alól csak orvosi bizonyítvány alapján, vagy valamely más elháríthatatlan akadály miatt mentettek fel egyesek.

Minden csoportnak volt egy vezető professzora, aki vagy leiskierte, vagy meglátogatta a csoportot és volt az ifjúság köréből egy csoportvezetője és 3 presbitere, akik a csoport fegyelmezését és életét irányították és akik a visszatérés után írásban adtak számot a látogatásról. Mind a négy csoport tanulmányi életrendje ugyanaz volt, amelyet az első csoport számára állapított volt meg a Bethlen-kollégium előjárósága és a Fakultás tanárkara közös megegyezéssel a Méltóságos Igazgatótanács hozzájárulásával. A munkaprogrammba gazdasági előadások és gyakorlatok, a város és a kollégiumnak a megismerése és a kollégium különböző tagozataiban és a gyülekezetben való lelkeszi szolgálat foglalnak helyet. Az életrend a Fakultáson megszokott életrend volt a kollégium rendtartásának figyelembe vételével. A látogató csoportok a kollégium ama épületében nyertek elhelyezést, amely az V. évfolyam számára rendeztetett be. A csoportok indulása és visszatérése mindig a hét közepére volt kitézve, hogy a szolgálati munkák, amelyek nagyrészt a hét végére estek, fennakadást ne szenvedjenek.

Az I. csoport február 10-től február 23., a II. febr. 24—márc. 9., a III. márc. 12—márc. 23., a IV. márc. 25—ápr. 6-ig volt látogatni. A III. csoport a püspöki látogatás, a IV. a legáció választás miatt késett két, illetőleg egy napot.

Ha ezeket a látogatásokat önmagukban, minden egyébtől elvonatkoztatva szemléljük, megállapítható, hogy sok hasznos ismerettel gazdagították az ifjúságot és a látogató ifjak részére valóságos felüdülést jelentett a kéthetes kirándulás. Ha azonban azokra a szellemi és anyagi áldozatokra, terhekre gondolunk, amelyeket a tanulmányi látogatások úgy a Fakultásra, mint a Bethlen-kollégiumra jelentettek, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a terhek, az áldozatok jóval felülmúlták a hasznot, mert 1. a két hét — amint a jelentések megállapították — túl rövid idő volt arra, hogy komoly munkát lehessen végezni; 2. a téli és kora tavaszi idő nem alkalmas arra, hogy gyakorlati gazdasági munkát végezhessenek, már pedig csak november 1—május 1. áll rendelkezésre az idő és ebből is le kell számítani a karácsonyi és húsvéti va-

kációt, valamint a kollokviumi időt; 3. nagyon megzavarja a Fakultásnak úgy a tanulmányi, mint a nevelési munkáját, különösen nehézzé, szinte lehetetlenné téve a szemináriumi munkálkodást.

A jövőben meg kell kísérelni olyan megoldást keresni, amely a látogatások áldásait maradandóbbá teszi, nehézségeit pedig a minimumra csökkenti.

E látogatások kapcsán hálával kell megemlékeznünk három tényről: 1. Főtisztelendő Püspök úr meglátogatta a IV. csoportot; 2. a Bethlen-kollégium előljárósága és tanárkara nagy szíveséggel és gondossággal irányította és őrizte ellen a csoportok munkáját; 3. az ifjúság theologusokhoz illő komoly, elismerésre méltó magatartást tanusított mindenik csoportban.

E tanulmányi látogatások összes költségeit az intézeti pénztárak hordozták.

12 Tíz éves találkozót tartottak az 1927—28. esztendőben végzett növendékeink június 13.—15. napjain, amelyen 14-en jelentek meg, 5 ön feleségükkel együtt. Az elmúlt tíz esztendőről való beszámoló, az elköltözöttekről szóló megemlékezés, a theologiai tudomány, a lelkipásztori munka és a személyes élet kérdései képezték a megbeszélések tárgyát. Nemcsak a baráti, testvéri találkozásnak voltak áldott napjai ezek, hanem gazdag erőforrások a jövőre. A résztvevő tanárok és tanítványok egyformán Isten iránti hálaadással emlékeznek vissza e találkozóra.

13. Harmincéves találkozó. Sokáig emlékezetes marad június 28. napja, amikor az 1907—908. iskolai esztendőben végzett hallgatóink tartották találkozójukat és vették számba és adták számba azt a harminc esztendőt, amely a Fakultásról való kilépésük óta fejük fölött elrepült. Huszonketten jelentek meg a találkozón, haton feleségükkel együtt. Csak azok nem jöttek el, akiket elháríthatatlan akadályok gátoltak a megjelenésben. Mélyen megindító és példaadó volt az a bensőséges szeretet, mellyel a találkozó résztvevői egymást és a Fakultást körülvelték. Gazdag áldásokat adó megbeszélések töltötték ki a napot, amelyet az elhalt tanárok sírjának megkoszoruzásával zártak be. A theologus hallgatók segítségével 6000 leit adományoztak. A találkozó összehívója, dr. Nagy Géza professzor aa volt, mint aki szintén 1908-ban abszolvált intézetünkben. Legyen áldott a kegyelmes Isten, aki a találkozóra összegyűlteknek is és intézetünknek is ezt a drága napot ajándékozta.

14. Fontosabb főhatósági és tanárkari határozatok.

1. Mélt. Igazgatótanács 13976/937. III. szám alatt értesít, hogy előljárósági tagokká választottak 1942 december 31. időtartamra: Kiss Albert, Kovács László, dr. Musnai László, Vásárhelyi Boldizsár, dr. Bene Ferenc, Gönczi László, Kós Károly, dr. Vékás Lajos.

2. Mélt. Igazgatótanács 14019/937. sz. alatt értesít, hogy Nagy Gerő szabadságolását és helyettesítését jóváhagyta.

3. Mélt. Igazgatótanács 11671/937. III. sz. alatt értesít, hogy

egyh. ker. közgyűlés László Dezső m. tanár aának a venia docendit megadta.

4. Mélt. Igazgatótanács 11680/937. III. sz. alatt értesít, hogy egyh. ker. közgyűlés Biró Sándor m. tanár aának a venia docendit megadta.

5. Mélt. Igazgatótanács 14020/937. III. sz. alatt közli az V. évfolyam és az I—IV. évfolyamok tanulmányi látogatása tárgyában hozott 33. számú egyh. ker. közgyűlési határozatot.

6. Mélt. Igazgatótanács 14259/937. III. számú leirata az I—IV. évfolyamok tanulmányi látogatása tárgyában.

7. Mélt. Igazgatótanács 3846/938. III. sz. leirata az V. évesek évvégi vizsgálata és a jelenlegi IV. évesek tanulmányi kérdései tárgyában.

8. Mélt. Igazgatótanács 2725/938. III. sz. leirata a március 10—11. püspöki látogatás tárgyában.

9. Mélt. Igazgatótanács 3343/938. III. és 3901/938. V. sz. leiratai, melyekben közli a püspöki látogatás megállapításait és rendelkezéseit.

10. Mélt. Igazgatótanács 3735/938. V. sz. leirata, melyben engedélyt ad az építkezéshez szükséges előzetes lépések megtételére.

11. Mélt. Igazgatótanács 3736/938. V. sz. leirata, melyben értesít, hogy a Kogálniceanu u. 29. sz. alatti telkét hajlandó átengedni építkezés céljára a Fakultásnak.

12. Előljáráóság 9/938. sz. határozata a Fakultáson szükséges átalakítási munkálatok és az építkezés tárgyában.

13. Előljáráóság 8/938. jkvi számú javaslatai a püspöki látogatás megállapításai és rendelkezései tárgyában.

14. Tanárikar 250/937. jkvi határozata a latin nyelvnek fakultatív tanítása tárgyában.

15. Tanárikar 299/937. jkvi számú határozata az egyházfegyelem gyakorlása tárgyában.

16. Tanárikar 370/937., 381/937., 14/938., 145/938. jkvi sz. határozatai az V. évfolyam tárgyában.

17. Tanárikar 395/937., 47/939. jkvi számú határozatai az I—IV. évfolyamok tanulmányi látogatásai tárgyában.

18. Tanárikar 150 és 166/938. jkvi számú határozatai püspöki látogatás tárgyában.

19. Tanárikar 150/938., előljáráóság 1/938. jkvi számú határozata dr. Kecskeméthy István elhunytá alkalmával.

15. Az intézeti adminisztráció. Az intézet belső igazgatását az officiumokkal megbízott professzorok: dr. Gönczy Lajos igazgató, dr. Nagy Géza gazdasági felügyelő és Maksay Albert internátus-konviktusi felügyelő végezték. Ebben a munkában, de főként az intézet anyagi, gazdasági és konviktusi ügyeiben hűséges és fáradhatatlan munkásságot végzett Bekess Károly háznagy. Az igazgatói iroda ügykezelését, igazgató mellett Juhász István szénior és Czinczók András IV. éves hallgató végezték. A múlt év június 25-étől 1938 június 25-ig iktatásra került 1748 ügydarab,

melyek mind el is intéztettek. Tanári gyűlés 17, előjárósági 3 volt az 1937—38. iskolai évben.

B) Fegyelem, irodalmi munkásság, oktatás, nevelés.

I. Fegyelem.

1. Az intézet professzorai között, mint eddig, úgy ebben az esztendőben is testvéri jó viszony állt fent, mint olyanok között, akik szolgatársak a Krisztusban. Minden pénteken este ebben az esztendőben is megtartották a közös családi bibliórát.

2. Az ifjúság fegyelmi állapota ebben az esztendőben is emberileg nézve kielégítő volt. Olyan fegyelmi vétség, mellyel a tanárkarnak is foglalkoznia kellett, csak egy fordult elő, de ez sem valami súlyos erkölcsi vétség volt, hanem az intézeti rend megsértése és a tett rendelkezésekkel való makacs szembehelyezkedés.

Természetesen azzal a magasabb mértékkel mérve, amely alá a leendő lelkipásztorok állítatnak, sok fogyatkozása van az ifjúságnak. Vigasztaló és reménykeltő az, hogy maga az ifjúság küzd a maga körében és a rendelkezésére álló eszközökkel a bűnnek közte uralkodó hatalma ellen. És nekünk ígéretünk van afelől, hogy ebben a harcban, bármily nehéz és ide-oda hullámozó legyen is, a harcnak az ura, a Krisztus, nem hagyja magára az övéit.

II. Tanárok irodalmi munkássága.

Dr. Tavaszy Sándor. Több cikke jelent meg a Református Szemlében, Kiáltó Szóban, az Erdélyi Helikonban, a Pásztorlúczban. Nagyobb tanulmánya *Az ember és Világa* (Erdélyi Helikon); önállóan megjelent könyve: *Erdélyi tetők* (Az Erdélyi Szépművés Céh kiadásában); *A nevelés református elvei a ledny- és fiúközépiskolákban* (Egyházkertület kiadása.)

Dr. Imre Lajos. Önállóan megjelentek: *Hivatás és élet, Elmélkedések, predikációk, tanulmányok.* (Minerva rt kiadása.) *Kagawa.* (Ifjú Erdély kiadása). Nagyobb cikkek: *A kisebbségi élet erkölcs-tana és neveléstana.* (Helikon). *Vallásitanításunk nehézségei kérdéséhez.* (Az Út). Kisebb cikkek a Pásztorlúcz, Ref. Szemle, Az Út c. Lapokban. Az Út felelős, az Ifjú Erdély főszerkesztője.

Dr. Gönczy Lajos. Cikkei: *Az V. theologiai évfolyam* (Református Szemle 1937.) *A hit embere* (Református Szemle 1938.) *Hogyan készülök a predikációra?* (A Református Lelkipásztor kézikönyve című műben.) Szerkesztette *Az én kicsinyeim* című lapot.

Dr. Nagy Géza. Dolgozatai: *Egyházunk erkölcsi élete* (Kiáltó Szó 1937.) *Hogyan dolgozzam fel egyházközségem történetét?* (Ref. Lelkipásztor kézikönyve 1937.) *Rogertus mester nyomában* (Ellenzék 1937.) *Szász Domokos emléke* (Erdélyi Múzeum 1938.) U. a. (Ref. Szemle 1938.) *Szikszai György* (Az Út. 1938.) *Ein merkwürdiger Jubiläum in der ung. Erbauungsliteratur* (Kirchenblatt f. d. ref. Schweiz 1938.) Kisebb cikkek Erd. M. Ref. Naptárban (1938.) és a Ref. Családban (1937.)

Maksay Albert. Cikk, tanulmányok, elmélkedések a Református Szemlében, a Református Családban, a Lelkipásztorban, az Igazság és Életben. Szépirodalmi dolgozatok a Helikonban és a Pásztorújszban.

Nagy András: Cikk, könyismertetés a Kiáltó Szóban, a Lelkipásztorban Reformációi emlékbeszéd. Az Igazság és Életben részletmagyarázat a Jakab leveléhez.

III. Tanulási eredmény.

A) A kollokviumok eredményéről az első és második félévben a következő kimutatás számol be:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		V.		I—V.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	34	33	35	35	32	34	32	30	15	15	148	147
Kollokviumra nem kötelezett (szabadságolt, rendkiv. hallg.) jeles	3	2	—	—	2	1	2	3	—	—	7	6
Jó	18	10	12	9	6	7	12	8	6	6	54	40
Elégséges	7	4	9	4	6	1	7	6	4	4	33	19
Elégtelen egy tárgyból	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Elégtelen két tárgyból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált egy tárgyból	—	1	3	4	3	2	1	—	—	—	7	7
Nem kollokvált két tárgyból	1	4	—	2	4	4	1	—	—	—	6	10
Nem kollokvált több tárgyból	—	6	5	14	4	10	5	12	—	—	14	42
Nem kollokvált egy tárgyból sem	—	—	1	1	—	1	—	1	—	—	1	3
Kilépett	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Meghalt	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Összesen	34	33	35	35	32	34	32	30	15	15	148	147

B) Vizsgálatok.

1. **Minősítő vizsgálatok.** Az I. évfolyamot végzett hallgatók minősítése céljából a Theol. Szabályzatban megkövetelt vizsgálatot szeptember 30-án tartottuk meg azok számára, akik a juniusi vizsgálatról igazolatlanul elmaradtak. Ezen a vizsgálaton 21 jelölt állott elő, akiket a bizottság tanulmányi előmenetelük és évközben tanusított magaviseletük megvizsgálása után a II. évfolyamra felvehetőeknek nyilvánított. Egy ifjúnak, aki kollokvium hiánya miatt nem állhatott vizsgálatra, megengedettett, hogy az évfolyamot ismételhessen.

Az 1937/38. évre beiratkozott hallgatók minősítő vizsgálatát 1938 június 20-án tartottuk meg. Erre a vizsgálatra 12-en jelentkeztek. A többiek, számszerint 19-en, kollokviumaikkal való igazolt elmaradásuk, vagy tartozásaik miatt nem állottak vizsgálatra. A megvizsgáltakat a bizottság a II. évfolyamra mind felvehetőeknek nyilvánította. Kettőt azonban figyelmeztetett, hogy ha a jövő iskolai

esztendő első félévében nem tanusítanak jobb előmenetelt, a második félévre felvételüket nem fogja engedélyezni.

2. *Theológiai alapvizsgálatot* szokás szerint három ízben tartottunk. Javító és pótvizsgálatot először 1937 szeptember 29-én, másodszer december 17-én tartottunk. Első alkalommal 12 hallgató állott vizsgálatra, kik közül jelesen vizsgázott 5, jól 4, elégségesen 3 hallgató.

A másodikon 7 hallgató állott elő, kik közül jól vizsgázott 2, elégségesen 4, javítóra utasított 1.

Rendes vizsgálatot 1938 június 16—17. napjain tartottunk, amikor az előállott 14 hallgató közül jelesen 2, jól 2, elégségesen 6 vizsgázott, 4 pedig javítóvizsgára utasított.

3. *Theológiai szakvizsgálatot* négy ízben tartottunk.

a) Lelkészképesítő vizsgálatot három ízben: 1937 október 11—12. napjain, 1938 január 17. napján és június 21—22. napjain.

Első alkalommal 10 jelölt állott elő, 1 javító, 9 teljes vizsgálatra. Jelesen vizsgázott 1, jól 3, elégségesen 4, javítóra utasított 2,

Január 17-én 6 jelölt jelentkezett, 2 javító, 4 teljes vizsgálatra, a következő eredménnyel: jó 2, elégséges 4.

Június 21—22. napjain 11 vizsgázó volt, kik mind teljes vizsgálatra állottak. Jelesen 1, jól 2, elégségesen 5 képesített, javító vizsgálatra 3 jelölt utasított.

b) 1938 június 11—22 napjain tartottuk az első vizsgálatot az V. évfolyamot végzett hallgatókkal. A vizsgálatra 10 jelölt állott elő. A jelöltek közül jelesen 5, jól 3, elégségesen 2 képesített.

4. *Vallásstandi vizsgálatot* 1937 október 14-én tartottunk, amikor 2-en képesítették: Bányai Ferenc deji hitoktató s.-lelkész és Balázs József aiudi hitoktató s.-lelkész.

IV. Órarend és elvégzett anyag az 1937—38. iskolai évben.

a) A *Fakultáson tartott rendes előadások.*

1. *Őszövetségi héber nyelv* az I. évesek számára az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden és csütörtökön d. e. 8—9-ig és pénteken d. e. 12—1-ig. Előadta: *Nagy András*. Anyag: A Genézis 1—6, 22 és Exodus 2: 1—17. részek olvasása és grammatikai feldolgozása alapján a héber nyelvtan alaktani része.

2. *Őszövetségi exegézis* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn d. e. 11—12-ig, kedden d. e. 10—11-ig és szerdán d. e. 12—1-ig. Előadta: *Nagy András*. Anyag: Őszövetségi nyelvgyakorlat és exegétikai előismeretek, továbbá a héber mondattan az I. félévben Gen. 49, Bir. 5, II. Sám. 14, Zsolt. 23—24, — a II. félévben Jer. 1—2: 19, Mik. 1: 1—9, Jónás 1—4, Zof. 1—3, II. Kir. 22. részek feldolgozásával.

3. *Őszövetségi exegézis* a III—IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 10—11-ig és szerdán d. e. 11—12-ig. Előadta: *Nagy András*. Anyag: Ésaiás 40: 1—31,

42: 18—25, 43: 1—28, 44: 1—7, 44: 21—23, 45: 1—15, 42: 1—7, 49: 1—13, 50: 4—11, 52: 13—53: 12-ik részek fordítása és magyarázata.

4. *Ószövetségi irodalom és vallástörténet* a III—IV. évek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden és pénteken d. e. 11—12-ig és szerdán d. e. 10—11-ig. Előadta: *Nagy András*. Anyag: Az ószövetségi Kánon előállása, szövegtörténete, egyes iratok irodalomtörténete, kortörténet. Továbbá Izrael vallása és biblia teológiája.

5. *Ószövetségi exegézis* az V. évek számára, az I—II. félévben, heti 1 és fél órán. Előadta: *Nagy András*. Anyag: 75 ószövetségi textus (átlag 5—7 vers) szemináriumi feldolgozása, theologiai fogalmak tisztázásával.

6. *Újszövetségi görög nyelv* az I. éveknek az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn és pénteken d. e. 11—12 ig és csütörtökön d. e. 12—1-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: Márk evangéliumkönyvének 1—4. része, az olvasott szöveg nyelvtani és szótári feldolgozása, az újszövetségi koiné görög nyelv alaktana.

7. *Újszövetségi írásmagyarázói gyakorlatok* a II. évek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn d. e. 10—11-ig, csütörtökön d. e. 11—12-ig és pénteken d. e. 8—9-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: Szemelvények a Lukács írása szerint való evangéliumkönyvből és a Cselekedetek könyvből az újszövetség történeti háttérének áttekintése, exegétikai alapelvek alkalmazása, a görög nyelvtani ismeretek felelevenítése kapcsán.

8. *Újszövetségi exegézis* a III—IV. éveknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn és csütörtökön d. e. 8—9-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Pál apostolnak a galáciabeliekhez írott levele (fordítás és magyarázat).

9. *Újszövetségi exegétika* az V. éveknek, az I—II. félévben, heti 1 és fél órán. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: A Szentírás-magyarázás történetének vázlatos összefoglalása; válogatott újszövetségi textusok szemináriumszerű feldolgozása, magyarnyelvű kommentárok tanulmányozása kapcsán; Bod Péter „Szt. Judás Lebbeus“-ának a hallgatók által házi feladatként való feldolgozása.

10. *Újszövetségi szemindrium* a III—IV. évek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. u. 5—7-ig. Vezette: *Maksay Albert*. Anyag: Exegétikai gyakorlatok a szynoptikus evangéliumokból vett párhuzamos szövegszemelvények alapján, a magyar nyelvű kommentárok felhasználásával.

11. *A magyar református egyház története* az I. évek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 8—9 ig és pénteken d. e. 9—10 ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: Az ösvallástól az egyház területi egysége felbomlásáig.

12. *Egyetemes keresztyén egyház története* a II. évek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden, szerdán és pénteken d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: Az egyetlen ker. egyház története az augsburgi békéig (1555).

13. *A protestáns egyház története* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn d. e. 11—12-ig, szerdán d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: A protestáns egyház története 1555 től napjainkig.

14. *Erdély művelődéstörténete* az V. éveseknek, az I—II. félévben heti 2 órán: kedden d. e. 9—10-ig és szerdán d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: Jogi, gazdasági, ipari stb. intézmények művészeti és tudományos élete a fejedelemség koráig. A közoktatás (népiskola) története egész napjainkig.

15. *Latin nyelv* a II—IV. éveseknek, az I—II. félévben, fakultatív, heti 1 órán: csütörtökön d. e. 12—1-ig. Előadó: *dr. Nagy Géza*. Anyag: A leydeni kollegium theologikum imádságainak (1720) és Eszéki István Diarium theologicum (1675) c. művének a fordítása, megfelelő magyarázatokkal. Grammatika.

16. *Oklevélmásolási gyakorlatok* az I—II. félévben fakultatív, heti 2 órán. A theol. Fakultáson *dr. Nagy Géza*, az Erdélyi Múzeum levéltárában *Kelemen Lajos* főlevéltáros vezetésével.

17. *Református hitvallásaink ismertetése* az I. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 12—1-ig és csütörtökön d. e. 10—11-ig. Az I. félévben *dr. Tavaszy Sándor*, a II. félévben pedig *Borbáth Dániel* adta elő. Anyag: A Heidelbergi Káté, II. Helvét hitvallás, Luther Kis Kátéja, Ágostai hitvallás.

18. *Theológiai enciklopédia* az I. éveseknek, az I—II. félévben, heti 1 órán: szerdán d. e. 9—10-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

19. *Filozófiai gondolkodás története* az I—II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

20. *Vallásfilozófia* (Vallástörténet és Vallásfilozófia) a II. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán és csütörtökön d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

21. *Keresztény etika* a III—IV. évesek számára, I—II. félévben, heti 3 órán: kedden d. e. 10—11-ig, csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

22. *Szisztematika-theológiai szemindrium*, önként vállalkozók részére, I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. u. 5—7-ig. Vezette: *dr. Tavaszy Sándor*. Anyag: Dogmatikai részletkérdések feldolgozása.

23. *Összehasonlító dogmatika* az V. évesek számára, I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán és pénteken d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

24. *A Szentírás tartalmi ismertetése* az I. éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn d. e. 10—11-ig, kedden és csütörtökön d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A Biblia felosztása, könyveinek tartalma, egyes részek könyv nélküli megtanulásával.

25. *Neveléstan és neveléstörténet* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 9—10-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A nevelés története,

egyres klasszikus művek magánúton való elolvasásával, a nevelés elmélete.

26. *Katechétika* a III. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A vallásos nevelés rendszere, elmélete, a vallástanítás elméletével együtt.

27. *Poimenika* a IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 12—1-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A gyülekezeti lelkipozozás elmélete.

28. *Poimenikai szemindrium* a II—IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. u. 5—7-ig. Vezette: *dr. Imre Lajos*. Anyag: Az ifjúság gondozásának alapkérdései, módszere, feladatai.

29. *Ekkleziasztika* az V. évesek számára, az I. félév második és a második félév első felében, heti 2 órán: kedden és csütörtökön d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: Az egyház életének, helyzetének ismertetése, a gyülekezet, az egyén, mint az igehirdetés tárgya, az egyházi tisztségek.

30. *Poimenikai gyakorlatok* az V. éveseknek, az I. félév második és a második félév első felében, heti 1 órán: pénteken d. e. 9—10-ig. Vezette: *dr. Imre Lajos*. Anyag: Az egyház missziói munkái egyes ágainak ismertetése, helyzetük és speciális kérdéseik.

31. *Szónoklati gyakorlatok* az I. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 10—11-ig és csütörtökön d. e. 9—10-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: A jó előadás elméleti ismertetése és gyakorlása.

32. *A lelkipásztor és a társas élet* az I. évesek számára, az I—II. félévben, heti 1 órán: kedden d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: A társas élet formáságainak, szokásainak ismertetése, keresztyén megítélése.

33. *Homiletika* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn és csütörtökön d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: A gyülekezeti igehirdetés elmélete és rövid története.

34. *Szónoklati gyakorlat* a II. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 8—9-ig és pénteken d. e. 9—10-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Prédikáció előadása és az előadás megbirálása.

35. *Homiletikai szemindrium* a III. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 8—10-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Kiadott textusok alapján prédikáció készítése, elmondása és megbirálása (Jakab levele, Péter I. levele és a Zsoltárokból).

36. *Liturgika* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: A református istentisztelet elvi, tartalmi és formai ismertetése.

37. *Homiletikai szemindrium* a IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 10—11-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Kiadott textusok alapján (az

idén Péter I. leveléből és a Példabeszédek könyvéből) predikációk készítése, elmondása és bírálata.

38. *Egyházi törvények és egyházi ügykezelés* az V. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán és csütörtökön d. e. 11—12 ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: I. Tc. 1—145. §, irodai ügykezelés, levéltár, jegyzőkönyv.

39. *Homiletikai szeminárium* az V. éveseknek, az I—II. félévben, heti 1 órán: kedden d. e. 11—12-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Alkalmi beszédek készítése kiadott textusok alapján, elmondása és megbírálása.

40. *Katechetikai gyakorlatok* az V. évesek számára, az I—II. félévben, heti 1 órán. Vezette: *László Dezső* (a református kollégiumban az I. és IV. gimnáziumban).

41. *Jogi ismeretek* az V. éveseknek, az I—II. félévben, heti 1 órán: csütörtökön d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Tusa Gábor*. Anyag: A lelkeszi munkával szoros összefüggésben levő jogi ismeretek.

42. *Egyházi ének és zene* mind a négy évfolyamnak, mindkét félévben; az I—II. évfolyamnak heti 2—2 órán, a III—IV. évfolyamnak heti 1—1 órán. Az I. éveseknek szerdán d. e. 11—12-ig és d. u. 3—4-ig, a II. éveseknek kedden d. e. 12—1-ig és szerdán d. u. 4—5-ig, a III. éveseknek pénteken d. e. 12—1-ig és a IV. éveseknek szerdán d. e. 12—1-ig. Ének- és zenetanár: *Nagy Gerő*.

43. *Rómán nyelv* mind az öt évfolyam számára, mindkét félévben, heti 2—2 órán: az I. éveseknek szerdán d. e. 8—9 ig és d. u. 5—6-ig, a II. évfolyamnak szerdán d. e. 9—10-ig és csütörtökön d. u. 4—5-ig, a III. évfolyamnak szerdán d. u. 4—5-ig és csütörtökön d. u. 5—6-ig, IV. éveseknek szerdán d. u. 3—4-ig csütörtökön d. u. 6—7-ig és az V. éveseknek kedden, csütörtökön d. u. 3—4-ig. Előadta: *dr. Pop Sever*.

44. *Közegészségtan* mind az öt évfolyam számára, mindkét félévben, heti 1—1 órán: az I. éveseknek hétfőn d. e. 9—10-ig, a II. éveseknek pénteken d. e. 12—1-ig, a III—IV. éveseknek csütörtökön d. e. 21—12-ig és az V. éveseknek kedden d. e. 12—1-ig. Előadta: *dr. Koronka István*.

45. *Magyar nyelvi előkészítő* a szónoklati gyakorlathoz az I. éveseknek, az I—II. félévben, heti 1 órán: szerdán d. e. 12—1-ig. Előadta: *dr. Császár Károly*.

46. *Német nyelv* mind a négy évfolyamnak, mindkét félévben, heti 1—1 órán: az I. éveseknek kedden d. u. 5—6 ig, a II. éveseknek kedden d. u. 6—7-ig, a III. éveseknek csütörtökön d. u. 6—7-ig és a IV. éveseknek csütörtökön d. u. 5—6-ig. Előadta: *dr. Császár Károly*.

47. *Francia nyelv* az I—IV. éveseknek, az I—II. félévben fakultatív, az I—II. éveseknek heti 1—1 órán: kedden d. u. 4—5 ig, a III—IV. éveseknek heti 2 órán: kedden d. u. 4—5-ig és 6—7-ig. Előadta: *Biró Sándor*.

48. *A jelenkori egyházpolitika kérdései* a II—IV. évesek szá-

mára, mindkét félévben fakultatív, heti 1 órán: kedden d. u. 5—6 ig. Vezette: *Biró Sándor*.

49. *Angol nyelv* az I—IV. éveseknek, az I—II. félévben, fakultatív, heti 2 órán: kedden és csütörtökön d. u. 2—3 ig. Előadta: *Coulter Tamás*.

50. *A gyüllekezel-megismerés elmélete és gyakorlata* az I—IV. évesek számára, mindkét félévben, fakultatív, heti 1 órán: kedden d. u. 3—4-ig. Előadta: *dr. Szabó T. Attila*.

51. *Énekar* az I—IV. évesek számára, mindkét félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 12—1-ig és csütörtökön d. u. 3—4 ig. Vezette: *Benedek Kálmán*.

b) A Fakultáson tartott alkalmi előadások.

1. *Népnyelvi gyűjtés, nyelvjáráskutatás. Helynév és települési kérdések.* Alkalmi előadások az V. évfolyam számára az I. félév folyamán összesen 7 órában. Előadta: *dr. Szabó T. Attila*.

2. *Templomstílusok. Műemlékeink védelme.* Alkalmi előadás az I—V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 6 órában. Előadta: *Kós Károly*.

3. *Egyházközségek klenodiumainak ismertetése, őrzése és kezelése.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 2 órában. Előadta: *dr. Darkó Ákos*.

4. *Egyházközségek vagyoni és pénzügyi helyzete. Nyugdíjintézet ismertetése.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 2 órában. Előadta: *Mester Mihály*.

5. *A hazai adórendszer ismertetése, különös tekintettel az egyházra.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 2 órában. Előadta: *dr. Kovács András*.

6. *Tudnivalók a református iskoláiról.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 2 órában. Előadta: *dr. Illés Gyula*.

7. *Az Erdélyi Múzeum Egyesület, a Székely nemzeti múzeum, a Teleki-könyvtár ismertetése.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 4 órában. Előadta: *Kelemen Lajos*.

8. *A román egyházak.* Alkalmi előadás az V. évfolyam számára a II. félév folyamán összesen 3 órában. Előadta: *Biró Sándor*.

c) A Bethlen-kollegiumban vagy annak gazdasági iskolájában hallgatott előadások:

1. *Növénytermesztés.* Az V. éveseknek, az I. félévben heti 5 órán. Előadta: *dr. Nagy Endre*.

2. *Növénytermesztési gyakorlatok.* Az V. éveseknek az I. félévben, heti 2 órán. Előadta: *dr. Nagy Endre*.

3. *Mezőgazdaságtan.* Az V. éveseknek, a II. félévben összesen 23 órán. Előadta: *dr. Nagy Endre*.

4. *Állattenyésztés.* Az V. éveseknek, heti 3 órán az I—II. félévben. Előadta: *Szeghő Dénes*.

5. *Állategészségtan.* Az V. éveseknek, az I. félévben, heti 2 órán. Előadta: *Szeghő Dénes.*

6. *Állattenyésztési és gyógyászati gyakorlatok.* Az V. éveseknek, az I. félévben, heti 2 órán. Előadta: *Szeghő Dénes.*

7. *Kertészet.* Az V. éveseknek, az I—II. félévben, heti 4 órán. Előadta: *Ifj. Veress István.*

8. *Kertészeti gyakorlatok.* Az V. éveseknek, az I. félévben, heti 2 órán. Előadta: *Ifj. Veress István.*

9. *Méhészet.* Az V. évesek számára a II. félévben összesen 20 órán. Előadta: *Káli Dénes.*

10. *Szövetkezeti ismeretek.* Az V. éveseknek a II. félévben, összesen 1 órán. Előadta: *Fekete György.*

11. *Elemi iskolák vezetése, felügyelete.* Az V. éveseknek a II. félévben, összesen 6 órán. Előadta: *Csefő Sándor.*

12. *Katechetikai szemindriumi gyakorlatok.* Az V. éveseknek a II. félévben, összesen 6 órán. Előadta: *Juhász Albert.*

d) *Az I—IV. évesek kéthetes Bethlen-kollegiumi tanulmányi látogatása előadásai.*

1. *Gazdaságtan,* heti 3—4 órán. Előadta az I. csoportnak: *Seyfrted Ferenc,* a többinek *dr. Nagy Endre.*

2. *Kertészet,* heti 7—8 órán. Előadta: *Ifj. Veress István.*

3. *Méhészet,* heti 7—8 órán. Előadta: *Sztef Ottó.*

4. *Bethlen-kollegium ismertetése, (története és munkája).* Heti 5—6 órán. Előadták: *Elekes Viktor, dr. Musnai László, Csefő Sándor, Köbke József, Erdélyi Gyula.*

5. *Missziói munka,* heti 7—8 óra. Vezette: *Juhász Albert.*

6. *Gazdakörök szervezése és vezetése.* Egyik csoportnak 2 órában előadta: *Ady Elemér.*

*

Óraszám: I. éven 26, (ha az énekkarnak is tagja volt 28) kötelező óra és 2 fakultatív, maximum 30, II. éven 27—29 kötelező, 4 fakultatív, maximum 33, III. éven 26—28 kötelező, 3 fakultatív, maximum 31, IV. éven 26—28 kötelező, 3 fakultatív, maximum 31, V. éven 20 kötelező óra. Ehhez járult mindenki számára minimum heti 2, az I—IV. éven maximum heti 4, az V. éven maximum heti 6 óra gyülekezeti munka.

V. Nevelés.

Milyen legyen a református lelkipásztor, hogy azoknak a kötelezettségeknek, amelyek egyházunk jelen helyzetéből folynak, minél teljesebben meg tudjon felelni? és mimódon lehet ezt a lelkipásztori ideált megközelíteni a nevelés által? — ezek voltak azok a kérdések, amelyekre nevelésünkben és nevelésünk által ebben az esztendőben is feleletet kerestünk. E keresés közben kikerülhetetlenül szembetalálkoztunk a lelkipásztornevelés örök kérdésével: mi módon lehet az idői érdekeket és szükségeket az

örökkévaló, az egyszerűséges dolog sérelme nélkül kielégíteni? A kérdéseknek a felvetését és a próbálkozásainkat ebben az esztendőben sajátosan meghatározta az V. évfolyamnak a jelenlegi formák közötti beállítása, amely abban az irányban élezte ki a kérdést: hogyan lehet a legmagasabb elméleti kiképzést úgy eggyé tenni az ú. n. gyakorlati kiképzéssel, hogy a kettő egymást segítően és elválaszthatatlanul egybeforrjon. Sok tépelődés, tanácskozás, próbálkozás, erőfeszítés jelzi azt az utat, amelyet e közben megjártunk.

Külsőképpen az V. évfolyam beállításán és az I—IV. évesek Bethlen-kollégiumi tanulmányi látogatásain kívül talán semmi sem mutatja, hogy ez az esztendő még az eddigieknél is fokozottabb mértékben fordult a lelkipásztornevelés kérdései felé. A régi, évek, sőt évtizedek gyakorlata által kipróbált nevelő eszközöket: a hétköznapi, szombati precéseket, akadémiai istentiszteleteket, heti bibliaórákat, különböző konferenciákat, az ifjúsági egyesületeknek az önnevelő és fegyelmező munkáját az eddigi keretek között fenntartottuk. Minden erőnkkel arra törekedtünk, ne legyenek ezek üres formákká, hanem legyenek valóban azokká az áldott alkalmakká, amelyek ifjúságunk életét döntő módon meghatározzák és irányítják. Akármekkora tantervi változást szenvedjen is theologiai oktatásunk, ezeket az építő alkalmakat soha sem lehet nélkülözni. Tanárkarunk éppen ezért habozás nélkül beiktatta az V. évfolyam életébe is, sőt a Bethlen-kollégiumi tanulmányi látogatáson levő theologus csoportok is fenntartották ezeknek a gyakorlását.

Az idén megkezdettük az ifjúság missziói munkájának a múlt esztendőben elhatározott, de meg nem valósított ama irányítását és ellenőrzését, amely azt célozta, hogy az egyházi munkában való részvétel és a tanulmányozás ne menjen egymásnak a rovására és hogy az ifjúság között lehető arányossággal oszttassék meg a munka. A tanárkar határozata szerint az igazgató a szenior és a bibliaköri titkárok segítségével az egyházi munkát úgy osztotta be, hogy minden hallgató köteles volt legalább heti 2 órai gyakorlati munkát vállalni, de a vállalt munka heti 4 óránál többet nem vehetett igénybe. Vasárnapi iskolai munkát végeztek 26-on, középiskolások között bibliaköri munkát 15-ön, inasiskolai vallásoktatást 14-en, iparos és földész bibliakört vezettek 6-on, szórványgondozást (10—11 szórványban) 23-an, gyülekezeti munkát (istentiszteletek végzése, cselédbibliakörök vezetése) 15-ön, gyülekezeti látogatások, összeírások munkájában 15-ön vettek részt. Az Ifjúsági Egyesület és a Főiskolás Ifjúsági Keresztyén Egyesület évvégi jelentése, amelyek az Értesítő Függelékében egész terjedelmükben olvashatók, ifjúságunk missziói munkájáról a fentemondottakat kiegészítő képet nyújt. Sok veszedelme és kísértése van ennek a munkának, kétségtelen. De még több áldása és intézetünknek évről-évre az az igyekezete, hogy az ellenőrzés, az irányítás által az áldásokat megsokasítsa, a kísértések erejét megtörje.

A gyülekezeti munkákba való rendszeres bevezetés az V. évfolyamon természetesen még fokozottabb mértékben állott elénk,

mint megoldandó feladat. Az alatt az idő alatt, míg az V. évesek a Bethlen-kollégiumban tanulmányoztak, a gyakorlati munkák inkább az ifjúság közötti munkában merültek ki, minthogy a Bethlen-kollégium különböző tagozatai különösképpen az ifjúság közötti munkálkodásra nyújtottak sok alkalmat. Az ifjúság közötti munkálkodásukat még az alatt az idő alatt is folytatták, amíg a Fakultáson tartózkodtak, mert 7 ötdéves innen is lejárt a Bethlen-kollégiumba, minden szombaton egy-egy, hogy konferenciákat, bibliórakat tartson az ottani ifjúság között. December 1-től április 30-ig, míg az évfolyam a Fakultáson tartózkodott, a gyakorlati munkálkodást úgy oldottuk meg, hogy minden V. éves hallgató köteles volt heti 2—2 órai belmissziói munkát végezni és félévenként egy-egy egész heti segédlelkészi szolgálatot, amely idő alatt az alkalmi előadásokat és a 2 órai belmissziói munkát kivéve, a többi előadások látogatása alól fel volt mentve. E helyen is hálás köszönetet mondunk itteni lelkész aaknak, akik ebben a munkában segítségünkre voltak, vállalva az e munkával járó gondot és elfoglaltságot.

Nevelési szempontból sok gondot és nehézséget okozott az V. évfolyamnak kétszer hahetes és az I—IV. évfolyamoknak két-két hetes Bethlen-kollégiumi tanulmányozása. Minden nevelő tudja, mit jelent a nevelés egységes vonalvezetésének kisebb-nagyobb időre való megtörése. Mit jelent például a vakáció, sokszor milyen felmérhetetlen kárt. Ez a magyarázata annak, hogy azok az iskolák, amelyek egészen kézben akarják tartani a reájuk bízott ifjúságot (katonaiskolák, szerzetes-iskolák) nagyon kevés, és akkor is szigorú fejelem alatt tartott vakációt adnak növendékeiknek. Mennyivel nagyobb veszedelmet jelenthet egy iskola nevelésére nézve az, ha évközben egy más iskola vezetése alá, szellemének hatása alá kerülnek a növendékei. Egészen természetes, hogy a Bethlen-kollégiumi látogatások nemcsak adminisztrációs, nemcsak oktatási, hanem nevelési gondokat és nehézségeket is okoztak tanárkarunknak. Minél inkább a szó jó értelmében velt szakiskolává akar lenni Fakultásunk, annál érthetőbb, ha a lehető legteljesebben kezében akarja tartani ifjúságunkat, nemcsak a szorgalmi idő, hanem a szünidő alatt is. Ez a törekvés jut különösképpen kifejezésre azzal, hogy a nyári nagy szünetre munkaprogrammot ír elő, amelynek végrehajtását ellenőrzi.

Most, az év végén Isten iránti hálaival kell megvallanunk, hogy ezek a tanulmányi látogatások nem okoztak annyi nehézséget, mint amennyire az aggodalmaskodásunk számított. Egyfelől azért, mert a Bethlen-kollégium vezetősége testvéri módon igyekezett Fakultásunkkal együttmunkálkodni, másfelől pedig azért — és ez a mi nagyobb örömünk —, mert ifjúságunk önként, öntudatosan igyekezett a Fakultáson kívül is fenntartani azt az életformát, amelyet intézetünkben megszokott. Egészen jelentéktelen, részben tévedéseken alapuló pár apróbb kihágástól eltekintve, a látogatások alatt ifjúságunk — a jelentések szerint — theologusok-

hoz illő fegyelmezettséggel viselkedett. — Azokat a tanulságokat, amelyek a tanulmányi látogatásokból levonhatók és levonattak, korai lenne e helyen a nyilvánosság elé bocsátani. Az új iskolai évben mindenesetre igyekezni fogunk értékesíteni azokat.

A professzorok és a hallgatók közötti személyes kapcsolat elmélyítését a bibliáórákon kívül más eszközökkel is próbáltuk szolgálni. Ilyenek voltak a konviktusban tartott vacsorák és szeretetvendégségek, amelyekben a közvetlen társalgás és a keresztyén vidámság áldott segítséget nyújtottak arra, hogy egymást jobban megismerhessük és megszeressük. Sajnos, hivatalos, az egész Ifjú-ságra kiterjedő kirándulások az idén nem rendezhettünk, részben az időjárás szeszélye, részben egyéb akadályok miatt. Egyes professzorok azonban gyakran felhasználták a tanrendükben szabadon hagyott szombat napokat arra, hogy a vállalkozókkal bejárják a környéket s eközben alkalmat nyerjenek a közvetlen és fesztelen találkozásra.

A nevelés érdekeit szolgálta az idén is az az évek óta bevezetett szokás, hogy a tanrend összeállításánál a szombatnapot és még legalább egy délutánt üresen hagyunk avégből, hogy tetszésük szerint szórakozásra vagy szabad tanulmányozásra fordíthassák hallgatóink az időt. A redukált óraszám lehetővé tette, hogy ebben az esztendőben az I—IV. éveseknek szabadon hagyhattuk a szombatot egészen és hétfő és péntek délutánt és a többi délutánra is csak nyelvi órák, szemináriumok, ének- és zeneórák jutottak. Még kedvezőbb volt az V. évesek helyzete, akik két napon, hétfőn és szombaton szabadok voltak, valamint délutánonként is, mert csak elvétve, rendkívülien esett egy-egy alkalmi előadás — ha már semmiképpen sem lehetett másképpen elhelyezni — délutánra.

VI. Segélyezés.

Az ifjúság segélyezése öt forrásból történik: a gyülekezetek, az egyházmegyék, egyesek adományából, az intézet alapjai hozzájárulásából és az ifjúság önszegélyezéséből. Ezek közül legtekintélyesebb a gyülekezetektől a *legáció* intézménye újján élvezett rendszeres segély, amely címen 631.350 lejt kapott az ifjúság. A legáció évszázados hagyományok által megszentelt intézménye lelkészképzésünknek olyan fontos tényezője nemcsak anyagi, hanem tanulmányi szempontból is, hogy minden erőfeszítést meg kell tennünk, hogy a legációk továbbra is fenntartassanak a legátust fogadók közé, annival is inkább, mert tapasztalatunk szerint a legációnak nemcsak a legátusra, hanem a gyülekezetre nézve is vannak áldásai.

Öt egyházmegye: a gorgeni-i, alba-iulia-i, tárna-i, sec-i, odorheiu-i, ebben az esztendőben is kiadták a segélyért folyamodó theologusoknak a rendelkezésük alatt levő segélyösszeget, vala-

mint a Bethlen-kollégium is a régi fejedelmi ösztöndíj roncsait. 17.940 lejt tett ki az a segély, amit ebből a forrásból nyertek a theologusok.

Egyesek adományából, úgymint M. Nagy Ottó 1000, a Fakultás női bibliaköre 1550, Coulter lelkész úr által adományozott iratok árából 3700, Gloria-nyomda 500 lej. Összesen 64.876 lej. Az Ellenzék-menzától és a református-menzától 14 hallgató nyert ingyen ebédet.

Az intézet alapjaiból és hozzájárulásaiból: 3 hallgató teljes internátus-konvikтусi, 2 hallgató konvikтусi és 3 hallgató internátusi ingyenességet nyert 50 600 lej értékben, jutalmazások címén 9040 lej, lecke-pénzkezdvezmény címén 64.500 lej, akadémiai estélyek, istentiszteletek perselypénzből 17.100 lejt fordítottunk segélyezésre.

Nem a legnagyobb, de kétségtelenül a legértékesebb az a segítség volt, amelyet az ifjúság önmaga nyújtott adományaiból szegénysorsú társai segítségére s amely ebben az esztendőben 34.145 lejt tett ki.

A segélyezésre, a természetbeni segélyeket is pénzre átszámítva, ebben az esztendőben 938.401 lejt fordíthattunk. Tekintve hallgatónk szegénységét, ez a csaknem egymillió lejt kitevő segély sem elegendő, hogy hallgatónk gond nélkül szentelhessek magukat tanulmányaiknak. Év végi jutalmazásra 59 könyvet osztottunk ki.

A királyhágómelléki kerület a hozzátartozó hallgatókat 55.230 lej segélyben részesítette.

Év végi jutalmazásra a Méltóságos Igazgatótanács 25, a Minerva irodalmi és nyomdai vállalat 9 könyvet, Kovács László esperes 200 lejt adományozott. Fogadják hálás köszönetünket.

VII. Egészségügyi jelentés.

A theologia fakultás növendékeinek egészségi állapotát az elmúlt tanévben (1937–38) az alábbi kimutatás szemlélteti: Lázas influenza 21, légcső és hörghurut 11, tüszős mandula-gyuladás 4, tüdőgyuladás 1, tüdőtuberculosis 2, csuzos ízületi megbetegedés 3, szem kötőhártya-gyuladás 1, kimerülés és más gyengeségi állapotok 10, idült gyomorhurut 6, gyomorfekély 2, heveny bélhurut 3, hurutos sárgaság 1, szervi szívbaj (billentyű hiba) 2, ideges szívbaj 2, sérülés, rándulás 2, eccema 3, furunculosis 1.

Műtetre került összesen 13 hallgató, ebből: Féregnyulvány gyuladással 4, gennyes mandulagyuladással 4, orrsövény és kagyló megbetegedés 2, heveny homloküreg gennyedéssel 1, nyirokmirigy daganattal 1, aranyeres csomokkal 1.

A közölt statisztikából a következőket láthatjuk: 1. A theologusok általános egészségi állapota a megelőző évekéinél jobb volt.* 2. A multhatatlanul szükséges sebészi beavatkozások száma ezen évben is nagy, sőt a múlt évit meghaladta.

* A II. félévben elhalt egy növendékünk, aki az egész esztendő folyamán szabadságon volt s így nem szerepel az egészségügyi jelentésben.

A műtétre került vakbél és mandula megbetegedésre vonatkozólag ki kell emelnem, hogy ezen bajok hordozóiknál legtöbb esetben évekre visszanyúló panaszokat okoztak s mint ilyenek a mielőbbi gyógyítást tették szükségessé. Az intézeti közösség lehetőségét nyújtott a szóbanforgó betegségek behatóbb észlelésére és jól felszerelt kórházunkban minden alkalom megvolt arra, hogy ezen következményeiben [sokszor veszedelmes bajok végérvényes megoldást nyerjenek.

A tanév folyamán szabadságoltak száma 9, részben üdülés, részben pedig szigoruan diétás étkezés céljából. Kimerülés címén 11 theologus nyert 7—10 napos óramentességet.

Röntgenvizsgálatot 16 hallgatónál végeztettünk, 10 esetben a légzőszervek, 6 esetben pedig a gyomor bélhuzam zavarai miatt. Úgy a sebészi műtéteket, mint a többi specialis vizsgálatokat a helyi Református Diakonissza kórház végezte az intézet növénydekeit megillető kedvezmények mellett. Diétás kosztra 12 növénydeknek volt szüksége emésztőszerveik betegsége miatt (gyomorfekély, idült gyomorhurut.)

Az internátus konviktusa, dacára az anyagi nehézségeknek, úgy minőség, mint mennyiség szempontjából, megfelelő táplálékot nyújtott.

Dr. Koronka István
intézeti orvos.

VIII. Jelentés a pályatételekről és jutalmakról.

1. Héber nyelvből az első éveknek: szóbeli nyílt versenyen a legjobb előhaladást tanusítóknak jutalma a gr. Teleki-alapból 64 lei, amelyet a tanári kar 500 leire egészített ki. *A verseny anyaga az egész évi anyag és Ésalás 4—6. fordítása és a grammatikai feldolgozása.* Pályázók nem létében a verseny nem tartott meg és a jutalom nem adatott ki.

2. Tudományos pályatétel a Szász Domokos és Teleki-alapok összevont kamataiból, egyháztörténeti, szisztematikai és gyak. theologiai tárgyakkól felváltva. Az alapítványok kamatát a t. kar 1000 leire egészíti ki. Ez évben az egyházhistoriából: *Szász Domokos egyházépítő tevékenysége.*

Beérkezett két pályamunka. Egyik a következő jellegével: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Fil. 4: 13)

Szerző a kilüzdött tételt egy általános, szellemtörténeti bevezetés után, ami a liberálistusmusról szól, hat részben tárgyalja. Ezek a nagy püspök életrajza, gondolkozása, prédikátori, irodalmi, szervező és „egyházgazdász” tevékenysége. A felosztás jó, csak a gondolkozás szó helyett inkább találna a hitvilág kifejezése. A liberálistusmust jó forrásmunkák után elég híven ismerteti, de kellő képzettség hiányában nem tud lehatolni ennek a keresztyénséggel elentétes alapfelfogásáig. Az életrajz — sajnos — nem hoz nap-

világra mást, mint az eddig ismert adatokaf. Pedig a cluji gyülekezet jegyzőkönyveit is tanulmányozhatta volna. Az életteljesítmény ismertetésének legsikerültebb részei azok, ahol gondolkozásáról és prédikátori tevékenységéről szól, bár a „reform eszmék“ bírálata elmaradt. Örvendetes, hogy a szervező munkánál meglátja a *missziói egyházak központi irányításának* fontosságát, ami nélkül csakugyan az egész szórványgondozás csak kapkodás és fel-fellobbanó szalmatűz lett volna. De így Szász Domokos, „az elmélet és gyakorlat embere“ meg tudja vetni azt az alapot, ami a mai nemzedék számára is követendő például szolgál. Az irodalmi tevékenységről s a theológiáért vívott harcokról szóló szakaszok vázlatosak. A gazdasági részben pedig két ellentétes álláspontot hangoztat: az értékpapír üzletet egyszer elítéli, azután mint áldásost, mégis védelmébe veszi.

Általában inkább a hálás utókor rózsaszínű szemüvegén át nézi a nagy püspök alakját és munkásságát. Sőt „bátor, hitvallásos öntudatot“ is tulajdonít neki, amit pár lappal tovább maga is megcáfol. Adatai (volt-e Szász Domokos Skóciában? Voltaire Transzilvániában?) itt-ott helyesbítendőek, kritikája egyes helyeken ügyes, máshol nem elég alapos. Munkája különben kétségtenül gondolkozó, szorgalmas és ötletes szerzőre vall, akinek azonban még sokat kell kutatnia és gondolkoznia, hogy a régen várt, Szász Domokosról szóló monográfiát megtudja írni.

A másik mű jellegje: Excelsior. Sokkal szerényebb igényekkel lép fel, mint társa. Először is az önkényuralom és liberális kor közismert tényeit sorolja fel, majd Szász Domokos rövid életrajza után főként a szórvány-egyházak megmentése és a theologia érdekében folytatott tevékenységét ismerteti: A többi munkájáról vagy csak röviden, vagy egyáltalán nem emlékezik meg. Így pld. igehirdetői és katekhétai felfogását, aminek alapján pedig az egész dolgot egy egységes koncepcióba foglalhatta volna, nem találjuk meg.

A szorgalmas tanulmányozást és lelkesedést azonban az említett két ponton nem vitathatjuk el tőle.

A pályadíj kiadását az első munka szerzőjének ajánlom. A második dicséretben részesítendő. A jeligés levelek felbontatván az 1000 lei pályadíjat *Kelemen Sándor* II. éves, a dicséretet *Szeghő András* IV. éves hallgató nyerte.

3. Tudományos pályatétel, díja a fennmaradt pályadíjak terhére 600 lei, az ószövetségi és újszövetségi bibliai tudományokból felváltva. Ez évben újszövetségi bibliai tudományokból: *Deissmann Adolf munkássága és theologiai jelentősége*. Pályamunka nem érkezett be.

4. Egyházjogból, díja a Bartók-alapból 160 lei, kiegészítve 500 leire: *Az egyházjog helye a gyakorlati theologia rendszerében*. Pályamunka nem érkezett be.

5. Filozofiai pályatétel, a dr. Tavaszgy Sándor által tartott publicum collegium részvételi díjaiból 600 lei: *Böhm Károly és a mai magyar filozófia*. Pályamunka nem érkezett be.

6. A gyakorlati teológiából. a) A *legjobb homiletikai szemindriumi dolgozat* írójának és elmondójának a Nagy Péter és gr. Teleki-alapból 70 lei, melyet a tanárikar 500 leire egészít ki. A szaktanár javaslata alapján nyerte: *Bereczki Sándor* IV. éves hallgató.

b) *Egyházi beszéd* Malakiás 3:16. alapján, jutalma a Molnár Albert alapból 40 lei, melyet a tanárikar 300 leire egészít ki. Pályamunka nem érkezett be.

c) *Prédikáció műfordítás* németből (az eredeti benyújtásával) a Nagy Péter-alapból 88 lei, melyet a tanárikar 300 leire egészít ki. Pályamunka nem érkezett be.

d) *Évzáró imádság*, jutalma a Hory-alapból 45 lei, melyet a tanárikar 300 leire egészít ki.

Beérkezett egy pályamunka: „... és Te megmaradsz minden időben!...” jeligével.

Tartalmilag és formailag jó imádság, mely kisebb, a lényegyet nem érintő átdolgozás után elmondásra alkalmas. Jutalomra érdemes.

A jeligés levél felbontatván a 300 lei *Kiss Ferenc* V. éves hallgatónak kiadatott és nevezett az imádságnak az évzáró ünnepélyen leendő elmondásával megbízott.

7. A legjobb harmonium játszóknak nyílt versenyen, a Szász Domokos alapból 160 lei, kiegészítve 300 leire.

A megtartott versenypályázaton a két versenyző: *Székely Pál* II. és *Dedk József* III. éves hallgatók olyan példás készületségről teltek tanúságot, hogy tanárikar mindketőjüket 300—300 lej jutalomban részesítette.

8. *Kerekes András* nyug. vallástanár adománya 700 lei, (időközi kamataival) az általa kitűzött következő tételre: *A svájci egyházi és tudományos életnek egyházzunkkal való érintkezése valamely korszakban*. Pályamunka nem érkezett be.

9. *Dr. Tavasz Sándor* theol. professzor adománya 500 lei, az általa kitűzött következő tételre: *A XVI. századi magyar hitvallások teológiája*. Pályamunka nem érkezett be.

10. *Ugron István* alap kamatai 200 lei, *modern idegen nyelvben* jeles előhaladást tanúsító hallgató számára. Szaktanár javaslata alapján nyerte *Halász Márta* III. éves.

11. *Dávidházi Bekess Károly* alap kamatai 500 lei, az *iratterjesztés munkájában* legnagyobb sikert felmutató hallgató számára. 250—250 leit nyert: *Krizsovánszky László* III. és *Nagy Sándor* I. éves hallgató.

A pályázatok eredményével tanárkarunk a legnagyobb mértékben elégedetlen. Elhatározta, hogy a jövőben igyekezni fog a pályázatokban való részvételt megkönnyíteni az által, hogy a pályázati tételeket a szemináriumok anyagából jelöli ki, esetleg a szemináriumokat felhasználja arra, hogy útmutatást adjon és az anyaggyűjtésben is segítségére legyen az érdeklődőknek. Megpróbálja tanárkar ezt a módot is, bár eddig is a legteljesebb mértékben

állott útmutatásával azok segítségére, akik tanácsot kértek a pályatételek kidolgozása felől.

12. Jutalmak:

a) *Zwingli-alapból* 50 lej jeles tanulónak 500 lejre kiegészítve. Nyerte: *Deák József* III. éves hallgató.

b) A *Gróf Teleki-alapból* 24—24 lej a két legszorgalmasabb diáknak, 500—500 lejre egészítve ki. Nyerték: *Keresztes Nagy Imre* II. éves és *Péterffy Ferenc* IV. éves hallgatók.

c) *Szemindriumi munkában* nagy szorgalmat tanúsító hallgatók a fennmaradt pályadíjak terhére 300—300 lej pénzjutalomban részesültek: az újszövetségi szemináriumtól *Szabó Sándor* II. éves, a szisztematika szemináriumtól *Szeghő András* IV. éves, a poimenika szemináriumtól *Márkó József* III. éves, a historiai szemináriumtól (oklevél másolásért) *Benkő Lajos* III. é. hallgató.

d) *Kovács László* esperes-előljárósági tag adományából szorgalmáért és jó előmenetelért 200 lej jutalomban részesült *Csia György* I. éves hallgató.

e) *Kihyén Sándor-alap* 1000 lej kamatát, mint szilágysági lelkész jóelőmenetelű gyermeke, *Fejér Zoltán* II. é. hallgató nyerte.

f) *Máthé Elek-alap* 115 lej kamatát kiegészítve 150 lejre, *Szabó Sándor* II. éves hallgató nyerte a nyári munkaprogramm kiváló elvégzéséért.

g) *Könyvjutalmat nyertek*: V. évről: Nagy István, Nagy Lajos, Sárközy Endre, Tavaszgy Mária, Tökés István.

IV. évről: Gara József, Péterffy Ferenc, Pozsonyi Irma, Török Zoltán.

III. évről: Deák Erzsébet, Hódy Pál, Kovács Géza, Márkó József, Némethy Sándor, Schuller Ödön, Turzai János.

II. évről: Ferencz János, Kun Árpád, Szabó Lőrinc, Szabó Sándor.

I. évről: Barabás Mihály, Deák Gábor, Ferenczy Sándor, Horváth I. József, Krizsovánszky Jenő, Sipos Béla, Szabó Bálint, Szabó Károly, Szőke Sándor.

13. *Nyári munkaprogramm* kiváló elvégzéséről a tanári kar a következő hallgatókat jutalmazta:

IV. évről: Kovács László 300, Gara József 100, Péterffy Ferenc 100 lej. Szeghő András könyv 100 lej, Horváth Béla könyv 80 lej értékben.

III. évről: Sarkady Pál 300, Márkó József 200 lej. Némethy Sándor könyv 100, Deák Erzsébet könyv 80 lej értékben.

II. évről: Biró László 200 lej, Szabó Sándor 150 lej, Ferencz János 150 lej. Ágyi Dániel könyv 100 lej, Mezei Lajos könyv 80 lej értékben.

Dicséretben részesültek: IV évről: Török Zoltán, Magyarósi Árpád, Sarkady Zoltán, Farkas János.

III. évről: Schuller Ödön, Deák József, Demeter Dénes, Sipos Endre, Farkas Sándor, Erdei István, Krizsovánszky László.

II. évről: Buda József, Böllöni András, Dávid Ödön, Eszenyei Gyula, Kocsis István, Márk Sándor és Szablyár Kornél.

Függelék.

A hallgatók névsora az 1937–38. iskolai évben.

I. év

1	Barabás Mihály	Kudor Attila khm.
	Bartha Albert	20 Lengyel Ferenc khm.
	Bálint István	Lévay Lajos khm.
	Cserepes Imre	Molnár János khm.
5	Csisa György	Nagy Sándor khm.
	Deák Gábor m. o. i.	Sipos Béla khm.
	Dénes Dezső	25 Szabó Bálint
	Dévay László csehszl.	Szabó Károly
	Fancsali Loránd (kilépett)	Szöke Sándor
10	Ferenczy Sándor csehszl.	Tőkés Elek
	Gilyén Ferenc	Turós Aladár csehszl.
	Holló László khm.	30 Vajda Lajos
	Horváth S. József	Zoltáni Pál
	Jákó József	Andree János Márton ág. h. ev.
15	Jenei Jenő	Kloóos András ág. h. ev. n.
	Józsa Márton ág. h. ev.	Melas Helmut János ág. h. ev. n.
	Kelemen Tibor khm.	(csak az I. félévben)
	Krizsovánszky Jenő khm.	

II. év

1	Ágyi Dániel khm.	Dávid Ödön
	Bacsó László	Egyed Albert khm.
	Bakk Imre	10 Eszenyei Gyula khm.
	Biró László jug.	Fejér Zoltán
5	Böllöni András	Ferencz János
	Buda József jug.	Hervol János khm.
	Csibi Károly	Imreh Zsombor

Rövidítések magyarázata: khm. = királyhágómelléki, m. o. i. = magyarországi, csehszl. = csehszlovákiai, ág. h. ev. = ágostai hitvallású evangélikus, n = német, jug. = jugoszláviai.

15 Kelemen Sándor m. o. i.	Olcsvári Árpád
Keresztes Nagy Imre	Paksy Sándor khm.
Kis Lajos	Pethő Gyula
Kocsis Antal jug.	Szablyár Kornél khm.
Kocsis István	30 Szabó Árpád khm.
20 Kovács János	Szabó Lőrinc
Krajcsovitz Tibor ág. h. ev.	Szabó Sándor khm.
Kun Árpád	Székely Pál
Makkai Endre khm.	Székely Viktor khm.
Márk Sándor khm.	35 Tomai László
25 Mezei Lajos	

III. év

1 Barabási András	Kovács Elek
Bartha Gyula	Kovács Károly khm.
Benkő Lajos	Kovács Lehel csehszl.
Borsy Bertalan khm.	20 Kovács Miklós
5 Csörgő Bertalan csehszl.	Krizsovánszky László khm.
Deák Erzsébet	Márkó József
Deák József	Miskolczy Béla csehszl.
Demeter Dezső	Némethy Sándor
Elekes József khm.	25 Péter Gusztáv ág. h. ev.
10 Erdei István khm.	Rákosi Dénes
Farkas Sándor	Sarkady Pál khm.
Geréb Ádám	Schuller Ödön ág. h. ev.
Halász Mária	Simon Bálint csehszl.
Hódy Pál m. o. i. ág. h. ev.	30 Sipos Endre
(csak a II. félévben)	Székely Ferenc
15 Kabai István khm.	Szilágyi József (meghalt)
Kovács Géza m. o. i. ág. h. ev.	Thaly Ida (szab.-on)
(csak a II. félévben)	Turzai János

IV. év

1 Balla Sándor jug. (I—II. f. év.
tanulm. szab.-on)	Horváth Béla
Benedekffi Samu	Jónás László ág. h. ev.
Bereczky Sándor khm.	Kiss Béla
Czinczók András	15 Kovács Gyula khm.
5 Dobry János	Kovács István
Farkas János	Kovács László ág. h. ev.
Gara József jug.	(II. f. évb. tanulm. szab.-on)
Gál Ferenc	Magyari Sándor khm.
Gáll Károly	Magyari Vince khm.
10 Gönczy Miklós csehszl.	20 Magyarósi Árpád
(csak az I. félévben)	Mezei István ág. h. ev. (I—II.
f. évb. tanulmányi szab.-on)
György Dénes	Nagy Ödön (csak az I. f. évb.)

Nagy Sándor khm.
 Nagy Sándor csehszl.
 25 Péterfy Ferenc
 Pozsonyi Irma
 Sarkady Zoltán khm.

Soós Lajos khm.
 Szaniszló Endre csehszl.
 30 Szeghő András
 Török Zoltán csehszl.
 Várady Albert

V. év

1 Ady József
 Bányai Béla
 Bereczky Klára
 Biró Ferenc
 5 Csia Kálmán
 Kelemen István
 Kiss Ferenc
 Kónya László

Kováts István
 10 Nagy István
 Nagy Lajos
 Puskás Bajkó István
 Sárközy Endre
 Tavaszy Mária
 15 Tőkés István

Az Ifjúsági Egyesület évváró jelentése az 1937—38-ik iskolai évről.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr, Méltóságos Elöljáróság, Nagytiszteletű Tanári Kar, Tiszteletes Ifjúság, mélyen tisztelt Közönség!

Isten segedelmével újra itt állunk egy iskolai év utolsó napján. Szorongó szívvel fogok Ifjúsági Egyesületünk ezévi munkájáról szóló jelentésem előterjesztéséhez, mert félek attól, hogy nagyon keveset valósítottunk meg azokból, amelyeket 9 hónappal ezelőtt az új iskolai év elején kitűztünk. Ifjúsági Egyesületünk nehéz, viharokkal teljes, valóban válságos esztendőn ment át. Sok tervvel, nagy lelkesedéssel, erős akarásokkal fogtunk a munkához az iskolai év elején, hogy azután mind küzdelmesebb harcok után tapasztaljuk meg, hogy a mi munkánk a Szentlélek Isten áldása és segítségé nélkül csak szélmalomharc. Hála a Mindenhatónak, hogy megéreztetta velünk minden csalódásunkon át, hogy nem a külső eredményekért, hanem a belső értékekért, az Ige komoly szolgálataért kell feláldoznunk minden tehetségünket.

Közösségi életünk kiéplését áldásosan munkálták a reggeli áhítatok, a szerda esti bibliaórák és a szombat esti précesek, amelyek mind kitűnő alkalmak voltak az Ige előtt való megállásnak és a lelki táplálkozásnak. Örömmel láttuk, hogy az Ifjúság ezeket az alkalmakat igyekezett is felhasználni és így közösen kerestük nagy kérdéseinkre a feleletet. Láttunk nagyon sok szolgáló szeretetet, de volt alkalmunk arról is meggyőződni, hogy milyen rettenetesen nehezedik életünkre a fásultság, a kisebbségi betegségnek, a morbus minoritásnak minden egyes tünete, amelyek nemcsak hogy gátolták a jelen munkáját, de járványszerűségüknél félelmes fenyegetéseként merednek a jövő felé is. Fájó érzésként kell megemlítenünk, hogy Ifjúsági életünk eredményesebb, virulóbb kialakulását nem annyira a külső nehéz körülmények, hanem nagyon sok esetben a nemtörődömség és a közösség iránti felelősség nagy hiánya idézte elő. Komolyabb, közösségi életünkre kiható rendellenességek nem fordultak elő apró cseprő esetektől eltekintve, amelyek mind közmegelegedéssel intéződtek el. Sok kérdésben viaskodtunk együtt, de hála legyen a Mindenhatónak, végül mindig találkoztunk.

Ha a letűnő iskolai évet nézzük, akkor annak eseményei között nem kis jelentőségű eseményként foglal helyet az V. évfo-

Iyamnak Ifjúsági Egyesületünk életébe való bekapcsolása, illetve bekapcsolódása, valamint a február hóban tartott theologus konferencia, amelyen a külföldi theologiák ifjúságának képviselőit 11 theologus testvérünk vett részt. Az év folyamán 9 közgyűlést és 10 presbiteri gyűlést tartottunk, amelyen az Ifjúsági Egyesület és az ifjúsági élet különböző kérdéseivel foglalkoztunk. Az év folyamán két alkalommal Professzorainkkal és családjaikkal együtt közös szeretetvendégségen vettünk részt az intézet konviktusában. Ifjúsági Egyesületünk tagjainak jórésze résztvett a helyi református főiskolás ifjúsági munkájában.

Ifjúsági *Önképzőkörünk* ebben az évben a válság napjait élte át. Tudományos és szociális kérdésekkel dús programmal indult neki az év munkájának nagy lelkesedéssel, hogy rövid pár hónapi igen eredményes munka után részint külső akadályok, részint a nemtörődömség következtében munkáját befejezni legyen kénytelen. Eltekintve az eddigi „irodalmaskodó” irányától, ebben az évben az egyházi és népi életünk egzisztenciális kérdéseit, a szórványkérdést, néprajzi és szociális feladatokat tárgyalta — sajnos a megérdemeltől kevesebb érdeklődés mellett.

Annál nagyobb örömmel számolhatok be *Ének-Zeneegyletünk* ez évi igen szép működéséről. Elmondhatjuk, hogy Ének-Zeneegyletünk sikerekkel teljes esztendőt hagyott maga után, amiben az érdem nem kis mértékben Benedek Kálmán tanár urat illeti meg. Önzetlen és odaadó munkája nyomán örömmel tapasztalhattuk meg, hogy Ifjúságunkban van érzék és lelkesedés a dalkultúra iránt. Énekarunk összesen hét alkalommal szerepelt templomi, akadémiai és színházi hangversenyen, mely szereplések mindig közmegelegedéssel és igen szép sikerrel végződtek. Az egylet vagyona a felszerelésen kívül jelenleg 7000 lej.

Az Ifjúsági *Könyvtár* ebben az évben mint önálló ifjúsági szerv az előző években megkezdett fejlődés útját továbbra is szépen megtartotta. Ebben az évben 54 új művel, összesen 67 kötetben gyarapodott. Örömmel tapasztalhattuk, hogy ifjúsági könyvtárunk, amely az intézeti könyvtár tudományos irányú segítsége mellett az ifjúság szépirodalmi nevelését szolgálja, ebben az évben is a leghasznosabb ifjúsági intézménynek bizonyult. Ebben az évben összesen 954 könyvet vettek ki, ami összevetve az Ifjúsági Egyesület tagjaival, egy hallgatóra 9 könyvet jelent. Ebben az évben összesen 6371 lejt fordítottunk könyvtár gyarapításra és így a pár évvel ezelőtti újjászervezett könyvtár jelenleg 332 könyvet tartalmaz. Örömmel mondhatjuk el, hogy szépirodalmi művekben teljesen megüti a főiskolai hallgatóság igényét.

Ifjúsági *Olvasótermünk* látogatottsága ebben az évben is kielégítő volt. Az iskolai év folyamán 5 napilap, 9 hetilap és 35 egyházi és irodalmi folyóirat járt rendszeren olvasótermünkbe. Örövendetes esemény ifjúsági életünkben, hogy ebben az évben a Nagytiszteletű Tanári Kar nemes támogatásával olvasótermünket új berendezéssel láthattuk el 15.000 lejes költséggel. Ugyancsak ebben

az évben az Ifjúsági Egyesületünk az Olvasóban levő rádiókészüléket egy vadonat új rádióval cserélte ki, 9.500 lejes költséggel. Így most már örömmel mondhatjuk, hogy szerény viszonyainkhoz mérten ingyen kedves szórakozóhely áll rendelkezésünkre.

Önsegélyzőpénztárunk ebben az évben zavartalanul folytathatta munkáját. Nagy segítségünkre volt egész évi munkánkra az a tény, hogy az elveszettnek hitt kinntlevőségeink egyrészt Ifjúsági Egyesületünk barátainak támogatásával visszanyertük és így ebben az évben 35.573 lej régi tartozás folyt be Önsegélyző pénztárunkba. Az Önsegélyzőpénztár ebben az évben végleges segélyképpen 19.695 lejt osztott ki a szegény hallgatók között. Emellett állandó kölcsönök nyújtásával igen nagy segítségére volt ifjúságunknak. Jelenlegi készpénzállománya: 23.804 lej.

Ifjúsági Pénztárunk ebben az évben is az előadások anyagának sokszorosításának költségeit és az Ifjúsági Egyesület dologi kiadásainak költségeit fedezte. Készpénzállománya jelenleg: 2.465 lej.

Betegsegélyző Pénztárunk ebben az évben nagy feladatokkal küzdött. 9.187 lejt gyógyszerekre és receptek kifizetésére, 5.300 lejt 12 theologus testvérünk kórházi költségeinek részbeni fedezésére utalt ki, összesen betegsegélyezésre fordított 14.486 lejt. Jelenlegi készpénzállománya: 84 lej.

Ifjúsági Egyesületünk összvagyon állapotáról a következőkben számolhatok be:

1. Felszerelés 87.334 lej értékben. 2. Önsegélyző kp. 23.804 lej. Önsegélyző nyári kölcsön 47 380 lej. 3. Ifjúsági P. kp. 24.665 lej. Ifjúsági tartozások 23.652 lej. 4. Betegsegélyző kp. 84 lej. 5. Ének-Zeneegylet 7.000 lej. Összvagyon értéke: 191.719 lej. Remélt régi tartozás 27 335 lej. Összesen: 219.054 lej.

Ebben az évben kiadtunk:

1. Betegsegélyezésre: 9.186 lej recept, gyógyszer, 5.300 lej kórházi segély, összesen: 14.486 lej.

2. Segélyezés: 6.195 lej végleges segély, 4.500 lej pénztárosok fizetése, 1.000 lej pénztárosok fizetéskiegészítése, 8.000 lej külföldi konferenciái segély, összesen: 19.695 lej.

3. Beruházások: 15.000 lej olvasóberendezésre, 9.500 lej rádióberendezésre, 1.205 lej tekepályára, 6.412 lej könyvtárra, összesen 32.117 lej.

4. Dologi kiadások: 4 826 lej levelezés, rádiókarbantartás, stb. Összes ezévi kiadás: 71.128 lej.

Ezek azok, amelyekről módomban van beszámolni. Ifjúsági Egyesületünk ezévi jelentését egy gondolattal akarom zárni: hiszem és remélem, hogy ezen hézagos munka után az Úr fog hozni több áldással és több reménységgel teljesebb iskolai évet. Ebben a hitben fejezhetem be Ifjúsági Egyesületünk 1937—38-ik iskolai évről szóló jelentését.

Dobry János,
ifj. elnök.

A Főiskolás Ifjúsági Keresztyén Egyesület évvégi jelentése az 1937—38. iskolai évről.

Főtiszteletű Püspök úr, méltóságos Főgondnok úr, méltóságos Elöljáróság, nagytiszteletű Tandri Kar, tiszteletes Ifjúság, mélyen tisztelt Közönség!

A theologiai Fakultás fennhatósága, védelme és felügyelete alatt álló Ifjúsági Keresztyén Egyesület számára a mögöttünk álló esztendő súlyos válság idejét jelentette. Az ifjúsági munka már önmagában véve is válság, de különösképpen az volt ebben az évben a mi számunkra. Évelején jól kidolgozott munkatervünk ellenére is ezévi munkánk az állandó bizonytalanság és szakadatlan útkeresés képét mutatja. Keresését annak az útnak, amelyen át Isten Igéje és akarata a mai nehézségek között is eljuthat városunkban élő református főiskolai ifjúságunk szívéhez.

I. Már éveleji munkánk a teljes átforgatódás jegyében indul. A külső körülmények gátlásai miatt le kell mondanunk eddigi szervezeti formánkról s az egyesületi keretek helyett a személyes baráti kapcsolatokon felépülő belső közösség kiépítésére kell törekednünk. Első lépése ennek a városunkban élő református tanulóifjúságnak a számbavétele, aminek során kb. 320 református ifjat vettünk számba, második lépése az egymás iránt való felelősségnek és az áldozatnak ifjúságunk életébe és köztudatába való bevitele. Ezek a belső mozzanatok lettek volna azok, amelyekből munkánk új, lelki szervezetének ki kellett volna alakulnia. Hogy ez csak részben sikerült, annak főképpen egész évi munkánk kezdeti bizonytalansága volt az oka.

II. Nevelői munkánk már sokkal határozottabb alapokon halad, bár a külső nehézségek munkánk belső területein is éreztetik hatásukat.

I. Nevelői munkánknak, de magának az egész Ifjúsági Keresztyén Egyesület-i munkának is a középpontjában a lelki élet ápolása áll. Isten Igéjének a hirdetését s a személyes keresztyén élet kialakítását a főiskolai ifjúság-között ebben az évben egyrészt a bibliórák, másrészt a főiskolás isteniszteletek szolgálták. A *bibliórákat* tekinthetjük ifjúsági életünk lázmérőjének s megdöbbentő tény az, hogy ezeket a bibliórákat ifjúságunk ebben az évben még a tavalyinál is kisebb számban látogatta. Kb. 1933-tól kezdve péntek esti biblióráink látogatóinak a száma évről-évre csökken s az idén már alig éri el a 15—20-at, ami szomorúan

mutat rá arra, hogy ennek az Ifjúságnak az életében valami nincsen rendben. Bibliaóráink gyér látogatottságával szemben viszont azt is meg kell állapítanunk, hogy idei bibliaóráink annál mélyebbek és bensőségebbek tudtak lenni. Vezérfonalunk, az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv ha kevesek számára is, de határozottan világít reá Isten missziói akaratára s a Szentlélek új embert és új közösséget formáló erejére, olyan tényekre, amelyek meglátására sohasem volt annyira szükségünk, mint éppen ebben az esztendőben.

Ugyancsak a lelki élet ápolását, sőt még tovább menve, a ref. főiskolásság gyülekezetté való formálását szolgálják ebben az évben meginduló *főiskolás istentiszteleteink*. Ezek a kéthetenként tartott istentiszteleti alkalmakon kb. 60—70 főiskolás vesz részt s indul el azon az úton, hogy határozottan Isten előtt élő gyülekezetté alakuljon.

2. A szellemi nevelés célját szolgáló *vasárnap délutáni megbeszélések* csak az iskolai év első felében folynak.

Több eredménnyel működik a szellemi nevelés munkájának terén *IKE Faluszemináriumunk*, mely ebben az évben indul meg, ezévre kitűzött feladatát jórészt meg is oldja. A Faluszeminárium a néprajz és társadalomrajz egyes területein át mutat reá falvaink népének igazi, keresztyén szempontok alatt való megismerésére és szolgálatára. A szeminárium előadója Dr. Imre Lajos theol. prof. és Dr. Szabó T. Attila tanár, akiknek ez alkalommal is köszönetet kell mondanunk, hogy mellénk álltak ebben a kezdeményezésben s vezettek bennünket ezen a járatlan úton. Munkájuk révén ebben az évben hat szemináriumi csoport végezhetette el kitűzött munkáját. A szeminárium résztvevőinek a száma a hat csoportban kb. 30—35.

Itt kell még megemlítenünk ezévből is megtartott *kardcsonyesténket*, ami most is kedves és bensőséges élményt jelentett számunkra.

3. A *testli* nevelést a kb. 15—20 résztvevővel működő tornakör végezte Lőrinczy Ferenc kollegiumi tanár lelkes, önzetlen, eléggé nem is méltatható, odaadó vezetésével.

III. A *szolgálati* munka tulajdonképpen negyedik ága az ifjúsági munkának, azonban kifelé ható jellege s nagy területe miatt külön kell beszélnünk róla. Úgy tekinthetjük ezt, mint Ifjúsági Keresztyén Egyesületünk külmisszióját, a lelki, szellemi és testi nevelés belső missziója mellett.

Szolgálati munkánk ebben az évben is két területen folyt: a cluji ref. gyülekezetben és református szórványainkban.

1. Clujon *vasárnapi iskolai munkát* végzett Egyesületünk összesen kb. 11 csoportban 20 theologus tag által, *diákbibliakört* a ref. kollegiumban s a kereskedelmi iskola növendékei között összesen 10 munkás által 6 csoportban s *iparostanonc* tanítást a cluji ipariskolákban 12 theologus által 5 csoportban.

2. Református *szórványaink* közül a távolabbiakat a nyári szünetidő tartalma alatt, a közeliakat pedig évközben gondozták Ifjú-

sági Keresztyén Egyesületünk theológus szórványgondozói. 1937 nyarán hat helyen végzünk szórványgondozást az ókirályságban s hét helyen Transzilvániában összesen 9 munkásunk által, akik 2—2 hónapot töltenek az illető szórványgyülekezetben. A clujkörnyéki szórványgondozás munkája 16 szórványt ölelt fel, ahol összesen 21 szórványgondozó dolgozott. A szórványgondozók Cluj környékén, Transzilvánia távolabbi részében és az ókirályságban is rendszeres gyülekezeti munkát végeznek s munkájukkal fel nem mérhető szolgálatot nyújtanak széthulló szórványegyházaink megtartása érdekében. Szórványmunkánk már négyéves multra tekint vissza s Ifjúsági Keresztyén Egyesületünk munkájának egyik leghatalmasabb mozzanatát képezi. Három év alatt munkásaink 52 szórványban fordultak meg s összesen 4400 napot, 12 esztendő tiszta szórványokban töltött munkanapjaiknak a száma. Mikor erről a munkánkról megemlékezünk, nem mulaszthatjuk el megköszönni Fakultásunk Nagytiszteletű Igazgatóságának, hogy szórványmunkánkat ebben az évben is támogatta és a Főtiszteletű és Méltóságos Igazgatótanácsnak, hogy szolgálatunkat jogvédelme és anyagi támogatása által az eddigi évek során lehetővé tette.

3. Egyesületeink szolgálatai közé kell még számítanunk a havonként megjelenő folyóiratunkat, az *Ifjú Erdélyt*, amelyet ebben az évben Juhász István theol. szénior szerkesztett. Megújult formájában hisszük, hogy még közvetlenebbül utat talál református ifjúságunk lelkéhez. Örömmel kell megemlékeznünk még ezen a helyen az Ifjú Erdély által május hónapban megrendezett Bartók—Kodály hangversenyéről, mely ünnepélyes bizonyágtétel volt amellett, hogy transzilvániai református ifjúságunk is együtt akar haladni magyar szellemiségünk megújulásával.

Az Ifjú Erdéllyel kapcsolatos iratterjesztésünknek súlyos veszteségét kell bejelentetnünk *Bekess Károly* theologiai háznagy úr távozásával. Másfél évtizeden keresztül viselte gondját iratterjesztésünknek Bekess Károly háznagy úr a legnagyobb önzetlenséggel, keresztyéni önfeláldozással, mai időkben példátlan szerénységgel. E keretben kifejtett munkássága idején jutott el iratterjesztésünk a fejlődésnek arra a fokára, hogy ma már a belmisszióknak nincsen olyan ága, amelynek folyóirat és könyvszükségleteit kiadványaival a lehetőséghez mérten ki nem elégítette volna. Ezek közül az *Élő Könyvek*, a *Kiáltó Szó* könyvei, a *Zengjen Hálaének*, az évenként megjelenő *Csendesórai Kalauz* és a *Mi Dalaink* nemcsak egy szűkebb körben ismeretesek, hanem példányszámra is óriási könyvsikereket jelentettek transzilvániai viszonylatban. Ugyancsak Bekess háznagy úr érdeme iratterjesztésünknek a Ref. Egyházkerület iratterjesztésével való együttműködése. Távozni csak hivatalából távozott, de sohasem távozzhat el a vele érintkezésbe jutott és a szolgálatban ezután is vele együtt haladó ifjúság lelkéből, Isten áldását kérjük további munkájára is.

Mint minden évben, úgy az idén is a legszorosabb kapcsolatban állottunk a helyi keresztyén ifjúsági mozgalmakkal, az IKE

Széniorosztályával, Anyaszentegyházunk összes belmissziói munká-
ágaival s e kapcsolatainkat hazai kapcsolatokon túl Isten segítsé-
gével eredményesen ápolhattuk nemcsak a szomszédos államok,
hanem a genfi központon keresztül az egész világ keresztlyén ifjú-
sági mozgalmával is. 1937 nyarán a Ker. Világdiákszövetség Sal-
zerbadon tartott délkelet-európai konferenciáján Nagy Ödön kép-
viselte egyesületünket. Néhány hónappal ezelőtt viszont a genfi
központ európai titkára, Fr. House lelkész és felesége látogatták
meg egyesületünket. A vele folytatott személyes beszélgetéseken
és mély hitéről bizonyosságot tevő előadásán keresztül mély nyomo-
kat hagyott ifjúságunk lelkében. A húsvéti szünetidőben a Soli Deo
Gloria ref. diákszövetség virágvasárnapi konferenciájára Kóréh Béla
és Demeter László testvérünk személyében most is elküldöttük
képviselőinket. A nyár folyamán a Páris mellett tartandó Keresz-
tyén Világdiákszövetségi nagygyűlésen M. Nagy Oltó vallástanár
szénior testvérünk képviseli Egyesületünket.

Pénzdrunk bevétele ebben az évben 46.964 lej volt, ezzel
szemben kiadásunk 38.029 lej. Egyenleg: 8.938 lej. Méltó a meg-
emléítésre, hogy bevételünk nagyrésze egyesületünk tagjainak ado-
mányaiából gyűlt össze. Ifjúságunk hozzájárulása munkáink kiadá-
sainak fedezéséhez az előbbi évekhez viszonyítva az idén jelenté-
kenyen nagyobb.

Munkánkra visszatekintve azt kell megállapítanunk, hogy
Isten a magunk nyomorúsága és a körülmények mostohasága elle-
nére — ebben az évben sem vontta meg tőlünk áldásait. Első-
sorban és mindenekfeleit Istennek mondunk köszönetet, azért, hogy
ha botorkálva is, de munkánkban most is előbbre juthattunk. Nem
mulaszthatjuk el azonban azt sem, hogy azok iránt ki ne fejezzük
mély és őszinte hálánkat, akik emberileg védték és támogatták
munkánkat, így elsősorban a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úr
s a Fakultás Nagytiszteletű Tanári Kara iránt, akik nemcsak éber
figyelemmel kísérték ezévi munkánkat is, de védelmet és irányítást
nyújtottak minden alkalommal ennek számára. Különösképpen ki
kell fejezzük köszönetünket Nagytiszteletű Nagy András idei vezető
professzorunknak, aki egyesületi életünkben nemcsak vezető, de
testvér is tudott lenni számunkra.

A köszönetmondás mellett azonban örüllő kötelességünknek
érezzük Szeretett Vezetőinknek s egyházi Főhatóságainknak figyel-
mét az eddiginél is fokozottabb mértékben felhívni egyesületünk
és rajta keresztül Clujon élő ref. főiskolásságunk életének további
számantartására és támogatására. Bibliaóráink látogatóinak évek
óta rohamosan csökkenő száma és még sok más aggasztó jel mu-
tat arra, hogy a mai jelszavakkal és áramlatokkal telített időben
annyi veszedelmes hatásnak kitett főiskolai ifjúságunk fokozottabb
lelki s közelebről evangéliumi nevelést igényel. Egy főiskolás
lelkész munkábaállítása s ref. IKE otthon létesítése ma már ha-
laszthatatlanul sürgetős feladat, ami egyedül tudná megakadályozni
szellemi pályákra készülő ref. ifjaink életének szemmel látható hi-

tetlenedését és elsekélyesedését. Ezt nem is annyira a jelen, mint inkább Anyaszentegyházunk jövőjének érdeke kívánja.

Abban a hitben, hogy munkánk Isten kezében évről-évre alkalmasabb eszköz lesz s hogy ennek az esztendőnek a hiányosságai és nyomorúságai is csak ezt az alázatosabb s alkalmasabbá válást szolgálták, ebben a hitben zárom az 1937/38. évről szóló jelentésemet.

Bereczky Sándor
főtitkár.

Pályatételek és jutalmak az 1938—39. tanévre.

1. Héber nyelvből az első éveseknek: szóbeli nyílt versenyen a legjobb előhaladást tanusítónak jutalma a gr. Teleki-alapból 64 lei, amelyet a tanári kar 500 lejre egészít ki. *A verseny anyaga az egész évi anyag és Ésaids 11. és 53. részeinek fordítása és grammatikai feldolgozása.*

2. Tudományos pályatétel a Szász Domokos és Teleki-alapok összevont kamataiból, egyháztörténeti, szisztematikai és gyak. theologiai tárgyakkból felváltva. Az alapítványok kamatát a tanári kar 1000 leire egészíti ki. Ez évben a szisztematika-theológiából: *A váltáság erkölcsi ereje és személyes hatása.*

3. Tudományos pályatétel, díja a fennmaradt pályadíjak terhére 600 lei, az ószövetségi és újszövetségi bibliai tudományokból felváltva. Ez évben ószövetségi bibliai tudományokból: *Az Ótestamentum bűnszemlélete.*

4. Egyházjogból, díja a Bartók-alapból 160 lej, kiegészítve 500 leire: *Az egyházi tisztaságok a református egyház jog alapján.*

5. Filozófiai pályatétel, a dr. Tavaszy Sándor által tartott publicum collegium részvételi díjaiból 600 lei: *Kant a magyar filozófiában.*

6. A gyakorlati theológiából: a) *A legjobb homiletikai szemindriumi dolgozat* Irójának és előadójának a Nagy Péter és gr. Teleki alapból 70 lei, melyet a tanári kar 500 leire egészít ki. b) *Egyházi beszéd Malakids 3:16. alapján*, a Molnár Albert alapból 40 lei, amelyet a tanári kar 300 leire egészít ki. c) *Prédikáció műfordítás németből* az eredeti benyújtásával, a Nagy Péter-alapból 88 lei, amelyet a tanári kar 800 leire egészít ki. d) *Évzáró ima*, a Hory-alapból 300 leire kiegészítve.

7. A legjobb harmonium játszóknak nyílt versenyen, a Szász Domokos-alapból 160 lei, kiegészítve 300 leire.

8. Kerekes András nyug. vallástanár adománya 700 lei, (időközi kamataival) az általa kitzűzött következő tételre: *A svájci egyházi és tudományos életnek egyházunkkal való érintkezése valamely korszakban.*

9. Dr. Tavaszy Sándor theol. professzor adománya 500 lei, az általa kitzűzött következő tételre: *A XVI. századi magyar hitvallások theológiája.*

10. Ugron István-alap kamatai (mult évben 200 lei volt) *modern idegen nyelvből* jeles előhaladást tanusító hallgató számára.

11. **Dávidházi Bekess Károly-alap** kamatai (mult évben 500 lei volt) az *Iratterjesztés munkájában* legnagyobb sikert felmutató hallgató számára.

12. **Jutalmak.** *Zwingli-alapból* 50 lei jeles tanulónak és a *gr. Teleki-alapból* 24—24 lei a két legszorgalmasabb diáknak. A jutalmakat a tanári kar 500—500 leire egészíti ki.

A pályamunkák géppel írva, lapszámozva, bekötve, jelígs levéllel ellátva, *1939 május 15-ig* adandók be az igazgatósághoz, ugyanítt kell jelentkezniök azoknak, akik a nyiltversenyen akarnak résztvenni. *Későbbi jelentkezéseket és később érkezett műveket nem veszünk figyelembe.*

Nyári munkaprogramm a református theologiai Fakultás hallgatói számára

— 1938. év nyarára. —

A theologiai Szabályzat 244. §-a a következőket tartalmazza: „Minden theologus ifjú a nyári szünidők alatt abban az egyház-községben, amelyben a nyár folyamán tartózkodik, köteles valami munkát végezni a lelkész kivánságára és felügyelete alatt. Ilyen munka gyanánt számít: hétköznapi, vasárnapi istentisztelet végzése, segédkezés a lelkészi irodában, vasárnapi iskola, bibliakör vezetése, vallásos estélyek rendezésében segédkezés, énektanítás stb., ami legalább heti 4 órai munkaidőt jelent. Az erről szóló bizonyítvány a beiratkozáskor bemutatandó.“

Éz alapon köteles minden theologus *gyülekezeti munkát* végezni a fent említett, vagy más, a lelkész által kijelölt munkakörökben. Ajánlatos, ahol nincsen, az iratterjesztés megindítása, vagy fellendítésében, hívek összehívásában, családkönyvek elkészítésében, vasárnapi iskolai munka beindításában és vezetésében való segédkezés.

Az 1927—28. évi theologus konferencia kimondotta:

a) Mindenki köteles a nyár folyamán a szomszédságában lévő *szórványok* gondozásában segédkezni. Nemcsak azok, akik erre a munkára jelentkeztek.

b) Ajánlatos a *szomszédos gyülekezetet* is támogatni, ha ott nem lenne vakációzó theologus. Így különösen lehet ajánlkozni istentisztelet tartására, ha valamelyik lelkészi állás nincs betöltve és beszolgálással nem lehet minden vasárnap istentiszteletet ellátni.

c) Szükséges segédkezet nyújtani az *iratterjesztés* propagálásában és megindításában vidéken is.

d) *Nagyobb gyülekezetek szélein* alakult új települések hivei összehívandók és gondozandók. Különös gond és tanulmány fordítandó a munkástelepekre. Ezeknek az embereknek lelkivilágát és egyházzal való felfogását érdemes külön tanulmány tárgyává tenni.

Mindenki kimutatást készít arról, hogy községéből kik mentek ki az Ökirdlyságba, annak melyik részébe. A kimutatást beadja a theol. igazgatóságához.

Természetesen mindezek a munkák az illetékes lelkészek beleegyezése alapján történnék.

Minden gyakorlati munkáról alapos *munkanapló* vezetendő. A lelkész által láttamozott munkanaplót tanév elején mindenki köteles bemutatni. Mindenki köteles a lelkésznek írásban számolni be végzett munkájáról, tapasztalatairól és közben felmerült terveiről.

A munkanapló mellett az összes munkákról szóló *szolgálati bizonyítvány* bemutatása is kötelező.

I. évet végzettek munkaprogrammja :

1. *Szentírás tanulmányozás* (kidolgozni az alábbi tételekből egyet.)

- a) Jeremiás kora és élete.
- b) A Szentírásnak a szenvedésről szóló tanítása.
- c) Evangéliumi életrend Pál levelei alapján.

2. *Tudományos munka* :

Eloolvassák s kivonatolják az Institutio I. könyv I—XIV. fejezeteit.

3. *Szociográfiai munka* :

- a) Eloolvassák és kivonatolják a következő munkákat: 1. Dr. Imre Lajos : A falunvelés irányelvei (Erd. Múzeum Egyes. kiadása.) 2. Venczel József : A falumunka és az erdélyi falumunka mozgalom (Erd. Múzeum Egyes. kiadása.) 3. Dr. Szabó T. Attila : A transylván magyar társadalomkutatás (Erd. Múzeum Egyes. kiadása.) 4. Weis István : A magyar falu (Magyar Szemle Kincsestára kiadás.) 5. Ortutay Gyula : Magyar népismeret (Magyar Szemle Kincsestára kiadás.)

b) Kidolgozzák az alábbi tételek valamelyikét : 1. Adatgyűjtés községem történetéhez. 2. Községem jelenlegi népesedési képe. 3. Tájnyelv-gyűjtés falumban. 4. Megfigyeléseim a falumról.

Mindenki szabadon választhat, hogy vagy a felsorolt könyveket kivonatolja, vagy a tételek közül dolgoz ki tetszés szerint egyet.

II. évet végzettek munkaprogrammja :

1. *Szentírás tanulmányozás* :

- a) A jeruzsálemi templom története.
- b) A diakonia újszövetségi alapelvei.
- c) Pál Efézusban (munkálkodása és innen írt levelei.)

E tételekből egy dolgozandó ki legalább 20 ¹/₄ ives lapnyi terjedelemben.

2. *Tudományos munka* :

Eloolvassák és kivonatolják az Institutio II. könyv VIII—XI. Fejezeteit.

3. *Szociográfiai munka* :

Az I. évet végzettek számára kitzított tételek valamelyike.

III. évet végzettek munkaprogrammja :

1. *Szentírás tanulmányozás :*

a) Igéret és törvény, az ószövetségi kijelentés két formája. (Ennél a tételnél ismertetni kell Istennek az ószövetségi nép számára adott ígéreteit és kiadott és megújított törvényét. A felhasznált bibliai helyeknek nemcsak vallástörténeti, hanem theologiai értékelését is meg kell írni.)

b) Jézus, népének fia.

c) A Római levél tanításának rendszeres ismertetése.

E tételekből egy dolgozandó ki legalább 20 $\frac{1}{4}$ ives lapnyi terjedelemben.

2. *Tudományos munka :*

Elolvassák s kivonatolják az Institutio IV. könyv I—XII. fejezeteit.

3. *Szociográfiai munka :*

Az I. évet végzettek számára kitűzött tételek valamelyike.

Általános utasítás: A IV. évet végzettek számára munkaprogrammot nem adott a tanárikar. A többi évfolyam növendékeire kötelező a munkaprogramm lelkiismeretes elvégzése.

A munkák a jövő tanévre való beiratkozáskor a széniornak adandók át. *A munkák elkészítése nélkül senki sem írható be a jövő évfolyamra.* Akik nyári missziói munkában vannak s ezt munkába állásukkor bejelentik és kellő módon igazolják, csak a bibliai tételt kötelesek kidolgozni és a munkanaplóval együtt benyújtani.

A nyári munkaprogramm elvégzői évfolyamonként 500—500 lej jutalomban részesülnek. A második és harmadik legjobb 2—2, illetve 1—1 könyvjutalomban részesül.

A theologiai Fakultás tanári kara.

Értesítés

a református Theological Fakultásról az 1938—39. tanévre vonatkozólag.

1. *Felvétel.* Űgy a tanintézetbe, mint az internátusba és a konviktusba való felvételért a folyamodványok az *1. évfolyamra* jelentkezők részéről a) *keresztlevéllel*, b) *konfirmációi bizonyítvánnyal*, c) *érettségi* (baccalaureatusi) *bizonyítvánnyal*, vagy *lecke-könyvvel* (index), vagy ezek hitelesített másolatával, d) *curriculum vitaevel* (rövid életrajz, melyben az életrajzi adatokon, családi helyzeten kívül feltárandó, miért óhajt a lelkipásztori pályára lépni), e) *gimnáziumi vallásstandárnak* az igazgató által megerősített *ajánlólevelével*, melyben a lelkipásztori pályára való rátermettsége igazoltatik rövid személyleírás kapcsán, f) lakóhelye *lelkipásztornak ajánlólevelével*, melyben szintén a lelkipásztori pályára való alkalmatossága igazoltatik a személyi adottságok részletes felsorolásával (mind a két ajánlólevelét hivatalos pecséttel ellátott *zárt borítékban* kérendő ki és mellékelendő), g) testi épségét és alkalmatosságát igazoló *orvosi bizonyítvánnyal*, amelyben okvetlenül feltüntetendő, hogy nem szenved-e tüdőbajban vagy nem látszik-e tüdőbajra hajlamosnak, h) negyedív alakú, ajánlottan felbélyegzett, a folyamodó pontos címével ellátott *válaszborítékkal* (különben az illetőt a felvételtől nem értesítjük) felszerelten és a Fakultás *igazgatóságához* címzetten legkésőbb *augusztus 10-ig* küldendő be, a folyamodványok felzetén pontosan megjelölve a *folyamodó lakása*: község (esetleg utca, házszám) utolsó posta és vármegye, román nyelven is. *Az első évfolyamra*, miként az elmúlt esztendőben, úgy most is *korlátozott számban veszünk fel romániai református férfit hallgatókat.*

Az első évre felvettek a beiratkozás előtt a testi épség, különös tekintettel a lelkészi pályára való alkalmatosság szempontjából (hang, hallás, beszéd stb.) az intézeti orvos által felülvizsgáltatnak és csak az orvosilag alkalmasnak nyilvánítottak irhatók be.

A régi hallgatóknak is kérniök kell felvételüket, jelezve, hogy melyik évfolyamra és csak az intézetbe, vagy az internátus-konviktusba is kériök felvételüket. A kérvényhez, amely *augusztus 10-ig* küldendő be, mellékelni kell egy felbélyegzett és pontosan megcímzett válaszborítékot. *Akik a kitűzött időpontig nem folyamodnak, eltávozottnak tekintetnek és helyükbe más vétetik fel.*

Az Előljáróság határozata értelmében minden férfi hallgató az internátusban lakni és a konviktusban étkezni köteles.

2. *Díjak.* Minden felvett növendék a beiratkozás alkalmával 3000 lei leckepeznt tartozik fizetni, ezenkívül beiratkozási díj közös cím alatt — nyugdíjjárulék (200 Lei), könyvtárdíj (100 Lei), énekzenekari díj (20 L.), irodaköltség és nyomtatványdíj (60 L.), orvosi díj (60 Lei), felszerelési díj (200 Lei), fürdődíj (csak bennlakók) 100 Lei, — összesen egy évre 740 Leit tartozik fizetni. Ezekon kívül letétbe helyezendő 150 Lei, amely összeg, ha kártétel az illetőt nem terheli, év végén visszafizettetik. Az ifjúsági egyesületi, betegsegélyző- és kurzusdíjak ezenfelül kb. 300 Leit tesznek ki.

Internátusi díj egy évre 3200 (háromezerkettőszáz) Lei és konvikтусi díj 6000 (hatezer) Lei, mely félévi előleges részletekben fizetendő szintén a beiratkozáskor és február 1-én. Kérhető havi részletekben való fizetése is.

Fenti árak ideiglenesen állapították meg, az előljáróság a végleges árakat, a piaci árakhoz mérve, szeptemberben állapítja meg és a díjaknak a viszonyokhoz való módosítási jogát fenntartja magának.

A konvikтусi díjak egész évre kötelezők.

Köteles minden hallgató magával hozni egy rend, a theol. hallgató hivatásához és szolgálatához elengedhetetlenül szükséges fekete ruhát és megfelelő egyéb ruházati és felszerelési cikket.

3. *Kedvezmények és ösztöndíjak.* Az intézet beiratkozott növendékeinek a következő kedvezmények és ösztöndíjak állanak szolgálatára:

Egyes hallgatók, indokolt kérésre, az egész globális leckepeznt 25 százalékáig a leckepeznt fizetése alól részben vagy egészben a tanári kar által felmenthetőek. Tekintettel a konvikтус nehéz helyzetére, leckepeznt-kedvezményt csak az kaphat, aki a konviktusban étkezik.

16 drb. ösztöndíj a Bethlen-kollégiumtól járó fejedelmi alapítványból. (A múlt évben fejenként 100 Lei volt.)

6 drb. változó összegű egyházmegyei stipendium a görgényi, gyulafehérvári, küküllői, nagyenyedi, széki és udvarhelyi egyházmegyékből.

A jelzett ösztöndíjakért a folyamodványok a Bethlen-kollégium méltóságos Előljáróságához, vagy az illető egyházmegye tanácsához címzendők, de mindenik a Fakultás igazgatóságához adandó be *folyó évi augusztus 10-ig.* A tanári kar ezenkívül alkalmi segélyeket is ad; ezekért az I. félévi kollokviumok letelte után kell folyamodni. Mindenki, aki bármilyen segélyért folyamodik, folyamodványában köteles kijelenteni, hogy a tanári kar által részére *kijelölendő intézeti vagy egyházi munkában készséggel részt vesz és enmő megbízásait pontosan teljesíti.* E külön munkák nem fognak ellentétben állani pályájára készülésével, sőt azt fogják kiegészíteni

s alaposabbá tenni. Aki a jelzett időig nem folyamodik vagy nem jelentkezik — még ha a stipendiumot élvezte is — eltávozottnak tekintetik s helye mással töltetik be. Akinek folyamodásához a megkívánt okmányok nem csatolhatók, annak kérése nem vétetik figyelembe.

4. *Beiratkozás.* A jövő tanévre való beiratkozások szeptember hó 30—október 1. napjain lesznek. A tanári kar hathatósan figyelmezteti a hallgatókat, hogy ha múlt évi tartozásukat be nem fizetik, be nem irhatók.

5. *Internátus.* A bennlakásra felvett ifjak beiratkozás és díj-fizetés után költözhetnek be. Az összes ágyneműt az ifjaknak kell magukkal hozniok, valamint a konviktusba legalább 2—2 darab asztalkendő megjelezve, legalább 40×40 cm. méretben.

Szeptember 25. előtt az internátusba senki be nem költözhet.

6. *A konviktus.* A konviktusban a főzés október hó 2-án reggel kezdődik.

7. *Az 1938—39. tanév ünnepélyes megnyitása* október 2-án délelőtt 11¹/₂ órakor lesz a Fakultás dísztermében.

8. A javító és pótkollokviumok szept. 26—27-én lesznek.

9. A theol. minősítő vizsga szeptember 29-én, a javító- és pót-alapvizsgálat szeptember 28-án tartatik meg; az előadások kezdete október 3.

10. Minden tárgyú kérés külön íven, külön kérvényben adandó be.

Esetleges tudakozódások a theologiai Fakultás igazgatóságához intézendők (Cluj, Ref. Theologia, Calea Marechal Foch 38.)
Válaszbélyeg csatolandó.

A Fakultás Igazgatósága.